

EØS-tillegget

ISSN 1022-9310

til Den europeiske
unions tidende

Nr. 56

15. årgang

18.9.2008

	I EØS-ORGANER	
	1. EØS-rådet	
	2. EØS-komiteen	
	3. Parlamentarikerkomiteen for EØS	
	4. Den rådgivende komité for EØS	
	II EFTA-ORGANER	
	1. EFTA-statenes faste komité	
2008/EØS/56/01	Rapport fra EFTA-statenes faste komité – Liste over godkjente kredittinstitusjoner i Island, Liechtenstein og Norge i henhold til artikkel 14 i direktiv 2006/48/EF	1
	2. EFTAs overvåkningsorgan	
2008/EØS/56/02	Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan nr. 127/07/COL av 18. april 2007 om støtte til forskning og utvikling gitt av Norges forskningsråd i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter (Norge)	11
2008/EØS/56/03	Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan nr. 155/07/COL av 3. mai 2007 om statsstøtte gitt i forbindelse med paragraf 3 i den norske loven om kompensasjon av merverdiavgift (MVA) (Norge)	25
2008/EØS/56/04	Godkjenning av statsstøtte – Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan i forbindelse med et bidrag på CHF 2,9 millioner fra den liechtensteinske stat til Personalstiftung Ferdinand Frick AG	40
	3. EFTA-domstolen	
2008/EØS/56/05	Domstolens dom av 5. mars 2008 i sak E-6/07 – HOB vín ehf. og Faxaflóahafnir sf. . .	41
2008/EØS/56/06	Domstolens dom av 7. mai 2008 i sak E-7/07 Seabrokers AS og Den norske stat v/ Skattedirektoratet	42

III EF-ORGANER

1. Rådet

2. Kommisjonen

2008/EØS/56/07	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.4920 – Haniel/Schmidt-Ruthenbeck/Metro) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	43
2008/EØS/56/08	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5253 – Sanofi-Aventis/Zentiva)	44
2008/EØS/56/09	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5301 – Capgemini/BAS)	45
2008/EØS/56/10	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5322 – Marfrig/OSI Group Companies)	46
2008/EØS/56/11	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5325 – Alliance Boots/Megapharm) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	47
2008/EØS/56/12	Tilbakekalling av en forhåndsmelding (Sak COMP/M.5252 – Hombergh-De Pundert/RSDB)	48
2008/EØS/56/13	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.4667 – Syral/Tate & Lyle Assets)	48
2008/EØS/56/14	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5009 – Randstad/Vedior)	49
2008/EØS/56/15	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5068 – L'Oréal/YSL Beauté)	49
2008/EØS/56/16	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5075 – Vienna Insurance Group/EBV)	50
2008/EØS/56/17	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5157 – Volkswagen/Scania)	50
2008/EØS/56/18	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5170 – E.ON/Endesa Europa/Viesgo)	51
2008/EØS/56/19	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5188 – Mars/Wrigley)	51
2008/EØS/56/20	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5193 – Schlumberger/First Reserve/Saxon)	52
2008/EØS/56/21	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5204 – Vion/Grampian)	52
2008/EØS/56/22	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5227 – Robert Bosch/Samsung/JV)	53
2008/EØS/56/23	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5230 – CapMan/Litorina/Cederroth)	53

2008/EØS/56/24	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5235 – Sabanci/Verbund/Baskent)	54
2008/EØS/56/25	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5240 – GE/GMT/Bigpoint)	54
2008/EØS/56/26	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5246 – Goldman Sachs/LEG and Westphalian Companies)	55
2008/EØS/56/27	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5256 – Burani/3i/APB)	55
2008/EØS/56/28	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5260 – BNP Paribas/Chomette/GE/Capital France Hôtel)	56
2008/EØS/56/29	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5270 – Parcom/Bakkersland)	56
2008/EØS/56/30	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5275 – Delek Nederland/Salland Olie Holding)	57
2008/EØS/56/31	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5278 – Banque Fédérative du Crédit Mutuel/Citibank Private Banking Germany)	57
2008/EØS/56/32	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5279 – Linde/Flowserve/JV)	58
2008/EØS/56/33	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5281 – NBC/Blackstone/Bain/Landmark)	58
2008/EØS/56/34	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5282 – Barclays/Computerlinks)	59
2008/EØS/56/35	Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak COMP/M.5291 – Abenex Capital/Natixis Private Equity/Colbison SAS)	59
2008/EØS/56/36	Statsstøtte – Italia – Statsstøtte C 15/08 (tidl. N 318/07, N 319/07, N 544/07 og N 70/08) – Forlengelse av leveringsfristen på tre år for 4 kjemikalietankere bygd av Cantiere Navale de Poli – Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2	60
2008/EØS/56/37	Statsstøtte – Frankrike – Statsstøtte C 25/08 (tidl. NN 23/08) – Reform av finansieringen av pensjonene til offentlig ansatte i France Télécom – Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2	60
2008/EØS/56/38	Statsstøtte – Tyskland – Statsstøtte C 34/08 (tidl. N 170/08) – Stort investeringsprosjekt – Deutsche Solar – Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2	61
2008/EØS/56/39	Statsstøtte – Tyskland – Statsstøtte C 21/08 (tidl. N 864/06) – Tyskland – MSF 2002 – EverQ – Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2	61
2008/EØS/56/40	Ruteflyging – Anbudsinnsbydelse kunngjort av Det forente kongerike i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav d) i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 med hensyn til ruteflyging på strekningene Stornoway–Benbecula og Benbecula–Barra (Skottland)	62

2008/EØS/56/41	Ruteflyging – Anbudsinnydelse kunngjort av Ålands landskapsregjering i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav d) i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 med hensyn til ruteflyging mellom Mariehamn på Åland og Stockholm/Arlanda i Sverige	63
2008/EØS/56/42	P-Lisboa: Ruteflyging – Anbudsinnydelse kunngjort av Portugal i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav d) i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 med hensyn til ruteflyging på strekningen Lisboa–Vila Real–Bragança–Vila Real–Lisboa	64
2008/EØS/56/43	Melding fra den franske regjering i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner (Kunngjøring i forbindelse med søknad om enerett til leting etter olje og gass, kalt ”Permis de Savigny”)	65
2008/EØS/56/44	Melding fra det nederlandske økonomidepartementet i henhold til artikkel 3 nr. 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner – Blokk F6.	66
2008/EØS/56/45	Melding fra det nederlandske økonomidepartementet i henhold til artikkel 3 nr. 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner – Blokk F11.	66
2008/EØS/56/46	MEDIA 2007 – Innbydelse til å sende inn forslag – EACEA/19/08 – Tiltak for å fremme markedsføring og markedstilgang.	67
2008/EØS/56/47	MEDIA 2007 – Utvikling, distribusjon, markedsføring og opplæring – Innbydelse til å sende inn forslag – EACEA/20/08 – Støtte til fjernsynssending av europeiske audiovisuelle verk	68
2008/EØS/56/48	Informasjon fra medlemsstatene om statsstøtte gitt i henhold til kommisjonsforordning (EF) nr. 2204/2002 av 12. desember 2002 om anvendelsen av EF-traktatens art. 87 og 88 på støtte til sysselsetting	70
2008/EØS/56/49	Informasjon fra medlemsstatene om statsstøtte gitt i henhold til kommisjonsforordning (EF) nr. 1628/2006 om anvendelse av EF-traktatens artikkel 87 og 88 på nasjonal investeringsstøtte til regionene	71
2008/EØS/56/50	Informasjon fra medlemsstatene om statsstøtte gitt i henhold til kommisjonsforordning (EF) nr. 68/2001 om anvendelse av EF-traktatens art. 87 og 88 på støtte til opplæring . .	75

3. Domstolen

EFTA-ORGANER

EFTA-STATENES FASTE KOMITÉ

RAPPORT FRA EFTA-STATENES FASTE KOMITÉ

2008/EØS/56/01

Liste over godkjente kredittinstitusjoner i Island, Liechtenstein og Norge i henhold til artikkel 14 i direktiv 2006/48/EF

1. I henhold til artikkel 14 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/48/EF av 14. juni 2006 om adgang til å starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon (omarbeidet)⁽¹⁾ skal Kommisjonen opprette og offentliggjøre i *Den europeiske unions tidende* en liste over samtlige kredittinstitusjoner som har fått tillatelse som beskrevet i direktivet. I EØS-avtalens protokoll 1 nr. 6 bokstav b) er det fastsatt at ”Når det i henhold til en omhandlet rettsakt skal offentliggjøres faktiske opplysninger, fremgangsmåter, rapporter og lignende i De Europeiske Fellesskaps Tidende, skal tilsvarende informasjon som gjelder EFTA-statene, offentliggjøres i en særskilt EØS-avdeling i De Europeiske Fellesskaps Tidende.”
2. Dette er åttende tilfelle der EFTA-statenes faste komité oppfyller ovennevnte krav. Listen offentliggjort i vedlegget til denne meldingen inneholder alle kredittinstitusjonene som var i virksomhet i Island, Liechtenstein og Norge 31. desember 2007 og som omfattes av virkeområdet for kapitalkravsdirektivet 2006/48/EF.
3. Denne listen ble utarbeidet av EFTA-statenes faste komité på grunnlag av opplysninger gitt av vedkommende EFTA-stater. Listen har ingen rettslig betydning og gir ingen rettigheter i juridisk forstand. Dersom en ikke-godkjent institusjon ved en feiltakelse oppføres på listen, endrer dette ikke på noen måte dens rettslige status. Tilsvarende vil det ikke innvirke på gyldigheten av en institusjons godkjenning dersom den ved en feiltakelse er utelatt fra listen.

⁽¹⁾ Tidligere artikkel 11 og artikkel 5 nr. 2 bokstav c) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF av 20. mars 2000.

VEGLEGG

FORKORTINGER I TABELLENE

I spalten "Minstekapital" har de oppgitte tegn følgende betydning:

Tegn	Betydning
Y	Startkapital større enn EUR 5 millioner
N	Startkapital mellom EUR 1 og 5 millioner
0	Ingen startkapital

I spalten "Innskuddsgarantier" har de oppgitte tegn følgende betydning:

Tegn	Betydning
Y	Alminnelig innskuddsgarantiordning etter direktiv 94/19/EF (artikkel 3 nr. 1 første ledd)
N	Tilsvarende innskuddsgarantiordning etter direktiv 94/19/EF (artikkel 3 nr. 1 annet ledd)
0	Ingen innskuddsgarantiordning

ISLAND

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til:

Fjármálaeftirlitið (Financial Supervisory Authority)

Suðurlandsbraut 32
IS-108 Reykjavík
Tlf.: +354 525 2700
Faks: +354 525 2727

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds- garantier
1	2	3	4	5	6
<i>Forretningsbanker</i>					
Glitnir banki hf.	Reykjavík	Hlutafélag ⁽¹⁾		Y	Y
Icebank hf.	Reykjavík	Hlutafélag ⁽¹⁾		Y	Y
Kaupþing banki hf.	Reykjavík	Hlutafélag ⁽¹⁾		Y	Y
Landsbanki Íslands hf.	Reykjavík	Hlutafélag ⁽¹⁾		Y	Y
Straumur-Burðarás fjárfestingarbanki hf.	Reykjavík	Hlutafélag ⁽¹⁾		Y	Y
<i>Sparebanker</i>					
Byr sparisjóður	Reykjavík	⁽²⁾		Y	Y
nb.is sparisjóður hf.	Reykjavík	Hlutafélag ⁽¹⁾		Y	Y
Sparisjóður Nordlendinga	Akureyri	⁽²⁾		Y	Y
Sparisjóður Bolungarvíkur	Bolungarvík	⁽²⁾		Y	Y
Sparisjóður Mýrasýslu	Borgarnes	⁽²⁾		Y	Y
Sparisjóður Svarfdæla	Dalvík	⁽²⁾		Y	Y
Sparisjóður Höfðhverfinga	Grenivík	⁽²⁾		N	Y
Sparisjóður Strandamanna	Hólmavík	⁽²⁾		Y	Y
Sparisjóður Húnathings og Stranda	Hvammstangi	⁽²⁾		Y	Y

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds-garantier
1	2	3	4	5	6
Sparisjódurinn í Keflavík	Keflavík	(²)		Y	Y
Sparisjódur S-Þingeyinga	Laugar	(²)		N	Y
Sparisjódur Nordfjarðar	Nordfjörður	(²)		Y	Y
Sparisjódur Ólafsfjarðar	Ólafsfjörður	(²)		N	Y
Sparisjódur Reykjavíkur og nágrennis hf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	Y
Sparisjódur Kaupþings hf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	Y
Sparisjódur Skagafjarðar	Saudárkrókur	(²)		N	Y
Sparisjódur Siglufjarðar	Siglufjörður	(²)		Y	Y
Sparisjódur Vestfirðinga	Thingeyri	(²)		Y	Y
Sparisjódur Þórshafnar og nágrennis	Þórshöfn	(²)		N	Y
Sparisjódur Vestmannaeyja	Vestmannaeyjar	(²)		Y	Y
<i>Kredittforetak</i>					
Askar Capital hf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
Avant hf. (⁵)	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
Borgun hf.- (⁶)	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
Byggdastofnun	Reykjavík	(⁴)		Y	0 (³)
Frjálsi fjárfestingarbankinn hf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
Lánasjódur sveitarfélaga ohf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
Lýsing hf. (⁵)	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
MP fjárfestingarbanki hf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
Saga Capital Fjárfestingarbanki hf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
SP-fjármögnun hf. (⁵)	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
Valitor hf. (⁶)	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)
VSB-fjárfestingarbanki hf.	Reykjavík	Hlutafélag (¹)		Y	0 (³)

(¹) Aksjeselskap.

(²) Sparebanker i Island er selveide institusjoner.

(³) Kredittinstitusjon som ikke kan motta innskudd fra allmennheten.

(⁴) Statseid institusjon.

(⁵) Hovedvirksomhet er leasing.

(⁶) Hovedvirksomhet er betalingstjenester gjennom utstedelse av kredittkort.

LIECHTENSTEIN

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til:

Financial Market Authority (FMA) Liechtenstein

Heiligkreuz 8
 Post Box 684
 FL-9490 Vaduz
 Fyrstedømmet Liechtenstein
 Tlf.: +423 236 73 73
 Faks +423 236 73 74
<http://www.fma-li.li/>

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds-garantier
1	2	3	4	5	6
Liechtensteinische Landesbank AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
LGT Bank in Liechtenstein AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Verwaltungs- und Privat-Bank AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Neue Bank AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Centrum Bank AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Volksbank AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Hypo Investment Bank AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
swissfirst Bank (Liechtenstein) AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Bank Frick & Co. AG	Balzers	Aktiengesellschaft		Y	Y
Bank von Ernst (Liechtenstein) AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Raiffeisen Bank (Liechtenstein) AG	Vaduz ⁽¹⁾	Aktiengesellschaft		Y	Y
Kaiser Ritter Partner Privatbank AG ⁽²⁾	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Hypo Alpe-Adria-Bank (Liechtenstein) AG	Schaan	Aktiengesellschaft		Y	Y
Bank Behring & Eberle & Co AG IL ⁽³⁾	Vaduz	Aktiengesellschaft	Under avvikling	N	0 ⁽⁴⁾
Bank Alpinum AG ⁽⁵⁾	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y
Bank Vontobel (Liechtenstein) AG	Vaduz	Aktiengesellschaft		Y	Y

⁽¹⁾ Tidligere med sete i Schaan.

⁽²⁾ Tidligere Serica Bank AG.

⁽³⁾ Tidligere BNP Paribas (Liechtenstein) AG, Triesen, under frivillig avvikling.

⁽⁴⁾ Kan ikke motta innskudd fra offentligheten som følge av frivillig avvikling.

⁽⁵⁾ Tidligere New Century Bank AG.

NORGE

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til:

Kredittilsynet (The Financial Supervisory Authority of Norway)

Postboks 100 Bryn, N-0611 Oslo, NORGE

Tlf.: +47 22 93 98 00

Faks: +47 22 63 02 26

post@kredittilsynet.no

www.kredittilsynet.no

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds- garantier
1	2	3	4	5	6
ANDEBU SPAREBANK	Andebu	Sb (1)		Y	Y
ARENDAL OG OMEGNS SPAREKASSE	Arendal	Sb (1)		Y	Y
ASKIM SPAREKASSE	Askim	Sb (1)		Y	Y
AURLAND SPAREBANK	Aurland	Sb (1)		Y	Y
AURSKOG SPAREBANK	Aurskog	Sb (1)		Y	Y
BAMBLE OG LANGESUND SPAREBANK	Stathelle	Sb (1)		Y	Y
BERG SPAREBANK	Halden	Sb (1)		Y	Y
BIRKENES SPAREBANK	Birkeland	Sb (1)		Y	Y
BJUGN SPAREBANK	Bjugn	Sb (1)		Y	Y
BLAKER SPAREBANK	Blaker	Sb (1)		Y	Y
BUD FRÆNA OG HUSTAD SPAREBANK	Elnesvågen	Sb (1)		Y	Y
BØ SPAREBANK	Bø i Telemark	Sb (1)		Y	Y
CULTURA SPAREBANK	Oslo	Sb (1)		O (2)	Y
DRANGEDAL OG TØRDAL SPAREBANK	Drangedal	Sb (1)		Y	Y
EIDSBERG SPAREBANK	Mysen	Sb (1)		Y	Y
ETNE SPAREBANK	Etne	Sb (1)		Y	Y
ETNEDAL SPAREBANK	Etnedal	Sb (1)		Y	Y
EVJE OG HORNNES SPAREBANK	Evje	Sb (1)		Y	Y
FANA SPAREBANK	Bergen	Sb (1)		Y	Y
FJALER SPAREBANK	Dale i Sunnfjord	Sb (1)		Y	Y
FLEKKEFJORD SPAREBANK	Flekkefjord	Sb (1)		Y	Y
FORNEBU SPAREBANK	Fornebu	Sb (1)		Y	Y
FRON SPAREBANK	Vinstra	Sb (1)		Y	Y
GILDESKÅL SPAREBANK	Inndyr	Sb (1)		Y	Y
GJERSTAD SPAREBANK	Gjerstad	Sb (1)		Y	Y
GRAN SPAREBANK	Jaren	Sb (1)		Y	Y
GRONG SPAREBANK	Grong	Sb (1)		Y	Y
GRUE SPAREBANK	Kirkenær	Sb (1)		Y	Y
HALDEN SPAREBANK	Halden	Sb (1)		Y	Y
HALTDALEN SPAREBANK	Haltdalen	Sb (1)		N	Y
HARSTAD SPAREBANK	Harstad	Sb (1)		Y	Y
HAUGESUND SPAREBANK	Haugesund	Sb (1)		Y	Y

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds- garantier
1	2	3	4	5	6
HEGRA SPAREBANK	Hegra	Sb (1)		Y	Y
HELGELAND SPAREBANK	Mosjøen	Sb (1)		Y	Y
HJARTDAL OG GRANSHERAD SPAREBANK	Sauland	Sb (1)		Y	Y
HJELMELAND SPAREBANK	Hjelmeland	Sb (1)		Y	Y
HOL SPAREBANK	Geilo	Sb (1)		Y	Y
HOLLA OG LUNDE SPAREBANK	Ulefoss	Sb (1)		Y	Y
HØLAND SPAREBANK	Bjørkelangen	Sb (1)		Y	Y
HØNEFOSS SPAREBANK	Hønefoss	Sb (1)		Y	Y
INDRE SOGN SPAREBANK	Årdalstangen	Sb (1)		Y	Y
JERNBANEPERSONALETS SPAREBANK	Oslo	Sb (1)		Y	Y
KLEPP SPAREBANK	Kleppe	Sb (1)		Y	Y
KLÆBU SPAREBANK	Klæbu	Sb (1)		Y	Y
KRAGERØ SPAREBANK	Kragerø	Sb (1)		Y	Y
KVINESDAL SPAREBANK	Kvinesdal	Sb (1)		Y	Y
KVINNHERAD SPAREBANK	Rosendal	Sb (1)		Y	Y
LARVIKBANKEN BRUNLANES SPAREBANK	Larvik	Sb (1)		Y	Y
LILLESANDS SPAREBANK	Lillesand	Sb (1)		Y	Y
LILLESTRØM SPAREBANK	Lillestrøm	Sb (1)		Y	Y
LOFOTEN SPAREBANK	Bøstad	Sp (1)		Y	Y
LOM OG SKJÅK SPAREBANK	Lom	Sb (1)		Y	Y
LUSTER SPAREBANK	Gaupne	Sb (1)		Y	Y
MARKER SPAREBANK	Ørje	Sb (1)		Y	Y
MELDAL SPAREBANK	Meldal	Sb (1)		Y	Y
MELHUS SPAREBANK	Melhus	Sb (1)		Y	Y
MODUM SPAREBANK	Vikersund	Sb (1)		Y	Y
NES PRESTEGJELDS SPAREBANK	Nesbyen	Sb (1)		Y	Y
NESSET SPAREBANK	Eidsvåg i Romsdal	Sb (1)		Y	Y
NØTTERØ SPAREBANK	Tønsberg	Sb (1)		Y	Y
ODAL SPAREBANK	Sagstua				
OFOTEN SPAREBANK	Bogen i Ofoten	Sb (1)		Y	Y
OPDALS SPAREBANK	Oppdal	Sb (1)		Y	Y
ORKDAL SPAREBANK	Orkdal	Sb (1)		Y	Y
RINDAL SPAREBANK	Rindal	Sb (1)		Y	Y
RINGERIKES SPAREBANK	Hønefoss	Sb (1)		Y	Y
RYGGE-VAALER SPAREBANK	Moss	Sb (1)		Y	Y
RØROSBANKEN RØROS SPAREBANK	Røros	Sb (1)		Y	Y
SANDNES SPAREBANK	Sandnes	Sb (1)		Y	Y
SANDSVÆR SPAREBANK	Kongsberg	Sb (1)		Y	Y

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds- garantier
1	2	3	4	5	6
SAUDA SPAREBANK	Sauda	Sb (1)		Y	Y
SELBU SPAREBANK	Selbu	Sb (1)		Y	Y
SELJORD SPAREBANK	Seljord	Sb (1)		Y	Y
SETSKOG SPAREBANK	Setskog	Sb (1)		N	Y
SKUDENES & AAKRA SPAREBANK	Åkrehamn	Sb (1)		Y	Y
SOKNEDAL SPAREBANK	Soknedal	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANK 1 HALLINGDAL	Ål	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANK 1 SR-BANK	Stavanger	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN BIEN	Oslo	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN GRENLAND	Porsgrunn	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN HARDANGER	Utne	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN HEDMARK	Hamar	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN HEMNE	Kyrksæterøra	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN JEVNAKER LUNNER	Jevnaker	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN MIDT-NORGE	Trondheim	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN MØRE	Ålesund	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN NARVIK	Narvik				
SPAREBANKEN NORD-NORGE	Tromsø	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN NORDVEST	Kristiansund	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN PLUSS	Kristiansand S	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN SOGN OG FJORDANE	Førde	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN SØR	Arendal	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN TELEMARK	Skien	Sp (1)		Y	Y
SPAREBANKEN VEST	Bergen	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN VESTFOLD	Sandefjord	Sb (1)		Y	Y
SPAREBANKEN VOLDA ØRSTA	Volda	Sp (1)		Y	Y
SPAREBANKEN ØST	Drammen	Sp (1)		Y	Y
SPARESKILLINGSBANKEN KRISTIANSAND S	Kristiansand S	Sb (1)		Y	Y
SPYDEBERG SPAREBANK	Spydeberg	Sb (1)		Y	Y
STADSBYGD SPAREBANK	Stadsbygd	Sb (1)		Y	Y
STRØMMEN SPAREBANK	Strømmen	Sb (1)		Y	Y
SUNNDAL SPAREBANK	Sunnalsøra	Sb (1)		Y	Y
SURNADAL SPAREBANK	Surnadal	Sb (1)		Y	Y
SØGNE OG GREIPSTAD SPAREBANK	Søgne	Sb (1)		Y	Y
TIME SPAREBANK	Bryne	Sb (1)		Y	Y
TINGVOLL SPAREBANK	Tingvoll	Sb (1)		Y	Y
TINN SPAREBANK	Rjukan	Sb (1)		Y	Y
TOLGA-OS SPAREBANK	Tolga	Sb (1)		Y	Y

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds- garantier
1	2	3	4	5	6
TOTENS SPAREBANK	Lena	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
TRØGSTAD SPAREBANK	Trøgstad	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
TYSNES SPAREBANK	Uggdal	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
VALLE SPAREBANK	Valle	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
VANG SPAREBANK	Vang i Valdres	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
VEGÅRSHEI SPAREBANK	Vegårshei	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
VESTRE SLIDRE SPAREBANK	Slidre	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
VIK SPAREBANK	Vik i Sogn	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
VOSS SPAREBANK	Voss	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
ØRLAND SPAREBANK	Brekstad	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
ØRSKOG SPAREBANK	Ørskog	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
ØYSTRE SLIDRE SPAREBANK	Heggenes	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
ÅFJORD SPAREBANK	Åfjord	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
AASEN SPAREBANK	Åsen	Sb ⁽¹⁾		Y	Y
BANK 1 OSLO AS	Oslo	AS ⁽²⁾		Y	Y
BANK NORWEGIAN AS	Oslo	AS ⁽²⁾		Y	Y
BANK2 ASA	Oslo	ASA ⁽²⁾		Y	Y
BOLIG- OG NÆRINGSBANKEN ASA (BNbank)	Trondheim	ASA ⁽²⁾		Y	Y
DDB AS	Trondheim	AS ⁽²⁾		Y	Y
DNB NOR BANK ASA	Oslo	ASA ⁽²⁾	London	Y	Y
			Stockholm		
			København		
			Caymanøyene		
			Singapore		
			Hamburg		
			New York		
			Helsinki		
GJENSIDIGE BANK ASA	Førde	ASA ⁽²⁾		Y	Y
GLITNIR BANK ASA	Ålesund	ASA ⁽²⁾		Y	Y
LANDKREDITT BANK AS	Oslo	AS ⁽²⁾		Y	Y
NETFONDS BANK ASA	Oslo	ASA ⁽²⁾		Y	Y
NORDEA BANK NORGE ASA	Oslo	AS ⁽²⁾	Caymanøyene	Y	Y
			New York		
NORLANDSBANKEN ASA	Bodø	AS ⁽²⁾		Y	Y
SANTANDER CONSUMER BANK AS	Oslo	AS ⁽²⁾		Y	Y
SEB PRIVATBANKEN ASA	Oslo	AS ⁽²⁾		Y	Y
STOREBRAND BANK ASA	Oslo	AS ⁽²⁾		Y	Y

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds- garantier
1	2	3	4	5	6
VERDIBANKEN ASA	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	Y
VOSS VEKSEL- OG LANDMANDSBANK ASA	Voss	AS ⁽³⁾		Y	Y
YA BANK AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	Y
ASA EKSPORTFINANS	Oslo	ASA ⁽³⁾		Y	0
BOLIG- OG NÆRINGSKREDITT ASA	Trondheim	AS ⁽³⁾		Y	0
EIENDOMSKREDITT AS	Bergen	AS ⁽³⁾		Y	0
EUROCONEX TECHNOLOGIES NORDIC AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
KOMMUNEKREDITT NORGE AS	Trondheim	AS ⁽³⁾		Y	0
KREDITTFORENINGEN FOR SPAREBANKER	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
LANDKREDITT AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
NORGESKREDITT AS	Bergen	AS ⁽³⁾		Y	0
SPAREBANK 1 BOLIGKREDITT AS	Stavanger				
TERRA BOLIGKREDITT AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
AMERICAN EXPRESS COMPANY AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
AS FINANSIERING	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
BB FINANS AS	Bergen	AS ⁽³⁾		N	0
CATERPILLAR FINANCIAL SERVICES NORWAY AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
DINERS CLUB NORGE AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
DNB NOR FINANS AS	Bergen	AS ⁽³⁾		Y	0
ENTER CARD NORGE AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
EUROPAY NORGE AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
FEXCO MONEY TRANSFER NORWAY AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
FINAREF AS	Kolbotn	AS ⁽³⁾		Y	0
GE CAPITAL SOLUTIONS AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
GE MONEY BILFINANS AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
GLITNIR FACTORING AS	Ålesund	AS ⁽³⁾		N	0
HEDMARK FINANS AS	Hamar	AS ⁽³⁾		Y	0
IKANO FINANS AS	Billingstad	AS ⁽³⁾		Y	0
KOMMUNALBANKEN AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
LINDORFF CAPITAL AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
MØLLER BILFINANS AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
MØRE FINANS AS	Ålesund	AS ⁽³⁾		N	0
NORDEA FINANS NORGE AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
ONTIME FINANCE AS	Oslo	AS ⁽³⁾		N	0
OSLO BOLIG OG SPARELAG (OBOS)	Oslo			Y	Y

Navn	Sted	Juridisk form	Merknader	Minstekapital	Innskudds- garantier
1	2	3	4	5	6
PITNEY BOWES FINANS NORGE AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
SG FINANS AS	Lysaker	AS ⁽³⁾		Y	0
SKANDIABANKEN BILFINANS AS	Bergen	AS ⁽³⁾		Y	0
SPAREBANK 1 FINANS MIDT-NORGE AS	Trondheim	AS ⁽³⁾		Y	0
SPAREBANK 1 SR-FINANS AS	Stavanger	AS ⁽³⁾		Y	0
SPAREBANKEN FINANS NORD-NORGE AS	Tromsø	AS ⁽³⁾		Y	0
TELLER AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
TERRA FINANS AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0
TERRA KORT AS	Oslo	AS ⁽³⁾		Y	0

(¹) "Sb.": Sparebank. Sparebanker i Norge er selveide institusjoner.

(²) 0: Mindre sparebanker som var i drift før EØS-direktivene trådte i kraft kan fortsatt ha lavere innledende kapital enn EUR 1 million, følgelig "0" i tabellen.

(³) "AS": Aksjeselskap (AS eller ASA). Disse er delt inn i tre grupper: forretningsbanker, hypotekelskaper og finansieringsselskaper.

EFTAS OVERVÅKNINGSORGAN

VEDTAK I EFTAS OVERVÅKNINGSORGAN

2008/EØS/56/02

nr. 127/07/COL

av 18. april 2007

om støtte til forskning og utvikling gitt av Norges forskningsråd i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter

(Norge)

EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN⁽¹⁾ HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde⁽²⁾, særlig artikkel 61-63 og protokoll 26,

under henvisning til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol⁽³⁾, særlig artikkel 24,

under henvisning til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 2 og 3 og del II artikkel 1, 4 og 6, artikkel 7 nr. 3, artikkel 10, 13, 14, 16 og 20⁽⁴⁾,

under henvisning til Overvåkningsorganets retningslinjer⁽⁵⁾ for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62, særlig kapittel 14 *Støtte til forskning og utvikling*,

under henvisning til Overvåkningsorganets vedtak nr. 195/04/COL av 14. juli 2004 om gjennomføringsbestemmelsene omhandlet i protokoll 3 del II artikkel 27⁽⁶⁾,

under henvisning til Overvåkningsorganets vedtak nr. 217/94/COL av 1. desember 1994 om forslag til egnede tiltak for Norge vedrørende blant annet støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer,

under henvisning til Norges godkjenning av de foreslåtte egnede tiltakene ved brev av 19. desember 1994,

under henvisning til Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL av 8. mars 2006 om å innlede formell undersøkelse med hensyn til støtte til forskning og utvikling gitt av Norges forskningsråd i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter⁽⁷⁾,

etter å ha oppfordret berørte parter til å framlegge sine merknader til dette vedtak og under henvisning til deres merknader, og

ut fra følgende betraktninger:

⁽¹⁾ Heretter kalt Overvåkningsorganet.

⁽²⁾ Heretter kalt EØS-avtalen.

⁽³⁾ Heretter kalt overvåknings- og domstolsavtalen.

⁽⁴⁾ Heretter kalt protokoll 3.

⁽⁵⁾ Saksbehandlingsregler og materielle regler på statsstøtteområdet, retningslinjer for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62 og protokoll 3 artikkel 1 i overvåknings- og domstolsavtalen, vedtatt og utstedt av EFTAs overvåkningsorgan 19. januar 1994, offentliggjort i EFT L 23 av 3.9.1994 og EØS-tillegget nr. 32 av 3.9.1994, sist endret 7. februar 2007. Heretter kalt retningslinjene for statsstøtte.

⁽⁶⁾ Offentliggjort i EUT L 139 av 25.5.2006, s. 37, og EØS-tillegget nr. 26 av 25.5.2006, s. 1.

⁽⁷⁾ EUT C 258 av 26.10.2006, s. 42, og EØS-tillegget nr. 53 av 26.10.2006, s. 15.

I. FAKTISKE FORHOLD

1. Saksbehandling

Ved brev av 5. mars 2002 (dok. nr. 02-1733-A) mottok Overvåkningsorganet en klage med påstand om at Norge hadde gitt statsstøtte gjennom Norges forskningsråd (heretter kalt NFR) til flere forskningsprosjekter i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter.

Overvåkningsorganet anmodet om opplysninger fra de norske myndighetene ved brev av 26. april 2002 (dok. nr. 02-2605-D). Nærings- og handelsdepartementet svarte ved brev av 3. juni 2002 (dok. nr. 02-4177-A), som inneholdt NFRs merknader om det såkalte Turborouter-prosjektet.

Etter en omfattende korrespondanse⁽⁸⁾ underrettet Overvåkningsorganet ved brev av 8. mars 2006 (dokument nr. 363353) de norske myndighetene om at det hadde vedtatt å innlede undersøkelsen fastsatt i overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 2 med hensyn til støtte til FoU gitt av Norges forskningsråd i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter.

Ved brev av 7. april 2006 framla de norske myndighetene merknader til Overvåkningsorganets vedtak om å innlede den formelle undersøkelsen.

Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL om å innlede den formelle undersøkelsen ble offentliggjort i Den europeiske unions tidende og EØS-tillegget til dette⁽⁹⁾. Overvåkningsorganet oppfordret berørte parter til å framlegge sine merknader.

Overvåkningsorganet mottok merknader fra én berørt part. Ved brev av 1. desember 2006 (dokument nr. 400677) videresendte Overvåkningsorganet disse merknadene til de norske myndighetene. Ved brev fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet av 8. januar 2007 (dokument nr. 405517), som videresendte et brev fra Kunnskapsdepartementet av 5. januar 2007, framla de norske myndighetene sine merknader.

2. De fire prosjektene knyttet til programvaren Turborouter som støttes med midler fra NFR

2.1 Beskrivelse av prosjektene

Nedenfor vil Overvåkningsorganet bare gi en kort beskrivelse av prosjektene som vurderes. En nærmere beskrivelse av hvert enkelt prosjekt finnes i Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL⁽¹⁰⁾.

2.1.1 Prosjekt 40049 – Strategiske aktiviteter innen maritim transport og logistikk (første versjon av programvaren Turborouter)

Turborouter er et verktøy⁽¹¹⁾ for å optimalisere flåtestyringen, dvs. for å ta beslutninger om hvilke fartøyer som skal frakte hvilke laster. Programmet kombinerer planleggernes kunnskap og erfaring med datamaskinens beregningsevner. Turborouter er basert på elektroniske sjøkart som kan vise informasjon om flåtestyringen, og omfatter en database med fartøyer, havner, laster osv; automatisk beregning av avstander mellom havner; rapporter om fartøyenes posisjon og automatisk oppdatering av beregnet ankomsttid; avanserte optimaliseringsrutiner for flåtestyring og visning av ruteplaner eller ruteplankalkulator for manuell planlegging.

Den første versjonen av pilotprogramvaren Turborouter ble utviklet i det første forskningsåret i forbindelse med et av delprosjektene i prosjekt 40049 *Strategiske aktiviteter innen maritim transport og logistikk*, kalt *Metoder og analyseverktøy for utforming og drift av integrerte transport- og logistikkjeder*.

⁽⁸⁾ Nærmere opplysninger om den omfattende korrespondansen mellom Overvåkningsorganet og de norske myndighetene finnes i Overvåkningsorganets vedtak om å innlede den formelle undersøkelsen, vedtak nr. 60/06/COL, offentliggjort i EUT C 258 av 26.10.2006, s. 42, og EØS-tillegget nr. 53 av 26.10.2006, s. 15.

⁽⁹⁾ Se fotnote 7.

⁽¹⁰⁾ Se fotnote 7.

⁽¹¹⁾ Opplysningene nedenfor er hentet fra brosjyren "TurboRouter Vessel schedule optimizing software", tilgjengelig på Marinteks nettside: <http://www.marintek.no>.

2.1.2 Videreutvikling av programvaren Turborouter

Ifølge opplysningene som ble framlagt av de norske myndighetene, valgte NFR ut flere prosjekter som mottakere av støtte til FoU i forbindelse med utviklingen av programvarepakken Turborouter.

2.1.2.1 Prosjekt 138811 – AlgOpt

Dette prosjektets formål⁽¹²⁾ var å utvikle og utføre praktiske tester av algoritmer for beregning av optimal utnyttelse av en skipsflåte, ut fra forpliktelsene til å frakte last for forskjellige kunder, kravene om når lasten skal lastes og losses i bestemmelseshavnen, muligheten for å frakte laster fra forskjellige kunder, med et begrenset antall bulkgoods på hver reise, samt begrensninger som gjør at ikke alle involverte fartøy er egnet til å betjene alle kunder eller alle havner. Algoritmer skulle integreres i et programvarekonsept som skulle gi brukerne full kontroll og mulighet til å overstyre de forslagene algoritmene gir.

Ifølge opplysningene som de norske myndighetene framla, var prosjektet AlgOpt bare en forstudie for å definere brukerkravene og undersøke om det var mulig å bruke Turborouter for kontraktspartneren, selskapet Beltship Management AS.

2.1.2.2 Prosjekt 144265 – Shiplog II

Shiplog-prosjektet dreide seg først og fremst om sjøtransport. Dette prosjektet⁽¹³⁾ skulle bruke resultatene fra et tidligere prosjekt kalt Shiplog (som ikke innebar bruk av Turborouter) for å undersøke kravene til varelevering på døren når sjøtransport inngår som et viktig element. En av hovedaktivitetene var å integrere Transport Chain Management System (TCMS) og Turborouter, som skulle spesifisere grensesnittet og demonstrere informasjonsutvekslingen mellom Turborouter og TCMS-demonstratoren. Dette prosjektets mål ble ikke nådd, først og fremst fordi TCMS og Turborouter ikke lot seg integrere på en tilfredsstillende måte.

2.1.2.3 Prosjekt 144214 – Bibliotek av optimaliseringsrutiner for ruteplanlegging i skipsfart

Dette forskningsprosjektet før konkurransestadiet, *Bibliotek av optimaliseringsrutiner for ruteplanlegging i skipsfart*, hadde som mål å utvikle algoritmer for avansert optimalisering og planlegging av svært kompliserte skipsoperasjoner. De norske myndighetene har forklart at biblioteket av algoritmer er tett knyttet til visse bransjer og selskaper, og derfor må eies av selskapene og ikke inngå i Turborouters standardpakke.

2.2. **Beskrivelse av forholdet mellom de fire tildelingene av støtte og den norske ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer**

Ifølge opplysningene fra de norske myndighetene mottok de fire prosjektene som omfattes av dette vedtak, støtte innenfor rammen av støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer.

Støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer ble forvaltet av NFR, og var etablert før EØS-avtalen trådte i kraft.

I desember 1994 gjorde Overvåkningsorganet et vedtak om flere støtteordninger for forskning og utvikling som fantes i Norge før EØS-avtalens ikrafttredelse, blant annet støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer (sak nr. 93-183). I nevnte vedtak foreslo Overvåkningsorganet egnede tiltak for å bringe ordningene i samsvar med EØS-avtalens statsstøtteregler⁽¹⁴⁾. Særlig foreslo Overvåkningsorganet at Norge skulle innføre nærmere bestemmelser for å sikre at støtte ble gitt i samsvar med prinsippene fastsatt i kapittel 14 i retningslinjene for statsstøtte.

⁽¹²⁾ Opplysninger hentet fra Marinteks nettside: <http://www.marintek.no>.

⁽¹³⁾ Opplysninger hentet fra Marinteks nettside: <http://www.marintek.no>.

⁽¹⁴⁾ Vedtak fra EFTAs overvåkningsorgan nr. 217/94/COL av 1.12.1994. Følgende ordninger var omfattet av dette vedtaket: Industrielle FoU-kontrakter (sak nr. 93-147) og offentlige FoU-kontrakter (sak nr. 93-182) under SND, og brukerstyrte forskningsprosjekter (sak nr. 93-181) og brukerstyrte forskningsprogrammer (sak nr. 93-183) under NFR.

Norge godtok ved brev av 19. desember 1994 de egnede tiltakene som Overvåkningsorganet foreslo. Godkjennelsen av de egnede tiltakene innebar at tildeling av støtte gjennom ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer skulle skje i samsvar med bestemmelsene i Overvåkningsorganets retningslinjer for statsstøtte til FoU, som ble vedtatt i 1994.

NFR ga støtten til disse prosjektene gjennom ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer.

3. Overvåkningsorganets innvendinger uttrykt i vedtak nr. 60/06/COL

8. mars 2006 vedtok Overvåkningsorganet å innlede den formelle undersøkelsen omhandlet i overvåknings- og domstolsavtalen protokoll 3 del II artikkel 1 nr. 2 med hensyn til støtte til FoU gitt av NFR i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter (vedtak nr. 60/06/COL). I åpningsvedtaket beskrev Overvåkningsorganet klagen, de fire prosjektene knyttet til programvaren Turborouter som ble støttet av midler fra NFR, og forholdet mellom de fire støttetildelingene og den norske ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer.

Overvåkningsorganet foretok en grundig vurdering av de gjeldende juridiske bestemmelsene for vurderingen av de fire berørte prosjektene⁽¹⁵⁾. Godkjennelsen av de egnede tiltakene Overvåkningsorganets foreslo i vedtak nr. 217/94/COL, innebar at all støtte tildelt under ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer skulle skje i samsvar med retningslinjene for støtte til FoU av 1994. Enhver støtte gitt under ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer som ikke er i samsvar med bestemmelsene i retningslinjene for støtte til FoU av 1994, vil derfor per definisjon falle utenfor ordningens virkeområde. Den vil dermed utgjøre ny individuell støtte, og skal som sådan meldes individuelt til Overvåkningsorganet og vurderes på grunnlag av de retningslinjene for støtte til FoU som gjaldt på det tidspunkt støtten ble gitt.

Når det gjelder årsaken til at den formelle undersøkelsen ble innledet, uttrykte Overvåkningsorganet tvil på flere punkter med hensyn til om de fire berørte FoU-prosjektene hadde mottatt støtte innenfor rammen av støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer.

Overvåkningsorganet uttrykte tvil med hensyn til om at disse prosjektene fortsatt var på stadiet med anvendt forskning eller prekonkurransestadiet, og ikke snarere var et kommersielt produkt. Grensen mellom et pilotprosjekt som ikke kan utnyttes kommersielt, og et kommersielt sluttprodukt var svært uklart i denne saken, fordi programvaren må tilpasses på nytt hver gang det skal anvendes av en ny sluttbruker. Overvåkningsorganet var i tvil om hvor lenge videreutvikling av programvaren Turborouter, som brukes til å utvikle programmer som dekker sluttbrukernes konkrete behov, kan omfattes av definisjonen av anvendt forskning.

På grunnlag av tilgjengelige opplysninger på dette stadiet i undersøkelsen var Overvåkningsorganet ikke i en posisjon der de kunne fastslå om disse prosjektene var riktig klassifisert som utviklingsaktivitet før konkurransestadiet, eller om de tvert imot allerede var for nær markedsstadiet til å være berettiget til statsstøtte.

Overvåkningsorganet uttrykte videre tvil med hensyn til finansieringen av prosjektene, særlig når det gjaldt om foretakene som deltok i prosjektene, ga reelle bidrag til forskningskostnadene.

Ut fra klagerens argumenter uttrykte Overvåkningsorganet tvil med hensyn til om prosjektenes samlede kostnader var blitt kunstig økt for å dekke driftsutgifter for de deltakende foretakene, og om prosjektenes faktiske forskningskostnader tilsvarer beløpene gitt av NFR.

For Overvåkningsorganet så det ut til at det var Marintek, forskningsinstituttet som utviklet den første programvaren til Turborouter, som hadde den nødvendige kunnskap og teknologiske kompetanse til å utføre prosjektet. Det virket derfor logisk å anta at det meste av arbeidet var blitt utført av instituttets egne ansatte. Dette ville i prinsippet innebære at de deltakende foretakenes ansatte var engasjert i forbindelse med defineringen av brukernes behov og/eller, i en viss grad, med testing. I den grad de deltakende foretakenes bidrag til kostnadene ikke tilsvarte forskningskostnadene, ville de samlede kostnadene for forskningsprosjektet være lavere, og støtteintensitetene dermed høyere.

⁽¹⁵⁾ Se avsnitt II.1 i vedtak nr. 60/06/COL, s. 11 ff.

På bakgrunn av dette uttrykte Overvåkningsorganet tvil både med hensyn til om de ovennevnte prosjektene hadde mottatt støtte i samsvar med gjeldende retningslinjer for støtte til FoU, og om støttemottakerne hadde anvendt støtten i strid med de godtatte egnede tiltakene i forbindelse med ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer.

4. Merknader fra tredjeparter

24. november 2006 mottok Overvåkningsorganet merknader fra en berørt part, som var av generell art og ikke direkte knyttet til innvendingene Overvåkningsorganet uttrykte i vedtak nr. 60/06/COL om å innlede den formelle undersøkelsen om støtte til forskning og utvikling gitt i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter. Denne parten påstod at Norges forskningsråd hadde gitt betydelige midler til et nytt prosjekt kalt OPTIMAR⁽¹⁶⁾. Dette prosjektet støttes i sin helhet av Norges forskningsråd i årene 2005–2009. Dette prosjektet ledes av Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim. Prosjektets hovedformål er å videreutvikle Turborouter til et kommersielt prosjekt, og prosessen er allerede i gang.

Denne parten tilføyde at ”*Professor Marielle Christiansen (leder av OPTIMAR- prosjektet) i Trondheim anser det som veldig vanskelig for selskaper å delta og dra nytte av resultater fra dette programmet, som kalles et offentlig forskningsprogram med sikte på å utvide grunnlaget for alle norske selskaper, ettersom de allerede samarbeider nært med SINTEF og MARINTEK og har lovet å dele forskningsresultatene med disse kommersielle organisasjonene (SINTEF og MARINTEK er institutter etablert i Trondheim, og har av mange grunner nære bånd til NTNU).*”

Denne parten anser at ”*Turborouter er i høy grad det felles elementet i denne saken ettersom alt personell som arbeider ved NTNU/Dept of Oper Res/Marintek/SINTEF betrakter Turborouter som sitt felles mål*”.

Denne parten påstår at selskapene som arbeider med å utvikle Turborouter, nå får enda mer statsstøtte gjennom NTNU, under dekke av å være midler til grunnforskning.

Den siste merkningen var at Turborouter ikke ble brukt av noen av selskapene som mottok midler for å utvikle det, noe som fikk denne parten til å konkludere med at de midlene forskningsprosjektet mottok, var rene subsidier til den daglige driften.

5. Merknader fra de norske myndighetene

5.1 Merknader til Overvåkningsorganets vedtak om å innlede en formell undersøkelse

5.1.1 Merknader fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet

I brevet av 7. april 2006 viste Fornyings- og administrasjonsdepartementet til beskrivelsen gitt i Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL av den formelle korrespondansen med de norske myndighetene. De norske myndighetene viste videre til møtene mellom Overvåkningsorganet og de norske myndighetene i oktober 2002 og september 2004, og tilføyde at et møte var blitt holdt mellom Overvåkningsorganet og de norske myndighetene i Brussel 22. mai 2003.

De norske myndighetene påpekte at Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL ikke beskrev *hvordan* støtten til utviklingen av Turborouter-programmet vred konkurransen i EØS eller på tredjestaters markeder. De mente at dette spørsmålet måtte avklares fordi FoU-programmet knyttet til Turborouter ikke ga de forventede resultatene. Selv om de norske myndighetene erkjente at den immaterielle kunnskapen fra prosjektet var blitt spredt til andre forsknings- og utviklingsprosjekter, anså de det ikke som åpenbart at dette hadde påvirket konkurransen på det indre marked eller på tredjestaters markeder.

De norske myndighetene satte spørsmålsteget ved noen av faktaene i klagerens påstander som ble gjentatt i Overvåkningsorganets vedtak, særlig påstandene i avsnitt 3 på side 3 i vedtak nr. 60/06/COL og de underbyggende sitatene fra klageren.

⁽¹⁶⁾ Se <http://www.iot.ntnu.no/optimar>.

De norske myndighetene spurte for det første om hvordan klageren hadde kunnet klassifisere prosjektene som for nær markedsstadiet. De spurte også om hvordan klageren kunne påstå at FoU-resultatene ikke var blitt spredd, til tross for det faktum at Marintek fikk eiendomsretten til programmet. Til slutt spurte de om hvordan klageren kunne hevde at bidragene fra de deltakende selskapene i realiteten var lavere enn angitt på søknadsskjemaet. Ifølge NFR fikk klageren avvist sin anmodning om tilgang til søknadsskjemaene og FoU-kontraktene på grunn av taushetsplikten. På bakgrunn av dette mente de norske myndighetene at påstandene fra klageren generelt sett manglet grunnlag. De norske myndighetene tilføyde at ”[k]lagerens påstander om at egenbidragene fra de berørte selskapene var lavere enn angitt på søknadsskjemaene, innebærer også at disse foretakene beskyldes for misbruk av statsstøtte. Dette reiser også tvil om rettsikkerheten til selskapene som deltok i Turborouter-prosjektene. Disse påstandene fra klageren bør derfor selvsagt underbygges.”

5.1.2 Merknader fra Norges forskningsråd

I et brev vedlagt ovennevnte brev fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet, kommenterte NFR Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL. NFR påpekte at det hadde videresendt alle tilgjengelige opplysninger og etterspurte oppklaringer til Overvåkningsorganet, herunder kopier av all prosjektdokumentasjon for de fire prosjektene i forbindelse med utvikling av Turborouter som ble støttet med midler fra NFR. Ifølge NFR var det eneste diskusjonstemaet under møtene og i korrespondansen til og med brevet fra de norske myndighetene av 20. juni 2003, den riktige klassifisering av prosjektene i henhold til retningslinjene for støtte til FoU.

Når det gjelder beskrivelsen av prosjektene, påstod NFR at tabellene som inngikk i beskrivelsen av prosjektfinansieringen i Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL, ikke helt stemte overens med tallene som ble angitt i teksten. Midlene som ble gitt av NFR til prosjektene, bestod av to deler. En del av midlene fra NFR var i realiteten private midler som stammet fra Norges Rederiforbund, mens resten var offentlige midler. Tabellen nedenfor er identisk med den som ble sendt til Overvåkningsorganet i brevet av 11. april 2003, og gir et riktig bilde av situasjonen. Når det gjelder prosjekt 138811 AlgOpt, angir tabellen i vedtak nr. 60/06/COL tallene slik de var da prosjektet startet. Underveis mottok prosjektet 100 000 norske kroner i ytterligere midler, av disse kom 25 000 fra NFR.

Tabell 1 – Prosjekter som støttes av NFR og involverer utvikling av Turborouter

	p 40049		p 144265		p 138811		p 144214	
	Strategic activities within maritime transport and logistics		Shiplog II		AlgOpt		Library of optimisation routines for scheduling in shipping	
	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%
Own Funds	4 500	43	800	13	625	61	1 950	28
Other private funds	0	0	3 250	52	75	7	2 750	39
Other public funds	0	0	0	0	0	0	0	0
RCN prgr. MARITIM	6 000	57	2 150	35	325	32	2 300	33
Of which NSA	1 380	13	750	12	120	12	805	12
Of which public	4 620	44	1 400	23	205	20	1 495	21
Total funds	10 500	100	6 200	100	1 025	100	7 000	100
Personell and indirect	8 700	83	800	13	545	53	4 100	59
Purchase of R&D	600	6	2 150	35	380	37	2 900	41
Equipment	450	4	100	2	0	0	0	0
Other operating cost	750	7	3 150	51	100	10	0	0
Total cost	10 500	100	6 200	100	1 025	100	7 000	100

Contract partner	Marintek	UECC	Beltship Management AS	Beltship Management AS
Participants	NTNU	Marintek R.S. Platou Shipbrokers Iver Ships AS LogIT AS Lorentsen & Stemoco AS Astrup Fearnleys AS DFDS Tollpost Globe Shipnet AS Wallenius Wilhelmsen SINTEF Tele og data	Marintek	Marintek Iver Ships AS Shipnet AS Laycon Solutions AS
Project Period	Jan 1996–Dec 1998	Jan 2001–Dec 2002	Jan 2000–Oct 2000	Jan 2001–Dec 2002

Med hensyn til Overvåkningsorganets merknad i vedtak nr. 60/06/COL om at NFR ikke så ut til å kontrollere hvordan støttemottakernes egne bidrag ble fordelt på ulike aktiviteter og om de ble effektivt utbetalt, mente NFR at de hadde beskrevet hvordan støtteberettigede kostnader ble kontrollert før støtte ble utbetalt til kontraktspartneren samt hvordan de ulike bidragene ble utbetalt, i den foregående korrespondansen med Overvåkningsorganet⁽¹⁷⁾.

Med hensyn til klassifiseringen av prosjekt 138811 AlgOpt, 144265 Shiplog II og 144214 Bibliotek av optimaliseringsrutiner for ruteplanlegging i skipsfart, bekreftet NFR at alle de tre prosjektene var klassifisert som utvikling før konkurransetadiet etter en grundig vurdering og evaluering av prosjektsøknader i henhold til NFRs prosedyrer og retningslinjer for prosjektevaluering. Disse prosedyrene og retningslinjene ble innført for å sikre at støtte gitt under støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer tildeles i samsvar med prinsippene fastsatt i kapittel 14 i retningslinjene for statsstøtte.

NFR forklarte at det finnes et internt system for kvalitetssikring av NFRs aktiviteter. Dette systemet kalles DOKSY. DOKSY omfatter bred dokumentasjon av de retningslinjene, prosedyrene og praksisene som følges i NFR. Et av disse dokumentene er retningslinjene for å fastsette støtteintensitet for støttede prosjekter. Dette interne dokumentet, DOKSY-5-6-1-4-IE, kalt *Støtteintensitet etter EØS-bestemmelser*, tilsvarer Overvåkningsorganets retningslinjer for støtte til FoU. Dokumentet anvender definisjoner og korresponderende støtteintensiteter i samsvar med definisjonen av de ulike forsknings- og utviklingsstadiene i Overvåkningsorganets retningslinjer. Vurderingen og klassifiseringen av alle prosjektene som mottar støtte fra NFR, følger DOKSYs retningslinjer.

Etter 1999 har alle prosjekter blitt vurdert ved hjelp av det databaserte systemet *Provis*, i tillegg til DOKSY 5-6-1-4-IE. *Provis* beskrives i Doksy nr. 5-6-1-2-EE, *Prosjektvurdering i Provis*. I *Provis* vurderes hvert prosjekt ut fra elleve ulike aspekter. De viktigste aspektene i *Provis* i forbindelse med klassifiseringen av forskningskategorier, er aspekt nr. 3, *forskningsinnhold*, og aspekt nr. 9, *addisjonalitet*. For hvert aspekt anvendes flere kriterier eller karakteristikk for å vise i hvilken grad prosjektet er i samsvar med aspektene.

I beskrivelsen i retningslinjene for vurdering av aspekt nr. 3 i Doksy nr. 5-6-1-2-IE, understrekes det at *”forskningsinnholdet angir i hvilken grad prosjektet produserer ny kunnskap”*. Dette kriteriet er direkte knyttet til beskrivelsen av industriforskning i retningslinjene for støtte til FoU, der det kreves at aktiviteten skal være *”rettet mot tilegnelse av ny kunnskap”*.

I retningslinjene for vurdering av aspekt nr. 9 i Doksy nr. 5-6-1-2-EE lyder beskrivelsen slik: *”addisjonalitet angir i hvilken grad støtte fra Forskningsrådet vil utløse innsats, handling, resultater og virkninger som ikke ville forekommet dersom støtten ikke var blitt gitt.”* Dette kriteriet er knyttet til retningslinjene for støtte til FoU, avsnitt 14.7, incentiveeffekt av støtte til FoU.

På bakgrunn av dette hevdet NFR at ettersom vurderingen av prosjektene ble grundig utført i samsvar med NFRs prosedyrer og retningslinjer for prosjektvurdering, bør det ikke trekkes i tvil at de var riktig klassifisert. Etter at klagen var framsatt og Overvåkningsorganet startet sin

⁽¹⁷⁾ Særlig i deres brev av 31. januar 2005, s. 4.

forundersøkelse, så NFR igjen på disse prosjektene, og gjentok sitt opprinnelige standpunkt.

"I møtet i Brussel 22. mai 2003 ble klassifiseringen av visse aktiviteter i to av prosjektene, nr. 40049 og nr. 144214, drøftet. I brevet av 20. juni 2003, som fulgte opp dette møtet, uttrykte vi NFRs hovedstandpunkt, som var at alle aktiviteter i prosjekt nr. 40049 som et minimum kunne klassifiseres som industriell forskning, og at alle aktiviteter i prosjekt nr. 144214 som et minimum kunne klassifiseres som utvikling før konkurransetadiet. Vi viste imidlertid Overvåkningsorganet at det samlede støttebeløpet som ble gitt til prosjektene, lå innenfor den tillatte grensen på et veid gjennomsnitt som definert i kapittel 14.5.2 nr. 5 i retningslinjene for støtte til FoU. I prosjekt nr. 144214 er dette tilfelle selv om de omstridte aktivitetene ikke støttes. Tilsvarende betraktninger og beregninger kan gjøres i forbindelse med prosjekt 138811 og 144265. I denne sammenheng vil vi også vise til det faktum at alle de tre prosjektene 138811, 144214 og 144265 involverte effektivt samarbeid mellom foretak og offentlige forskningsorganer (i dette tilfellet Marintek). I henhold til avsnitt 14.5.3 nr. 5 bokstav b) i retningslinjene for støtte til FoU kan disse aktivitetene, som er klassifisert som utvikling før konkurransetadiet, være berettiget til en støtteintensitet på 35 %. Overvåkningsorganet har også uttrykt tvil vedrørende finansieringen av prosjektene og støtteintensitetene. Det beskjedne avviket mellom tallene knyttet til prosjekt 138811 AlgOpt i tabell 1 og 2 på side 17 i vedtak 60/06/COL forklares i avsnitt 1.3. bokstav a) ovenfor. De korrekte tallene, inkludert bidraget fra Norges Rederiforbund, er angitt i tabellen i nevnte avsnitt i dette brevet."

Når det gjelder prosjekt 144265 Shiplog II, hevdet NFR som svar på Overvåkningsorganets merknad om at det beløpet som ble gitt av NFR, var lik det beløpet som var nødvendig for å kjøpe forsknings- og utviklingstjenester, at dette ikke innebærer at de private midlene som ble investert i Shiplog II, ikke ble brukt på FoU-aktiviteter: *"I næringsrettede prosjekter, som private selskaper kan søke om, oppfordrer vi vanligvis til samarbeid mellom private selskaper og offentlige FoU-institusjoner. For å fremme slikt samarbeid kan vi i noen innbydelser til å sende inn forslag til næringsrettede prosjekter, opplyse om at søknaden vil bli vurdert positivt dersom summen for eksterne kjøp av FoU-tjenester fra forskningsinstitusjoner (institutter eller universiteter) minst tilsvarende støtten gitt av NFR. Formålet med denne tilnæringsmåten er å oppmuntre privat sektor til økte investeringer i kjøp av FoU-tjenester fra forskningsinstitusjoner. Dette er grunnen til at midlene gitt av NFR nøyaktig tilsvarende det beløpet som er nødvendig for å kjøpe FoU-tjenester til ulike prosjekter."*

I sitt vedtak nr. 60/06/COL uttrykte Overvåkningsorganet tvil med hensyn til om NFRs tilnæringsmåte fikk støttemottakerne til å ta med vanlige driftskostnader i FoU-kostnadene. Det satte derfor spørsmålsteget ved om tallene for de samlede prosjektkostnadene var blåst opp i den hensikt å frembringe mer offentlige midler. Etter NFRs oppfatning er det uforståelig at NFRs tilnærming med en innebygd incentivstruktur for å fremme kjøp av FoU-tjenester, kan gi slike resultater.

I sitt brev til Overvåkningsorganet av 31. januar 2005 forklarte NFR den standardprosedyren for dokumentering av prosjektkostnader som ble fulgt i prosjekttiden: *"For de involverte prosjektene måtte kontraktspartneren framlegge regnskapsrapport tre ganger i året med opplysninger om prosjektkostnadene, inkludert angivelse av involverte personer (med navn), antall arbeidstimer per person, og prisen per time som ble belastet prosjektkontoen. Rapporten ble underskrevet av den ansvarlige for prosjektet. På slutten av året ble dessuten årsregnskapet kontrollert og underskrevet av en godkjent revisor. Revisoren kunne ikke komme fra kontraktspartneren. Utbetalingen fra NFR forutsatte godkjenning av det framlagte regnskapet."*

NFR underrettet Overvåkningsorganet om at det hadde vært i kontakt med United European Car Carriers (UECC) og Jepsens (Beltship Managements etterfølger) for å anmode om ytterligere dokumentasjon av kostnadene knyttet til disse prosjektene. Brevet fra Jepsens av 17. mars 2006 og brevet fra UECC av 29. mars 2006 ble videresendt til Overvåkningsorganet. Regnskapsrapportene for prosjekt 144265 Shiplog II, som ble sendt i brevet fra UECC, inneholder underskrevne kostnadsrapporter fra de andre deltakende partnerne. Selskapene hadde ikke noe generelt system for registrering av arbeidstimer, og timene som ble brukt på prosjektene er bare dokumentert i regnskapsrapportene som ble sendt til NFR tre ganger i året. Ingen annen dokumentasjon finnes.

Etter NFRs oppfatning innebærer dette at prosjektkostnadene må vurderes ut fra de tilgjengelige regnskapsrapportene.

NFR påpekte til slutt at disse regnskapsrapportene var i samsvar med NFRs rapporteringsprosedyrer, og at støttemottakerne hadde oppfylt alle sine forpliktelser i henhold til kontraktene om tildeling av støtte. NFR uttrykker at *"så lenge det ikke framlegges klart bevis for det motsatte, er det ingen grunn til å tro at misbruk av støtte har funnet sted."*

5.2 Merknader til tredjeparts merknader

Ved brev fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet av 8. januar 2007 (dokument nr. 405517), som videresendte et brev fra Kunnskapsdepartementet av 5. januar 2007, oversendte de norske myndighetene kommentarer til tredjeparts merknader.

Etter de norske myndighetenes oppfatning gir merknadene om prosjektet OPTIMAR ingen informasjon om de fire prosjektene som omhandles i Overvåkningsorganets vedtak 60/06/COL: *"Selv om det ikke er eksplisitt uttrykt, virker det som tredjeparten er av den oppfatning at ulovlig statsstøtte er gitt for å støtte et grunnforskningsprosjekt kalt "Optimisation in Maritime Transportation og Logistics", OPTIMAR. Vi mener at dette ikke er tilfelle. Som støtte til OPTIMAR-prosjektet mottar NTNU i Trondheim midler fra NFR under prosjektnummer 1666S6. Industripartnerne som deltok i de fire opprinnelige prosjektene, deltar ikke i dette grunnforskningsprosjektet."*

Når det gjelder tredjeparts påstand om at Turborouter ikke brukes av noen av selskapene som mottok midler, er NFR av den oppfatning at selv om dette skulle være tilfelle, er det ikke et argument for at det foreligger ulovlig bruk av statsstøtte i de fire prosjektene som omhandles i Overvåkningsorganets vedtak nr. 60/06/COL. Et av de mest typiske trekkene ved forskning og utvikling er risikoen det innebærer. Noen ganger kan forskningsresultater anvendes i driften eller brukes i kommersielle produkter eller tjenester, andre ganger ikke.

II. VURDERING

1. Statsstøtte

1.1 Statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1

EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 lyder:

"Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene."

For at et tiltak skal anses som statsstøtte må det begunstige enkelte foretak, gis av statsmidler, vri konkurransen og påvirke samhandelen mellom partene til EØS-avtalen.

Allerede i sin vurdering i vedtak nr. 60/06/COL konkluderte Overvåkningsorganet med at den granskede støtten som ble gitt av NFR til prosjektene i forbindelse med utvikling av programvaren Turborouter, utgjør statsstøtte. Med hensyn til dette vises det til avsnitt II.2 i dette vedtak. Denne vurderingen er ikke imøtegått av tredjepart eller de norske myndighetene. Overvåkningsorganet fastholder derfor at tildelingene utgjør statsstøtte.

1.2 Gjeldende rettslig ramme

I vedtak nr. 60/06/COL om å innlede den formelle undersøkelsen av støtte til forskning og utvikling gitt av NFR i forbindelse med utvikling av programvaren Turborouter, forklarte Overvåkningsorganet i detalj hva som ville være den gjeldende rettslige rammen for vurderingen

av de fire berørte prosjektene i denne undersøkelsen. For å gjøre det lettere å forstå vurderingen som følger, vil Overvåkningsorganet kort skissere den rettslige situasjonen⁽¹⁸⁾.

De fire prosjektene som vurderes i dette vedtak, ble tildelt for støtte til FoU gjennom ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer (sak nr. 93-183). Denne ordningen fantes allerede før 1994. Ved vedtak nr. 217/94/COL av desember 1994 vurderte Overvåkningsorganet ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer, og foreslo egnede tiltak for å sikre at støttetildelingen skulle skje i samsvar med prinsippene fastsatt i kapittel 14 i retningslinjene for statsstøtte.

De norske myndighetenes godkjenning av de foreslåtte egnede tiltakene innebar at enhver tildeling av støtte under ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer, deretter måtte skje i samsvar med FoU-reglene som gjaldt på det tidspunkt Overvåkningsorganet gjorde vedtak nr. 217/94/COL, dvs. retningslinjene for støtte til FoU av 1994⁽¹⁹⁾.

1.3 Vurderingen av prosjektene på grunnlag av støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer

Da den formelle undersøkelsen ble innledet ved vedtak nr. 60/06/COL, var Overvåkningsorganet av den oppfatning at de fire prosjektene hadde blitt tildelt støtte til FoU innenfor rammen av ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer. Dette programmet fantes allerede før 1994. Som følge av vedtakelsen av nye retningslinjer for støtte til FoU i 1994, skulle deretter enhver tildeling av støtte på dette området skje i samsvar med de nye reglene. Overvåkningsorganet anså derfor at enhver støtte gitt under ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer som ikke er i samsvar med bestemmelsene i retningslinjene for støtte til FoU av 1994, per definisjon ville falle utenfor ordningens virkeområde. Tiltaket ville derfor utgjøre ny individuell støtte, og skulle som sådan meldes til Overvåkningsorganet på individuelt grunnlag.

Nedenfor vil Overvåkningsorganet vurdere om anvendelsen av ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer for de fire konkrete prosjektene som er knyttet til utviklingen av programvaren Turborouter, var i tråd med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) på grunnlag av bestemmelsene i retningslinjene for støtte til FoU av 1994.

1.3.1 Prosjekt 40049 – Strategiske aktiviteter innen maritim transport og logistikk (første versjon av programvaren Turborouter)

Et av delprosjektene som inngikk i prosjekt 40049 *Strategiske aktiviteter innen maritim transport og logistikk som industriell forskning*, førte til utviklingen av den første versjonen av programvaren Turborouter. NFR klassifiserte hele prosjekt 40049 *Strategiske aktiviteter innen maritim transport og logistikk* som industriell forskning.

Grunnleggende industriell forskning ble definert i avsnitt 14.1 nr. 2 i retningslinjene for støtte til FoU av 1994 som ”*en opphavlig teoretisk virksomhet eller forsøksvirksomhet som har til formål å vinne ny kunnskap om eller oppnå bedre forståelse av vitenskapens og teknologiens lover slik de eventuelt kan anvendes i industrien eller i et bestemt foretaks virksomhet.*”

Selv om Turborouter er blitt et kommersielt programvareverktøy, anser Overvåkningsorganet at midler fra NFR som ble tildelt delprosjektet *Metoder og analytiske verktøy for utforming og drift av integrerte transport- og logistikkjeder* i prosjekt 40049, og som førte til utviklingen av den første versjonen av programvaren Turborouter, ble gitt i en fase av forsknings- og utviklingstrinnet som var industriell forskning i henhold til retningslinjene for støtte til FoU av 1994. Som Overvåkningsorganet nevnte i vedtak nr. 60/06/COL har programvaren, etter at den første versjonen ble utviklet i delprosjektets første fase tidlig i 1996, blitt videreutviklet og deretter markedsført. Det ser likevel ikke ut til at prosjekt 40049, som blant annet førte til den første

⁽¹⁸⁾ Nærmere opplysninger finnes i vedtak nr. 60/06/COL, avsnitt II.1, s. 11.

⁽¹⁹⁾ I januar 1994 gjorde Overvåkningsorganet vedtak nr. 4/94/COL om vedtakelse og utferdigelse av saksbehandlingsregler og materielle regler på statsstøtteområdet (retningslinjer for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62 og protokoll 3 artikkel 1 i overvåknings- og domstolsavtalen). Vedtakets kapittel 14 omhandler støtte til forskning og utvikling, og tilsvarer i det vesentlige Fellesskapets rammebestemmelser for støtte til forskning og utvikling. Nevnte vedtak ble offentliggjort i EFT L 231 av 3.9.1994, s. 1-84, og i EØS-tillegget nr. 32 av 3.9.1994, s. 1.

programvaren til Turborouter, ut fra dette kan sies å være så nær markedsstadiet at det havner utenfor stadiet av industriell forskning som NFR klassifiserte det som. Overvåkningsorganet har ingen grunn til å tvile på NFRs vurdering av at delprosjektet *Metoder og analytiske verktøy for utforming og drift av integrerte transport- og logistikkjeder* førte til at ny kunnskap om, eller bedre forståelse av, vitenskapens og teknologiens lover som kan anvendes i industrien, og dette utgjør industriell forskning i henhold til retningslinjene for støtte til FoU av 1994.

Som industriell forskning ble prosjekt 40049 tildelt støtte fra NFR, med et beløp som tilsvarer 43,8 % av projektkostnadene. Dette nivået ligger under den høyeste tillatte støtteintensiteten i retningslinjene, der det fastsettes at ”*støtte til industriell grunnforskning som en hovedregel ikke bør overstige 50 % av prosjektets eller programmets bruttokostnader.*”

For å beregne støtteintensitet for FoU-aktiviteter fastsatte avsnitt 14.5.1 i FoU-retningslinjene følgende støtteberettigede kostnader:

- *personalkostnader (forskere, teknikere, hjelpepersonale) beregnet som en del av det samlede beløp som er nødvendig for å realisere prosjektet,*
- *andre løpende utgifter (materialutgifter osv.), beregnet på samme måte,*
- *instrumenter og utstyr, grunn og bygninger,*
- *rådgivende og lignende tjenester, herunder kjøp av forskningsresultater, teknisk kunnskap, patenter osv.,*
- *ytterligere administrasjonskostnader som er en direkte følge av det FoU-prosjekt eller det FoU-program det gis støtte til.*

Ifølge opplysningene som ble framlagt av de norske myndighetene, var de projektkostnadene som ble tatt hensyn til ved fastsettelsen av støtten, omfattet av definisjonen av berettigede kostnader i retningslinjene for støtte til FoU av 1994. Avsnitt 3 i *Retningslinjer for Norges Forskningsråds behandling av brukerstyrte og næringsrettede prosjekter* omhandler de kostnadene som kunne anses som støtteberettigede av NFR når rådet vurderte å tildele et prosjekt støtte til FoU. De omfattet personalkostnader (lønn og sosiale kostnader for FoU-personale, dvs. forskere, teknikere og assistenter som var knyttet til prosjektet og nødvendige for å gjennomføre det), kjøp av FoU-tjenester (rådgivende og lignende tjenester), driftskostnader (herunder materialutgifter og andre driftskostnader som er direkte knyttet til prosjektet og nødvendige for å fullføre det) og utstyr og instrumenter dersom de brukes bare til forskning og utvikling. Overvåkningsorganet anser derfor at beskrivelsen av de støtteberettigede kostnadene er i samsvar med definisjonen i retningslinjene for støtte til FoU av 1994.

Prosjektet ble i sin helhet utført av forskningsinstituttet Marintek, uten noen annen deltakelse fra eller samarbeid med private foretak på dette forsknings- og utviklingsstadiet.

Som allerede nevnt i vedtaket om å innlede den formelle undersøkelsen, var det i henhold til retningslinjene for støtte til FoU av 1994, og tilsvarende i henhold til bestemmelsene om støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer, ingen skriftlig forpliktelse til å spre forskningsresultatene. Selv om klagerens påstand om at resultatet fra forskningen ikke ble spredt og at forskningsinstituttet Marintek hadde fått eiendomsrettighetene til å selge programmet, hadde medført riktighet, ville dette derfor ikke være i strid med bestemmelsene i de retningslinjene for støtte til FoU som gjaldt på det tidspunkt støtten ble tildelt.

På bakgrunn av dette anser Overvåkningsorganet at tildelingen av støtte til prosjekt 40049 faller innenfor ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer som endret på grunnlag av kapittel 14 i Overvåkningsorganets retningslinjer for støtte til FoU av 1994. Støtten er derfor tildelt i samsvar med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c).

1.3.2 Prosjektene i forbindelse med videre bruk av programvaren Turborouter

1.3.2.1 Overvåkningsorganets innvendinger uttrykt i vedtak nr. 60/06/COL

I 2000 godkjente NFR tildeling av støtte til FoU til tre forsknings- og utviklingsprosjekter som gjaldt bruk og videreutvikling av programvaren Turborouter: prosjekt 138811 *AlgOpt*, prosjekt 144265 *Shiplog II* og prosjekt 144214 *Bibliotek av optimaliseringsrutiner for ruteplanlegging i skipsfart*.

I vedtak nr. 60/06/COL om å innlede den formelle undersøkelsen uttrykte Overvåkningsorganet tvil med hensyn til klassifiseringen av forsknings- og utviklingsprosjektene som forskning for konkurransestadiet, og med hensyn til klassifiseringen av de ulike delene av hvert prosjekt i de enkelte forskningskategoriene. Overvåkningsorganet var dessuten i tvil om bestemmelsene om støtteintensitetene ble fulgt og om finansieringen av prosjektene skjedde i samsvar med bestemmelsene i retningslinjene for støtte til FoU av 1994, og tilsvarende med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c). Overvåkningsorganet var i tvil om de finansielle bidragene fra de private deltakerne, som hovedsakelig skulle betales i naturalier, virkelig tilsvarte de arbeidstimene som ble brukt på utvikling av FoU-prosjektene, eller om de snarere dekket de berørte foretakenes driftskostnader.

1.3.2.2 Gjeldende bestemmelser i retningslinjene for støtte til forskning og utvikling

NFR klassifiserte alle de tre prosjektene som utviklingsaktivitet før konkurransestadiet. I avsnitt 14.1. nr. 2 i retningslinjene for støtte til FoU av 1994 skilles det mellom tre kategorier av forskning: grunnforskning, industriell grunnforskning og anvendt forskning og utvikling. Anvendt forskning og utvikling tilsvarte kategorien forskning før konkurransestadiet, som ble brukt fra og med vedtakelsen av retningslinjene for forskning av 1996. Ifølge denne bestemmelsen omfatter anvendt forskning "undersøkelser eller forsøk som foretas på grunnlag av resultatene av industriell grunnforskning, for å oppnå ny kunnskap som skal gjøre det lettere å nå bestemte praktiske mål, f.eks. utvikling av nye produkter, produksjonsmetoder eller tjenester. Anvendt forskning avsluttes vanligvis når en prototype er utviklet." Utvikling anses å omfatte "en virksomhet basert på anvendt forskning som tar sikte på å innføre nye eller vesentlig forbedrede produkter, produksjonsmetoder eller tjenester, og som går så langt som til industriell anvendelse og kommersiell utnyttelse, men ikke omfatter disse stadiene."

I avsnitt 14.4 i retningslinjene for støtte til FoU av 1994 fastsettes de tillatte støtteintensitetene. "EFTA's overvåkningsorgan vil vurdere hvilken støtteintensitet som kan tillates i hvert enkelt tilfelle. I vurderingen vil det bli tatt hensyn til prosjektets eller programmets art, den tekniske og finansielle risiko, generelle betraktninger med hensyn til konkurransevnen i europeisk industri og faren for konkurransevriddinger og påvirkning av handelen mellom partene i EØS-avtalen. Ut fra en generell vurdering av denne risiko anser Overvåkningsorganet at grunnforskning og industriell forskning kan være berettiget til høyere støttenivåer enn utvikling før konkurransestadiet, som er nærmere knyttet til innføring av FoU-resultater på markedet og derfor lettere vil kunne føre til konkurransevriddinger og påvirkning av samhandelen dersom det gis støtte". Retningslinjene for støtte til FoU av 1994 tar hensyn til disse faktorene, og fastsetter at støttenivået for industriell grunnforskning ikke skal overstige 50 % av prosjektets bruttokostnader og ta høyde for at nivået skal senkes etter hvert som den støttede virksomheten nærmer seg markedsstadiet. Først i retningslinjene for støtte til FoU av 1996 ble tillatt brutto støtteintensitet for utviklingsaktivitet før konkurransestadiet fastsatt til 25 % av de støtteberettigede kostnadene.

1.3.2.3 Vurdering av om støtten ble gitt i samsvar med retningslinjene for støtte til FoU og om støtten ble misbrukt

a) Klassifiseringen som utviklingsaktivitet før konkurransestadiet

Som nevnt ovenfor og nærmere forklart i vedtak nr. 60/06/COL hadde Overvåkningsorganet innvendinger mot at prosjekt 138811 *AlgOpt*, prosjekt 144265 *Shiplog II* og prosjekt 144214 *Bibliotek av optimaliseringsrutiner for ruteplanlegging i skipsfart* var klassifisert som utviklingsaktiviteter før konkurransestadiet.

I sitt vedtak nr. 60/06/COL uttrykte Overvåkningsorganet tvil med hensyn til hva som var forskjellen mellom et produkt i fasen før konkurransetadiet og det endelige kommersielle sluttproduktet i forbindelse med denne typen IT-prosjekter. De norske myndighetene har ikke forklart hva denne forskjellen består i. De har imidlertid understreket at klassifiseringen av prosjektene ble gjort på grunnlag av grundig vurdering og evaluering av prosjektene i samsvar med NFRs prosedyrer og retningslinjer for prosjektevaluering. Ifølge de fremlagte opplysningene omfatter disse retningslinjene bestemmelsene i Overvåkningsorganets retningslinjer for støtte til FoU.

NFR forklarte at det finnes et internt system for kvalitetssikring av NFRs aktiviteter, DOKSY. DOKSY inneholder bred dokumentasjon av retningslinjer, prosedyrer og praksis som følges i NFR. Et av disse dokumentene er retningslinjene for fastsettelse av støtteintensitet for de utvalgte prosjektene. Dette interne dokumentet, DOKSY-5-6-1-4-IE, med tittelen *Støtteandel etter EØS-bestemmelser*, tilsvarer Overvåkningsorganets retningslinjer for støtte til FoU. Dokumentet anvender definisjoner og tilsvarende støtteintensiteter i samsvar med definisjonen av de ulike FoU-stadiene i Overvåkningsorganets retningslinjer for støtte til FoU. Vurderingen og klassifiseringen av alle prosjektene som mottar støtte fra NFR, bygger på retningslinjene fra DOKSY.

I tillegg til DOKSY 5-6-1-4-IE har alle prosjekter siden 1999 blitt evaluert ved hjelp av datasystemet Provis, som beskrives i Doksy nr. 5-6-1-2-EE *Prosjektvurdering i Provis*. Ifølge bestemmelsene i Provis evalueres hvert enkelt prosjekt ut fra elleve ulike aspekter⁽²⁰⁾. For hvert aspekt forutsetter Provis anvendelsen av flere kriterier eller karakteristikk for å vise i hvilken grad prosjektet er i samsvar med aspektene. Et av de viktigste aspektene knyttet til klassifiseringen av forskningskategorier er forskningsinnholdet.

I beskrivelsen av retningslinjene for vurdering av et prosjekts forskningsinnhold i Doksy nr. 5-6-1-2-IE, understrekes det at *"forskningsinnholdet angir i hvilken grad prosjektet produserer ny kunnskap"*. Ifølge opplysningene som er fremlagt av NFR, er dette kriteriet direkte knyttet til beskrivelsen av retningslinjene for støtte til FoU, der kravet er at aktiviteten skal være *"rettet mot tilegnelse av ny kunnskap"*.

NFR har underrettet Overvåkningsorganet om at evalueringen av prosjektene ble grundig utført i samsvar med NFRs prosedyrer og retningslinjer for prosjektevaluering, nærmere bestemt på grunnlag av kravene fastsatt i de interne Doksy- og Provis-dokumentene, i tråd med retningslinjene for støtte til FoU.

På grunnlag av opplysningene som ble fremlagt før og under den formelle undersøkelsen, har Overvåkningsorganet ikke kunnet fastslå at det har forekommet dårlig styring eller feilvurderinger i forbindelse med prosjektene. I mangel av slike avgjørende bevis og i lys av rutinene som beskrives over samt kapasiteten til staben som arbeider for NFR, har Overvåkningsorganet ikke noe grunnlag for å konkludere med at de har foretatt en feilvurdering ved å klassifisere prosjektene som forskning før konkurransetadiet.

b) Mottakerforetakenes deltakelse og støtteintensitetene

De norske myndighetene har redegjort for tallene for finansieringen av prosjektene som nevnt ovenfor i avsnitt 4.1.2 i dette vedtak.

Overvåkningsorganet reiste i sitt vedtak nr. 60/06/COL om å innlede den formelle undersøkelsen tvil når det gjaldt bidragene fra selskapene som deltok i forskningsprosjektet. Etter Overvåkningsorganets oppfatning ville det virke fornuftig å anta at det meste av arbeidet var utført av forskningsinstituttet Marinteks egne ansatte, noe som i prinsippet ville innebære at deltakelsen til ansatte i deltakende skipsfraktselskaper som sluttbrukere av programvaren, med stor sannsynlighet var knyttet til definerings av brukernes behov og/eller, til en viss grad, testing. Overvåkningsorganet spurte derfor om tallene for de samlede prosjektkostnadene var blåst opp i den hensikt å frembringe mer midler.

De norske myndighetene oversendte Overvåkningsorganet kopier av regnskapsrapportene som de deltakende foretakene måtte framlegge for NFR tre ganger i året, med redegjørelse for prosjektkostnadene, herunder en bekreftelse på involverte personer, antall arbeidstimer per person og kostnaden per time som ble belastet prosjektets budsjett. Ifølge forklaringene fra de

⁽²⁰⁾ Retningslinjene for prosjektvurdering i Provis tar hensyn til mange aspekter: i) generell prosjektkvalitet, ii) en vurdering av prosjektet ut fra viktige kriterier som innovasjonsgrad, forskningsnivå og -innhold, internasjonal orientering, bedriftsøkonomisk verdi, samfunnsøkonomisk nytte, risiko, iii) støttens virkning, iv) relevansen for programmet og for kompetanseområdet samt v) støtteberettigelse.

norske myndighetene underskrives disse rapportene av den prosjektansvarlige, og bekreftes og underskrives av en godkjent revisor ved årets slutt. Overvåkningsorganet har ingen grunn til å betvile riktigheten av disse rapportene som lå til grunn for beløpene som de støttede foretakene fikk som støtte til FoU.

Selv om det kan diskuteres om det generelt er ønskelig å innføre visse kontroller under utviklingen av forskningsprosjektene for å bekrefte at disse kostnadsrapportene gir et riktig bilde, anser Overvåkningsorganet at NFR har anvendt bestemmelsene i retningslinjene for støtte til FoU av 1994, som ikke krever at det foretas ytterligere kontroller, på riktig måte.

1.4 Konklusjon

På grunnlag av vurderingen ovenfor anser Overvåkningsorganet at tildelingen av støtte til de ovennevnte forsknings- og utviklingsprosjektene skjedde i samsvar med bestemmelsene i den foreliggende støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer, som var i tråd med gjeldende retningslinjer for støtte til FoU. Overvåkningsorganet kunne i løpet av denne formelle undersøkelsen ikke fastslå at mottakerne av støtte til FoU for prosjekt 40049 *Strategiske aktiviteter innen maritim transport og logistikk*, prosjekt 138811 *AlgOpt*, prosjekt 144265 *Shiplog II* og prosjekt 144214 *Bibliotek av optimaliseringsrutiner for ruteplanlegging i skipsfart* brukte støtten i strid med ordningen eller EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c).

Ettersom prosjektene mottok statsstøtte innenfor rammen av ordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer, og ikke som individuell støtte, er det ikke behov for å vurdere om støtten ville vært forenlig dersom den ble gitt utenfor ordningen –

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

EFTAs overvåkningsorgan har vedtatt å avslutte den formelle undersøkelsen i henhold til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 2 med hensyn til støtte til forskning og utvikling gitt av Norges forskningsråd i forbindelse med utviklingen av programvaren Turborouter, ettersom den ble gitt i samsvar med den foreliggende støtteordningen for brukerstyrte forskningsprogrammer i tråd med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c) og retningslinjene for statsstøtte til forskning og utvikling.

Artikkel 2

Dette vedtak er rettet til Kongeriket Norge.

Artikkel 3

Dette vedtak har gyldighet i engelsk språkversjon.

Utferdiget i Brussel, 18. april 2007

For EFTAs overvåkningsorgan,

Bjørn T. Grydeland

President

Kurt Jaeger

Medlem av kollegiet

VEDTAK I EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN**2008/EØS/56/03****nr. 155/07/COL****av 3. mai 2007****om statsstøtte gitt i forbindelse med paragraf 3 i den norske loven om kompensasjon av merverdiavgift (MVA)**

(Norge)

EFTAs OVERVÅKNINGSORGAN⁽¹⁾ HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde⁽²⁾, særlig artikkel 61-63 og protokoll 26,

under henvisning til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol⁽³⁾, særlig artikkel 24,

under henvisning til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 2 og del II artikkel 4 nr. 4, artikkel 6, artikkel 7 nr. 5, artikkel 10 og artikkel 14,

under henvisning til Overvåkningsorganets retningslinjer⁽⁴⁾ for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62,

under henvisning til Overvåkningsorganets vedtak av 14. juli 2004 om gjennomføringsbestemmelsene omhandlet i overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del II artikkel 27,

under henvisning til Overvåkningsorganets vedtak nr. 225/06/COL av 19. juli 2006 om å innlede formell undersøkelse med hensyn til paragraf 3 i Lov om kompensasjon av merverdiavgift⁽⁵⁾,

etter å ha oppfordret Norge og berørte parter til å framlegge sine merknader til dette vedtak, under henvisning til de norske myndighetenes merknader og

ut fra følgende betraktninger:

I. FAKTISKE FORHOLD**1 Framgangsmåte**

Ved brev av 16. oktober 2003 mottok Overvåkningsorganet en klage der det ble påstått at en bestemt type skoler, som tilbyr spesialiserte utdanningstjenester til offshore-sektoren i konkurranse med klageren, mottar statsstøtte gjennom ordningen med kompensasjon for inngående merverdiavgift som er fastsatt i paragraf 3 i Lov om kompensasjon av merverdiavgift⁽⁶⁾. Kommunale skoler som yter visse tjenester som er unntatt fra avgiftsplikten i konkurranse med andre foretak, mottar kompensasjon for inngående merverdiavgift betalt på varer og tjenester kjøpt i forbindelse med tjenestene de yter på kommersielt grunnlag, og som private konkurrenter ikke får. Brevet ble mottatt og registrert av Overvåkningsorganet 20. oktober 2003 (dok. nr. 03-7325 A).

Etter en omfattende korrespondanse⁽⁷⁾ underrettet Overvåkningsorganet ved brev av 19. juli 2006 (dok. nr. 363440) norske myndigheter om at det ved vedtak nr. 225/06/COL hadde vedtatt å innlede den formelle undersøkelsen fastsatt i overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del II artikkel 4 med hensyn til paragraf 3 i Lov om mva-kompensasjon.

⁽¹⁾ Heretter kalt Overvåkningsorganet.

⁽²⁾ Heretter kalt EØS-avtalen.

⁽³⁾ Heretter kalt overvåknings- og domstolsavtalen.

⁽⁴⁾ Retningslinjer for anvendelse og fortolkning av EØS-avtalens artikkel 61 og 62 og protokoll 3 artikkel 1 i overvåknings- og domstolsavtalen, vedtatt og utstedt av EFTAs overvåkningsorgan 19. januar 1994, offentliggjort i EFT L 231 av 3.9.1994 og EØS-tillegget nr. 32 av 3.9.1994. Retningslinjene ble sist endret 7. februar 2007. Heretter kalt retningslinjene for statsstøtte.

⁽⁵⁾ Offentliggjort i EUT C 305 av 14.12.2006 og EØS-tillegget nr. 62 av 14.12.2006, s. 1.

⁽⁶⁾ Lov nr. 108 av 12. desember 2003 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. Heretter kalt Lov om mva-kompensasjon.

⁽⁷⁾ Nærmere opplysninger finnes i Overvåkningsorganets vedtak nr. 225/06/COL, offentliggjort i EUT C 305 av 14.12.2006.

Norske myndigheter oversendte merknader til dette vedtaket ved brev av 18. september 2006 (dok. nr. 388922).

Overvåkningsorganets vedtak nr. 225/06/COL ble offentliggjort i *Den europeiske unions tidende* C 305 av 14. desember 2006 og EØS-tillegg nr. 62 av samme dato. Det ble ikke mottatt ytterligere merknader fra tredjeparter etter offentliggjøringen.

2 Rettslig ramme for merverdiavgift og merverdiavgiftskompensasjon i Norge

Lov om kompensasjon av merverdiavgift trådte i kraft 1. januar 2004 med det formål å redusere konkurransevridningen som fulgte av merverdiavgiftsloven.

Merverdiavgift er en beskatning av forbruk gjennom anvendelse av en avgift som står i et nøyaktig forhold til prisen på omsatte varer og tjenester, uavhengig av antall transaksjoner som finner sted i produksjons- eller distribusjonsprosessen før stadiet der avgiften pålegges en sluttkunde.

Som hovedregel skal en registreringspliktig person som deltar i handel eller forretningsvirksomhet (heretter kalt "avgiftspliktig person"), beregne og betale avgift på salg av varer og tjenester som omfattes av merverdiavgiftsloven⁽⁸⁾, og kan trekke inngående avgift på varer og tjenester til bruk i et foretak fra den utgående avgiften som legges på salg⁽⁹⁾. Merverdiavgiftssystemet beskatter dermed all omsetning fra alle avgiftspliktige personer på likt grunnlag. Denne nøytraliteten er et av hovedtrekkene ved merverdiavgiftssystemet.

Paragraf 5, 5a og 5b i kapittel I i merverdiavgiftsloven unntar imidlertid visse transaksjoner fra denne lovens virkeområde: Salg foretatt av visse institusjoner, organisasjoner osv.⁽¹⁰⁾, omsetning og utleie av fast eiendom eller rettighet til fast eiendom, omsetning av visse tjenester, blant annet helsetjenester og helserelaterede tjenester, sosiale tjenester, undervisningstjenester, finansielle tjenester, tjenester som ledd i offentlig myndighetsutøvelse, tjenester i form av rett til å overvære teater-, opera-, ballett-, kino- og sirkusforestillinger, utstillinger i gallerier og museer, lotteritjenester, serveringstjenester fra elev- og studentkantiner osv.⁽¹¹⁾.

Av dette følger at enhver avgiftspliktig person som omsetter varer og tjenester som er unntatt fra bestemmelsene i merverdiavgiftsloven, betaler inngående merverdiavgift på sine innkjøp av varer og tjenester, men kan ikke trekke fra den inngående avgiften fordi den avgiftspliktige personen er sluttkunde ved slike kjøp.

Konsekvensen av unntaket er at leverandører av varer og tjenester som er unntatt fra merverdiavgift, må betale inngående avgift på tjenestene og varene de kjøper, på lik linje med andre sluttforbrukere (uten mulighet til å kreve utgående avgift av sluttforbrukeren). Denne logiske konsekvensen av unntakene fra avgiftsplikten har imidlertid ført til konkurransevridning på et annet plan. Offentlige enheter vil på samme måte som ethvert integrert selskap som er unntatt fra avgiftsplikt, ha et insitament til å anskaffe tjenester og varer internt⁽¹²⁾ i stedet for på markedet. For å skape et system som ikke oppmuntrer spesielt til å produsere varer og tjenester med egne ressurser i stedet for å anskaffe dem eksternt, vedtok de norske myndighetene Lov om mva-kompensasjon.

Paragraf 2 i Lov om mva-kompensasjon gir en utfyllende oversikt over enheter som omfattes av loven:

- a) Kommuner og fylkeskommuner med kommunal og fylkeskommunal virksomhet der øverste myndighet er kommunestyret, fylkestinget eller annet styre eller råd i henhold til kommuneloven⁽¹³⁾ eller kommunal særlovgivning,

⁽⁸⁾ Paragraf 10 nr. 1 i kapittel III i merverdiavgiftsloven. Se med hensyn til dette kapittel IV sammenholdt med kapittel I i merverdiavgiftsloven.

⁽⁹⁾ Paragraf 21 i kapittel VI i merverdiavgiftsloven.

⁽¹⁰⁾ Det vises til paragraf 5 i merverdiavgiftsloven der det framgår at salg fra bestemte enheter som museer, teatre, ideelle foreninger osv., er unntatt fra merverdiavgiftsplikt. Paragraf 5 nr. 2 i merverdiavgiftsloven fastslår at finansministeren kan utstede forskrift om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i første ledd, og kan bestemme at virksomhet som nevnt i første ledd nr. 1 bokstav f) likevel skal beregne og betale utgående merverdiavgift dersom unntaket medfører vesentlig konkurransevridning i forhold til andre registrerte næringsdrivende som omsetter tilsvarende varer og tjenester.

⁽¹¹⁾ Se paragraf 5b i merverdiavgiftsloven.

⁽¹²⁾ "Intern" framskaffelse anses ikke som en merverdiavgiftspliktig transaksjon.

⁽¹³⁾ Lov nr. 107 av 25. september 1992 om kommuner og fylkeskommuner.

- b) interkommunale og interfylkeskommunale sammenslutninger organisert etter kommuneloven eller annen kommunal særlovgivning,
- c) private eller ideelle virksomheter som produserer helsetjenester, undervisningstjenester eller sosiale tjenester som kommunen eller fylkeskommunen er pålagt å utføre ved lov,
- d) barnehager som nevnt i barnehagelovens paragraf 6⁽¹⁴⁾,
- e) Kirkelig fellesråd.

Det følger av paragraf 3 sammenholdt med paragraf 4 nr. 2 i Lov om mva-kompensasjon at Den norske stat kompenserer for inngående merverdiavgift betalt av avgiftspliktige personer som omfattes av Lov om mva-kompensasjon, når de kjøper varer og tjenester fra andre avgiftspliktige personer og de ikke har rett til å trekke fra inngående avgift fordi de er unntatt i henhold til merverdiavgiftsloven⁽¹⁵⁾.

3 Tvil uttrykt av Overvåkningsorganet i vedtaket om å innlede formell undersøkelse

I vedtak nr. 225/06/COL om å innlede formell undersøkelse med hensyn til paragraf 3 i Lov om mva-kompensasjon, var Overvåkningsorganets foreløpige vurdering at kompensasjon av inngående avgift som fastsatt i paragraf 3 i Lov om mva-kompensasjon, utgjorde statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

Overvåkningsorganet anså at kompensasjonen som ble gitt i henhold til Lov om mva-kompensasjon, ble gitt av Staten gjennom midler fra statsbudsjettet. Overvåkningsorganet fant det ikke relevant for denne vurderingen hvorvidt statens kostnader til kompensasjonen på sentralt plan oppveies av reduserte overføringer til de kommunale og fylkeskommunale myndighetene som sådanne.

Overvåkningsorganet anså videre at norske myndigheter, i den utstrekning de gir kompensasjon for inngående merverdiavgift på kjøp av varer og tjenester til foretak som ikke er avgiftspliktige, men omfattes av paragraf 2 i Lov om mva-kompensasjon, gir disse foretakene en økonomisk fordel.

Ved vurderingen av selektivitet uttrykte Overvåkningsorganet tvil med hensyn til om merverdiavgiftskompensasjonen, som det anså som et i høy grad selektivt tiltak, kunne rettferdiggjøres ut fra merverdiavgiftssystemets art og logikk, dvs. hvorvidt det oppfylte formålene for selve merverdiavgiftssystemet, eller om det hadde andre formål som lå utenfor merverdiavgiftssystemet. Ifølge forklaringene fra norske myndigheter var formålet med innføringen av Lov om mva-kompensasjon å gjøre det lettere for, og oppmuntre avgiftspliktige personer som omfattes av Lov om mva-kompensasjon, til å velge mellom egen produksjon og konkurranseutsetting av anskaffelse av avgiftspålagte varer og tjenester. Overvåkningsorganet var i tvil med hensyn til om dette formålet kunne sies å være i tråd med merverdiavgiftssystemets art og logikk, ettersom merverdiavgiften er en forbruksavgift. Overvåkningsorganets foreløpige oppfatning var at merverdiavgiftskompensasjonen ikke var en del av merverdiavgiftssystemet som sådant, som ble innført i 1970, men at den ble innført senere for å motvirke noen av konkurransevidningene som merverdiavgiftssystemet førte til.

Overvåkningsorganet påpekte at merverdiavgiftskompensasjonen hadde motvirket konkurransevidninger for kommunale anskaffelser, men ført til konkurransevidning mellom foretak som utøvde samme økonomiske virksomhet i sektorer som var unntatt fra avgiftsplikt.

Overvåkningsorganet minnet om at de som tilgodeses gjennom ordningen med merverdiavgiftskompensasjon, i prinsippet kan motta kompensasjon for inngående merverdiavgift innenfor ordningen, uavhengig av om støtte til aktører i disse sektorene ville påvirke handelen. Noen av sektorene som omfattes av Lov om mva-kompensasjon, er helt eller delvis åpne for EØS-omfattende konkurranse. Støtte som gis til foretak i disse sektorene, kan derfor påvirke handelen mellom avtalepartene til EØS-avtalen. Overvåkningsorganet måtte vurdere ordningen som sådan, og ikke ordningens anvendelse på den enkelte sektor som omfattes av den. På bakgrunn av rettspraksis var Overvåkningsorganets foreløpige konklusjon at Lov om mva-kompensasjon, som en generell, landsomfattende ordning, kunne påvirke handelen mellom avtalepartene.

⁽¹⁴⁾ Lov nr. 64 av 17. juni 2005 om barnehager.

⁽¹⁵⁾ En nærmere beskrivelse av merverdiavgiftssystemets virkemåte i Norge finnes i del I.2, "Rettslig ramme for merverdiavgift og merverdiavgiftskompensasjon i Norge", i vedtak nr. 225/06/COL, s. 2.

Til slutt uttrykte Overvåkningsorganet tvil med hensyn til om kompensasjonen for inngående merverdiavgift kan anses som forenlig med EØS-avtalens statsstøtteregler etter anvendelsen av noen av unntakene fastsatt i artikkel 61 nr. 2 og nr. 3 i nevnte avtale. Det var dessuten Overvåkningsorganets foreløpige oppfatning at selv om det var mulig at støtte i visse situasjoner kunne anses som forenlig i henhold til unntaket fastsatt i EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2, var denne bestemmelsen ikke tilstrekkelig til å gjøre Lov om mva-kompensasjon til en forenlig ordning.

4 Merknader fra norske myndigheter

Ved brev av 18. september 2006 (hendelse nr. 388922) framla de norske myndighetene merknader til Overvåkningsorganets vedtak om å innlede den formelle undersøkelsen. Merknadene var inndelt i tre punkter:

4.1 Rammen for ordningen med kompensasjon for merverdiavgift

De norske myndighetene forklarte at merverdiavgift er en generell avgift som i prinsippet anvendes på all kommersiell virksomhet som innebærer produksjon og distribusjon av varer og ytelse av tjenester. Merverdiavgift som pålegges på kostnader, kan gjenvinnes bare i den utstrekning avgiftsbetaleren yter tjenester som er pålagt merverdiavgift. I henhold til gjeldende merverdiavgiftsregler er de fleste virksomhetene i kommunal sektor ikke pålagt merverdiavgift:

”Kommunal virksomhet faller vanligvis utenfor merverdiavgiftssystemet. Grunnleggende kommunal virksomhet som helsetjenester, utdanningstjenester og sosiale tjenester er ikke pålagt merverdiavgift. Økonomisk virksomhet der kommuner opptrer som ”offentlig myndighet”, faller utenfor merverdiavgiftens virkeområde. Merverdiavgift som kommunene betaler i forbindelse med virksomhet som er unntatt fra avgiftsplikt, er en kostnad som ikke tilbakebetales. Den kan kalles en ”skjult merverdiavgift”. Den kan også betraktes som en uregelmessighet i merverdiavgiftssystemet. Ettersom merverdiavgiftssystemet skal styres av et nøytralitetsprinsipp, kan behandlingen av kommuner og fylkeskommuner med hensyn til merverdiavgift vri konkurransen. Ettersom kommuner ikke kan kreve tilbake merverdiavgift betalt på inngående varer og tjenester fra privat sektor, kan det påvirke offentlige myndigheter til å bli selvforsynte med merverdiavgiftsbelagte tjenester i stedet for å sette ut oppdrag til privat sektor.”

Ved å kompensere kommunene for inngående merverdiavgift på alle varer og tjenester, hevdet norske myndigheter at formålet med den generelle ordningen med merverdiavgiftskompensasjon er å skape like konkurranseforhold for egenproduksjon og konkurranseutsetting:

”Merverdiavgiften vil ikke lenger vri kommunale myndigheters insitammenter når de velger mellom intern produksjon av tjenester og kjøp av merverdiavgiftsbelagte tjenester fra private tjenesteytere. [...] Nøytralitet kan derfor anses som formålet med ordningen med merverdiavgiftskompensasjon.”

Norske myndigheter understreket sitt syn, som de allerede hadde uttrykt i den innledende fasen av undersøkelsen, om at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ikke utgjør et støttetiltak for foretakene som omfattes av paragraf 2 i Lov om mva-kompensasjon. Dette synet begrunnes med at da den generelle ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ble innført i 2004, ble de kommunale avsetningene i det årlige statsbudsjettet tilsvarende redusert med det forventede beløpet for kompenserte inngående avgifter. Ordningen med merverdiavgiftskompensasjon har derfor ingen virkning på statens inntekter. Ordningen kan derfor beskrives som en selvfinansierende ordning gjennom tildeling av en godtgjørings-/kompensasjonskostnad til kommuner.

4.2 Statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1

I brevet av 18. september 2006 ga norske myndigheter uttrykk for at de var uenige i Overvåkningsorganets konklusjon om at Lov om mva-kompensasjon utgjør statsstøtte, av følgende grunner:

Økonomisk fordel

Norske myndigheter mener det ikke er riktig å anse merverdiavgiftskompensasjonen som en "fordel" som fritar foretak for utgifter de vanligvis betaler over sine budsjetter. Ettersom kommunene selv finansierer ordningen med merverdiavgiftskompensasjon gjennom en reduksjon av de generelle tildelingene, oppnår de ingen faktisk økonomisk bistand. Ordningen med merverdiavgiftskompensasjon innebærer verken en reduksjon av avgiftsbeløpet eller noen form for avgiftsuttsettelse. De norske myndighetenes mener derfor det er feil å sammenligne ordningen med merverdiavgiftskompensasjon og tiltak som innebærer en virkelig reduksjon av mottakerens avgiftsbyrde.

Selektivitet

Virkeområdet for Lov om mva-kompensasjon er positivt definert ved at bare juridiske personer som omfattes av lovens paragraf 2, kan motta kompensasjon for inngående merverdiavgift på innkjøp.

Et selektivt avgiftsiltak kan likevel rettferdiggjøres ut fra den berørte avgiftsordningens art eller generelle ordning. Norske myndigheter anså at Overvåkningsorganet ved å uttale at merverdiavgiftskompensasjonen ikke er en del av merverdiavgiftssystemet, undergravde sitt argument om at merverdiavgiftskompensasjonen kan anses å være i tråd med merverdiavgiftssystemets art og logikk. Norske myndigheter hadde innvendinger mot denne tilnærmingen og viste til kapittel 17B.3.1 og påfølgende sider i Overvåkningsorganets retningslinjer for statsstøtte, der ulike sider ved forskjellsbehandlende tiltak vurderes. De anså at merverdiavgiftskompensasjon kan rettferdiggjøres ut fra det berørte avgiftssystemets art eller generelle ordning, og viste til kapittel 17B.3.4 i retningslinjene for statsstøtte, "Anvendelse av statsstøtteregler på tiltak knyttet til direkte selskapsbeskatning". Det er et grunnleggende prinsipp at merverdiavgiftssystemet skal være nøytralt og likebehandlende. Norske myndigheter er av den oppfatning at nøytralitet derfor kan betraktes som iboende i merverdiavgiftssystemet. Nøytralitet, som er iboende i merverdiavgiftssystemet, er også formålet som er tilskrevet ordningen med merverdiavgiftskompensasjon. Norske myndigheter mente derfor at det er rimelig å anse at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon er i tråd med merverdiavgiftssystemets art og logikk.

De uttalte videre at dersom ordningen med merverdiavgiftskompensasjon skulle bli faset ut, ville konkurransevriddingen som fulgte av merverdiavgiftssystemet oppstå på nytt: *"Det faktum at kommunene ikke kan gjenvinne inngående merverdiavgift, vil vri de kommunale myndighetenes insitammenter i valget mellom egenproduksjon og kjøp av merverdiavgiftsbelagte tjenester fra private tjenesteytere."*

Norske myndigheter påpekte at for å motvirke konkurransevridding som følge av merverdiavgiftssystemet, vurderte det såkalte Rattsø-utvalget ulike mulige tiltak før det avgjorde at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ville være best egnet⁽¹⁶⁾. Et av de mulige tiltakene utvalget vurderte, var å utvide kommunenes rett til å trekke fra inngående merverdiavgift. Et annet mulig tiltak ville være å pålegge kommunene en generell merverdiavgiftsplikt. Rattsø-utvalget valgte ikke å utvide kommunenes fradragsrett for inngående merverdiavgift fordi et slikt tiltak ville medføre at merverdiavgiften ikke lenger var en generell avgift. Det ble også tatt i betraktning at dette tiltaket kunne føre til press fra andre grupper. Rattsø-utvalget valgte heller ikke å pålegge kommunene en generell merverdiavgiftsplikt. Blant andre faktorer påpekte utvalget at ettersom mange kommunale tjenester ytes gratis, finnes det ikke noe beregningsgrunnlag for merverdiavgiften:

"Både å utvide kommunenes fradragsrett og å underlegge dem generell merverdiavgiftsplikt ville være løsninger innenfor merverdiavgiftssystemet. Motivet bak disse tiltakene, å motvirke konkurransevriddingen som følge av merverdiavgiftssystemet, ville imidlertid være nøyaktig det samme som motivet bak ordningen med merverdiavgiftskompensasjon. Det er økonomisk sett ingen forskjell mellom kompensasjonsordningen og en utvidelse av kommunenes fradragsrett for inngående merverdiavgift. Departementet mener derfor at selve rammen for ordningen med merverdiavgiftskompensasjon vil være uten betydning."

⁽¹⁶⁾ Norges Offentlige Utredninger (NOU) 2003: 3, Merverdiavgiften og kommunene. Konkurransvriddinger mellom kommuner og private (heretter kalt Rattsø-rapporten).

Samhandelskriteriet

Norske myndigheter kritiserte Overvåkningsorganets vurdering av det såkalte samhandelskriteriet.

"Gjennom ordningen med merverdiavgiftskompensasjon mottar kommunene først og fremst kompensasjon for inngående merverdiavgift på varer og tjenester innkjøpt som ledd i de lovpålagte virksomhetene. Kommunene er ved lov pålagt å yte visse tjenester. Dette gjelder særlig på områdene undervisning, helse og sosiale tjenester. I for eksempel helsesektoren er kommunene blant annet pålagt å yte allmennpraktiserende tjenester, sykepleietjenester, jordmortjenester og sykehjemtjenester. I sosialsektoren er kommunene pålagt å gi praktisk og økonomisk støtte til mottakerne, f.eks. sosialboliger."

"I henhold til paragraf 2 og 3 i Lov om mva-kompensasjon kan merverdiavgiftskompensasjon også gis til kommuner som utøver virksomheter som ikke er lovpålagte. Bortsett fra spesialopplæringen som gis ved de aktuelle fylkeskommunale skolene, kjenner departementet imidlertid ikke til noen områder utenfor merverdiavgiftssystemets virkeområde der det spørres om mottakerne av merverdiavgiftskompensasjon yter sine tjenester i konkurranse med andre foretak i EØS."

De norske myndighetene mente derfor at i sektorer som er unntatt fra merverdiavgiftslovens virkeområde, vil svært få foretak etablert i europeiske naboland yte tjenester i konkurranse med norske foretak som omfattes av Lov om mva-kompensasjon. Videre er forhold som fysisk avstand til tjenesteyteren, språkproblemer og andre kulturelle faktorer avgjørende ved valg av tjenesteyter.

Norske myndigheter anså at for å foreta en reell vurdering av ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ut fra kriteriene som er fastsatt i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1, bør det være relevant at konkurransen mellom norske foretak og andre foretak i EØS i sektorer som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt, er ganske marginal.

Norske myndigheter mente derfor at merverdiavgiftskompensasjon gitt til foretak i sektorer som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt, ikke kan anses å kunne påvirke samhandelen mellom avtalepartene til EØS-avtalen.

4.3 Generelle merknader

Norske myndigheter viste til at flere medlemsstater i EU har innført refusjonsordninger i forbindelse med merverdiavgiftsavgift knyttet til virksomheter som ikke er avgiftspliktige eller som er unntatt fra avgift. I Sverige, Danmark, Finland, Nederland og Det forente kongerike er det opprettet ulike ordninger for tilbakebetaling av merverdiavgift til lokalmyndigheter for å fjerne konkurransevridninger når offentlige myndigheter velger mellom offentlig produksjon av og konkurranseutsetting av offentlige tjenester. Ulike ordninger for tilbakebetaling av merverdiavgift av stort sett samme art er også innført i Frankrike, Luxembourg, Østerrike og Portugal.

Videre siterte de norske myndighetene tidligere medlem av Kommissjonen, Frederik Bolkestein. I et brev av 1. februar 2000 til Michel Hansenne (Belgia), som hadde spurt Europaparlamentet om ordningen med merverdiavgiftskompensasjon i Det forente kongerike var i samsvar med det sjettemerdiavgiftsdirektivet, uttrykte Bolkestein at en ordning med merverdiavgiftskompensasjon *"ikke er i strid med det sjettemerdiavgiftsdirektivet"* ettersom *"det medfører en rent finansiell operasjon mellom ulike offentlige organer og styres av den respektive nasjonale politikk for finansiering av offentlige myndigheter"*.

Bolkestein kommenterte også *"en mulig ordning der den irske regjeringen ville gi subsidier til irske veldedige organisasjoner med et beløp tilsvarende den påløpte, ikke fradragsberettigede merverdiavgiften"*. Han uttalte at *"tildeling av statlige subsidier er i seg selv ikke i strid med merverdiavgiftsreglene i Den europeiske union"*.

Norske myndigheter innrømmet at ingen av disse sitatene omhandlet statsstøtteregele direkte. Ut fra deres syn framgår det imidlertid av disse sitatene at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ikke anses for å være i strid med det sjettemerdiavgiftsdirektivet. De mener at dette gjenspeiler det faktum at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon er i tråd med merverdiavgiftssystemets art og logikk.

II. VURDERING

1 Statsstøtte

1.1 Innledning

EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 lyder som følger:

”Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene.”

Overvåkningsorganet har en foreløpig merknad angående gjenstanden for denne vurderingen. Dette vedtak behandler ikke norske myndigheters vedtak om å unnta visse transaksjoner fra merverdiavgiftslovens virkeområde. Det omhandler bare kompensasjon for inngående merverdiavgift betalt av visse personer som omfattes av Lov om mva-kompensasjon.

Videre vil Overvåkningsorganet også understreke tre merknader som det allerede framla i vedtak nr. 225/06/COL:

For det første omfattes EFTA-statenes avgiftssystemer generelt sett ikke av EØS-avtalen. Det er opp til hver enkelt EFTA-stat å utforme og anvende et avgiftssystem ut fra sine egne politiske valg. Anvendelse av et avgiftstiltak, som kompensasjon for inngående merverdiavgift fastsatt i paragraf 3 i Lov om mva-kompensasjon, kan imidlertid få konsekvenser som gjør at det omfattes av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1. I henhold til rettspraksis⁽¹⁷⁾ skiller artikkel 61 nr. 1 ikke mellom tiltak i form av statlige inngrep ved henvisning til deres årsaker eller formål, men definerer dem ut fra hvilke virkninger de har.

For det andre oppstår spørsmålet om det aktuelle tiltaket utgjør statsstøtte bare i den utstrekning det gjelder en økonomisk virksomhet, det vil si en virksomhet som består av å tilby varer og tjenester på et gitt marked⁽¹⁸⁾. Et tiltak utgjør statsstøtte bare dersom det gir foretak fordeler. Ved anvendelsen av konkurransereglene omfatter begrepet foretak enheter *”som driver en økonomisk virksomhet, uavhengig av enhetens rettslige status og måten den finansieres på”*⁽¹⁹⁾. Selv om noen av enhetene som mottar kompensasjon for inngående merverdiavgift, ikke oppfyller vilkåret om å være et foretak, utgjør det faktum at noen av de som tilgodeses gjennom Lov om mva-kompensasjon, er foretak, tilstrekkelig grunnlag for å vurdere ordningen som sådan for statsstøtteformål⁽²⁰⁾.

For det tredje kan støtte gis til både offentlige og private foretak⁽²¹⁾. Det er ikke nødvendig at et offentlig foretak er skilt ut fra staten som eget rettssubjekt for at det skal kunne anses som mottaker av statsstøtte. At en enhet er underlagt offentligrettslige regler og har et ideelt formål, betyr ikke nødvendigvis at den ikke er et ”foretak” i henhold til statsstøttereglene⁽²²⁾.

For det fjerde vil Overvåkningsorganet med hensyn til norske myndigheters generelle merknader om at det foreligger lignende ordninger i Den europeiske union, gjøre oppmerksom på at disse systemene kan være annerledes enn Lov om mva-kompensasjon, og at det har underrettet Kommisjonen om de norske myndighetenes betraktninger. Ifølge rettspraksis er det dessuten slik at *”ikke noe brudd fra en medlemsstats side på en forpliktelse i henhold til Traktaten i forbindelse med forbudet fastsatt i artikkel 92 kan rettferdiggjøres ut fra det faktum at andre medlemsstater heller ikke oppfyller denne forpliktelsen.”*⁽²³⁾

⁽¹⁷⁾ Sak E-6/98, Norge v EFTAs overvåkningsorgan, [1999] EFTA-domstolens rapport, s. 76, nr. 34; forente saker E-5/04, E-6/04 og E-7/04, Fesil og Finnffjord, PIL m.fl. og Norge v EFTAs overvåkningsorgan, [2005] EFTA-domstolens rapport, s. 121, nr. 76; sak 173/73, Italia v Kommisjonen, [1974] saml. 709, nr. 13; og sak C-241/94, Frankrike v Kommisjonen, [1996] saml. I-4551, nr. 20.

⁽¹⁸⁾ Forente saker C-180/98 til C-184/98, Pavlov m.fl., [2000] saml. I-6451, nr. 75.

⁽¹⁹⁾ Sak C-41/90, Höfner og Elser, [1991] saml. I-1979, nr. 21.

⁽²⁰⁾ Sak E-2/05, EFTAs overvåkningsorgan v Island, [2005] EFTA-domstolens rapport, s. 202, nr. 24.

⁽²¹⁾ Sak C-387/92, Banco Exterior de España, [1994] saml. I-877, nr. 11.

⁽²²⁾ Sak C-244/94, Fédération Française des Sociétés d'Assurance et a., [1995] saml. I-4013, nr. 21; og sak 78/76, Steinike & Weinlig, [1977] saml. 595, nr. 1.

⁽²³⁾ Sak 78/76, Steinike & Weinlig, sitert ovenfor i note 22, sak T-214/95, Het Vlaamse Gewest v Kommisjonen, [1998] saml. II-717, nr. 54.

I det følgende vil Overvåkningsorganet vurdere om Lov om mva-kompensasjon, betraktet som en støtteordning⁽²⁴⁾, oppfyller kriteriene fastsatt i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 og kan anses som statsstøtte.

1.2 Statsmidler

For å utgjøre statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 må støtten gis av staten gjennom statsmidler.

Kompensasjonen gis direkte av staten og gis derfor av staten gjennom statsmidler.

Norske myndigheter har hevdet at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ikke utgjør et støttetiltak fordi systemet er selvfinansierende. Ut fra deres syn finansierer kommunene ordningen med merverdiavgiftskompensasjon selv, gjennom en reduksjon av de generelle overføringene fra statsbudsjettet til kommunene. Med innføringen av ordningen med merverdiavgiftskompensasjon i 2004 ble tildelingene til kommunene over det årlige statsbudsjettet redusert i samsvar med det forventede beløpet av refundert merverdiavgift.

Overvåkningsorganet anser at det for statsstøtteformål ikke er relevant om pengebeløpet kommunene mottar er redusert eller ikke. Det viktige er om foretak i henhold til konkurransereglene har mottatt finansiell støtte fra staten gjennom statsmidler. Når en kommune opptrer som et foretak, skal det for statsstøtteformål vurderes atskilt fra kommunen som en offentlig myndighet. Om statens kostnader til kompensasjonen på sentralt plan oppveies av reduserte overføringer til de kommunale og fylkeskommunale myndighetene som sådanne, endrer ikke denne konklusjonen. Refusjonen av betalt inngående merverdiavgift finansieres over statsbudsjettet og utgjør derfor statsmidler.

Overvåkningsorganet forstår det også slik at hver enkelt kommune ikke får en reduksjon i statlige overføringer som nøyaktig tilsvarer den mottatte merverdiavgiftskompensasjonen.

1.3 Økonomisk fordel

Et finansielt tiltak innført av staten eller finansiert gjennom statsmidler som gis til et foretak og som vil frita det for kostnader som vanligvis ville betales over foretakets budsjett, utgjør en økonomisk fordel⁽²⁵⁾.

Norske myndigheter har hevdet at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon ikke utgjør en fordel fordi ordningen verken medfører en reduksjon av avgiftsbeløpet eller en utsettelse av avgiften. Ordningen med merverdiavgiftskompensasjon medfører ingen reduksjon av mottakerens avgiftsbyrde.

Overvåkningsorganet deler ikke dette synet. Det anser at de norske myndighetene ikke trekker opp det nødvendige skillet mellom de ulike statlige sfærene, dvs. i dette tilfellet, mellom staten som skattemyndighet, kommunene som statlige organer og kommunale foretak som separate enheter for statsstøtteformål.

For å avgjøre hvorvidt en økonomisk fordel er gitt, må Overvåkningsorganet vurdere hvorvidt et tiltak fritar mottakerne for utgifter som de vanligvis hadde måttet betale som ledd i sin forretningsvirksomhet. Betalingen av inngående merverdiavgift er en driftskostnad knyttet til innkjøp som ledd i et foretaks vanlige økonomiske virksomhet, og betales vanligvis av foretaket. I den utstrekning de norske myndighetene kompenserer for inngående merverdiavgift på innkjøp av varer og tjenester til foretak som omfattes av paragraf 2 i Lov om mva-kompensasjon, gir de disse foretakene en økonomisk fordel. De får en fordel fordi driftskostnadene som disse foretakene vil måtte betale, reduseres i samsvar med beløpet av kompensert inngående merverdiavgift.

⁽²⁴⁾ Overvåkningsorganet uttalte i del II.2.1 i vedtak nr. 225/06/COL at Lov om mva-kompensasjon utgjør en støtteordning. Det vises til denne vurderingen.

⁽²⁵⁾ Forente saker E-5/04, E-6/04 og E-7/04. Fesil og Finnfjord, PIL m.fl. og Norge v EFTAs overvåkningsorgan, sitert ovenfor, nr. 76 og 78-79; sak C-301/87, Frankrike v Kommissjonen, [1990] saml. I-307, nr. 41.

Lov om mva-kompensasjon medfører derfor at mottakerne får en økonomisk fordel gjennom ordningen.

1.4 *Selektivitet*

Videre må støttetiltaket for å utgjøre statsstøtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 være selektivt ved at det begunstiger ”enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer”.

I vedtak nr. 225/06/COL betraktet Overvåkningsorganet Lov om mva-kompensasjon som et i høy grad selektivt tiltak. Virkeområdet for Lov om mva-kompensasjon er positivt definert ved at bare avgiftspliktige personer som omfattes av paragraf 2 i Lov om mva-kompensasjon, kan få kompensasjon for inngående merverdiavgift på innkjøp. Fordelen som gis i henhold til Lov om mva-kompensasjon, til foretak som får refundert sine inngående merverdiavgifter, innebærer et fritak fra forpliktelsen som følger av det generelle merverdiavgiftssystemet som gjelder for alle kjøpere av varer og tjenester.

Domstolens rettspraksis har fastslått at et spesifikt avgiftstiltak uansett kan rettferdiggjøres ut fra avgiftssystemets indre logikk dersom det er i overensstemmelse med den⁽²⁶⁾.

Ethvert tiltak som er helt eller delvis beregnet på å fritta foretak i en bestemt sektor fra utgiftene som oppstår ved vanlig anvendelse av det generelle systemet, utgjør statsstøtte dersom dette fritaket ikke kan rettferdiggjøres ut fra det generelle systemets art og logikk⁽²⁷⁾.

Overvåkningsorganet vil vurdere hvorvidt refusjonen av inngående merverdiavgift fastsatt i paragraf 3 i Lov om mva-kompensasjon, er i tråd med merverdiavgiftssystemets logikk. I forbindelse med denne vurderingen må Overvåkningsorganet vurdere om refusjonen av inngående merverdiavgift oppfyller de iboende formålene i merverdiavgiftssystemet, eller om den oppfyller andre formål utenfor merverdiavgiftssystemet.

Merverdiavgiftssystemets hovedformål er å avgiftsbelegge visse anskaffelser av varer eller tjenester. Merverdiavgiften er en indirekte forbruksavgift på varer og tjenester. Som regel beregnes merverdiavgift på alle ledd i omsetningskjeden og på import av varer og tjenester fra utlandet. Sluttforbrukeren betaler merverdiavgift som en del av innkjøpsprisen, uten fradragrett for avgiften.

Selv om all omsetning av varer og tjenester i prinsippet er merverdiavgiftsbelagt, kan noen transaksjoner unntas (og som en konsekvens uten å krediteres for inngående merverdiavgift), hvilket innebærer at slike innkjøp ikke er avgiftspliktige.

Paragraf 5, 5a og 5b i kapittel I i den norske merverdiavgiftsloven gir unntak for transaksjoner som omsetning og utleie av fast eiendom, omsetning av helse- og helserelaterte tjenester, sosiale tjenester, undervisningstjenester, finansielle tjenester osv. I forbindelse med merverdiavgiften behandles leverandører av slike varer og tjenester som sluttforbrukere ettersom de må betale inngående merverdiavgift uten at de kan kreve utgående merverdiavgift. Konsekvensen av systemets logikk er at unntatt omsetning av varer og tjenester og sluttforbrukere betaler inngående merverdiavgift uten å ha mulighet til å trekke den fra.

Denne logiske konsekvensen av merverdiavgiftssystemet har imidlertid skapt en konkurransevridning på et annet plan, som norske myndigheter har forsøkt å oppveie ved å innføre Lov om mva-kompensasjon. Det følger av dette at logikken bak Lov om mva-kompensasjon er å oppveie den naturlige logiske konsekvensen av merverdiavgiftssystemet når visse former for omsetning unntas. Logikken bak Lov om mva-kompensasjon er derfor ikke å pålegge sluttbrukere avgift, slik det er

⁽²⁶⁾ Sak E-6/98, Norge v EFTAs overvåkningsorgan, sitert ovenfor, nr. 38; forente saker E-5/04, E-6/04 og E-7/04, Fesil og Finnjord, PIL m.fl. og Norge v EFTAs overvåkningsorgan, sitert ovenfor, nr. 84-85; forente saker T-127/99, T-129/99 og T-148/99, Territorio Histórico de Alava et a v Kommisjonen, [2002] saml. II-1275, nr. 163; sak C-143/99, Adria-Wien Pipeline, [2001] saml. I-8365, nr. 42; sak T-308/00, Salzgitter v Kommisjonen, [2004] saml. II-1933, nr. 42; sak C-172/03, Wolfgang Heiser, [2005] saml. I-1627, nr. 43.

⁽²⁷⁾ Sak E-6/98, Norge v EFTAs overvåkningsorgan, [1999] EFTA-domstolens rapport, s. 76, nr. 38; forente saker E-5/04, E-6/04 og E-7/04, Fesil og Finnjord, PIL m.fl. og Norge v EFTAs overvåkningsorgan, sitert ovenfor, nr. 76-89; sak 173/73, Italia v Kommisjonen, [1974] saml. 709, nr. 16.

i det generelle merverdiavgiftssystemet, men å gjøre det lettere for en viss gruppesluttforbrukere å unngå konkurransevridding med hensyn til egenproduksjon og konkurranseutsetting av merverdiavgiftspliktige transaksjoner.

Norske myndigheter har forklart at i henhold til paragraf 1 i Lov om mva-kompensasjon, var formålet for kompensasjonen for inngående merverdiavgift å skape like konkurranseforhold for egenproduksjon og konkurranseutsetting når det gjelder merverdiavgiftspliktige varer og tjenester.

Overvåkningsorganet anser at å kompensere for betalt inngående merverdiavgift av andre grunner enn de som er fastsatt i merverdiavgiftssystemet, ikke kan rettferdiggjøres ut fra formålet om å beskatte en gitt virksomhet, som er hovedtanken bak merverdiavgiftssystemet. Formålet de norske myndighetene søker oppnådd, å skape like konkurranseforhold for offentlige enheters egenproduksjon og konkurranseutsetting av anskaffelse av merverdiavgiftspliktige av varer og tjenester, bør anses som prisverdig i seg selv, men kan knapt anses å utgå fra merverdiavgiftssystemets art og logikk. I denne sammenheng viser Overvåkningsorganet særlig til rettspraksis fra Heiser-saken⁽²⁸⁾, der det enkle faktum at et tiltak har et prisverdig formål, ikke er tilstrekkelig til å utelukke det fra å bli klassifisert som støtte i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1. EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 skiller ikke mellom tiltak i form av statlig inngripen med henvisning til deres årsaker eller formål, men definerer dem ut fra hvilke virkninger de har⁽²⁹⁾.

Overvåkningsorganet overser ikke at norske myndigheters formål med innføringen av Lov om mva-kompensasjon var å skape nøytralitet ved anskaffelser av merverdiavgiftspliktige varer og tjenester til offentlig administrasjon. Denne nøytraliteten kan ikke forveksles med merverdiavgiftssystemets iboende nøytralitet.

Ettersom formålet med å skape like konkurranseforhold for intern anskaffelse og konkurranseutsetting med hensyn til anskaffelse av varer og tjenester til offentlige myndigheter ikke er i tråd med merverdiavgiftssystemets logikk, kunne dette formålet bare tas i betraktning ved vurderingen av det berørte tiltakets forenlighet.

Av ovennevnte grunner konkluderer Overvåkningsorganet med at merverdiavgiftskompensasjon ikke kan rettferdiggjøres ut fra merverdiavgiftssystemets art og logikk. Den utgjør derfor et selektivt tiltak.

1.5 Konkurransvridding

Et tiltak må vri eller true med å vri konkurransen for å omfattes av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

Bare offentlige og private enheter som omfattes av paragraf 2 i Lov om mva-kompensasjon, mottar kompensasjon for inngående merverdiavgift. Når imidlertid disse enhetene yter tjenester som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt, i konkurranse med foretak som ikke omfattes av paragraf 2 i Lov om mva-kompensasjon, vil de andre måtte betale høyere innkjøpskostnader selv om de yter tilsvarende tjenester. Selv om kompensasjonen for inngående merverdiavgift ble innført for å motvirke konkurransevridding ved kommunale anskaffelser, har det skapt en konkurransevridding mellom offentlige myndigheter som utøver økonomiske virksomhet og private foretak som utøver samme økonomiske virksomhet i sektorer som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt. På grunn av statens inngrep vil derfor produktene som tilbys av private aktører, når alle andre faktorer er de samme, bli dyrere. Dermed vriss konkurransen. På områder der både offentlige og private aktører mottar kompensasjon, vil støtten likevel true med å vri konkurransen mellom nasjonale aktører og andre EØS-aktører som opererer i det samme markedet.

Med hensyn til kompensasjon gitt til foretak som produserer varer eller tilbyr tjenester som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt, anser Overvåkningsorganet derfor at det foreligger konkurransevridding mellom foretak.

⁽²⁸⁾ Sak C-172/03, Wolfgang Heiser, sitert ovenfor.

⁽²⁹⁾ Sak C-159/01, Nederland v Kommissjonen, [2004] saml. I-4461, nr. 51.

1.6 Samhandelskriteriet

Et statsstøttetiltak omfattes av virkeområdet for EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1 bare i den utstrekning det påvirker samhandelen mellom avtalepartene til EØS-avtalen.

I sine merknader til Overvåkningsorganets vedtak nr. 225/06/COL har de norske myndighetene reist tvil om Overvåkningsorganets vurdering av samhandelskriteriet, som etter deres oppfatning ikke var basert på en riktig forståelse av situasjonen. Ut fra deres syn får kommunene gjennom ordningen med merverdiavgiftskompensasjon hovedsakelig refundert inngående merverdiavgift på varer og tjenester innkjøpt som ledd i deres lovpålagte virksomhet. Når det gjelder de virksomhetene kommunene kan utøve som ikke er lovpålagte, kunne de norske myndighetene ikke finne noen områder som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt der mottakerne av merverdiavgiftskompensasjon yter sine tjenester i konkurranse med andre foretak i EØS, bortsett fra den spesielle typen skoler som er innklaget. De norske myndighetene mener at svært få foretak etablert i europeiske naboland konkurrerer med norske foretak som omfattes av Lov om mva-kompensasjon.

Overvåkningsorganet gjentar sin holdning som ble uttrykt i vedtak nr. 225/06/COL, med hensyn til vurderingen av samhandelskriteriet. Overvåkningsorganet skal undersøke hvorvidt en støtteordning kan påvirke handelen i EØS, og ikke avgjøre hvilken virkning ordningen faktisk har⁽³⁰⁾. I prinsippet kan alle som omfattes av ordningen med merverdiavgiftskompensasjon, motta kompensasjon for inngående merverdiavgift på ordningens vilkår, uavhengig av om støtten til en konkret aktør vil påvirke handelen. Rettspraksis fra Det europeiske fellesskaps domstol har fastslått at *"når det gjelder støtteordninger, kan Kommisjonen begrense seg til å undersøke den berørte ordningens generelle egenskaper uten å måtte undersøke hvert enkelt tilfelle den gjelder i"*⁽³¹⁾. EFTA-domstolen har også gitt sin tilslutning til denne fortolkningen⁽³²⁾.

Samhandelskriteriet er tradisjonelt blitt tolket slik at et tiltak generelt sett anses som statsstøtte dersom det kan påvirke samhandelen mellom EØS-statene⁽³³⁾. Selv om norske myndigheter har rett i sin antakelse om at bare noen få foretak i EØS konkurrerer med de som tilgodeses gjennom Lov om mva-kompensasjon, kan støttetiltaket likevel påvirke handelen ettersom verken antall støttemottakere eller antall konkurrenter er viktige elementer ved vurderingen av samhandelskriteriet i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1⁽³⁴⁾.

Tildeling av statsstøtte til et foretak kan føre til at egenproduksjonen opprettholdes eller økes, med den følge at andre foretaks muligheter for å tre inn på de berørte EØS-statenes marked, reduseres⁽³⁵⁾. Støttens art avhenger ikke av de ytte tjenestenes lokale eller regionale art eller omfanget av det berørte virksomhetsområdet⁽³⁶⁾.

Det finnes ingen terskel eller prosentandel som nedre grense for å fastslå at samhandelen mellom avtalepartene ikke påvirkes⁽³⁷⁾. Ifølge rettspraksis er det snarere motsatt⁽³⁸⁾, slik at når statlig økonomisk støtte styrker et foretaks posisjon sammenlignet med andre foretak som konkurrerer i samhandelen mellom EØS-stater, må sistnevnte anses å bli påvirket av denne støtten.

Paragraf 5 og 5a i kapittel I i merverdiavgiftsloven unntar visse transaksjoner fra merverdiavgiftslovens virkeområde. Videre fastsetter paragraf 5b i nevnte lov at omsetningen av visse tjenester, blant annet helse- og helserelaterte tjenester, sosiale tjenester, undervisningstjenester,

⁽³⁰⁾ Sak C-298/00 P, Italia v Kommisjonen, [2004] saml. I-4087, nr. 49, og sak C-372/97, Italia v Kommisjonen, [2004] saml. I-3679, nr. 44.

⁽³¹⁾ Sak T-171/02, Regione autonoma della Sardegna v Kommisjonen, [2005] saml. II-2123, nr. 102; sak 248/84, Tyskland v Kommisjonen, [1987] saml. 4013, nr. 18; sak C-75/97, Belgia v Kommisjonen, [1999] saml. I-3671, nr. 48; og sak C-278/00, Hellas v Kommisjonen, [2004] saml. I-3997, nr. 24.

⁽³²⁾ Sak E-6/98, Norge v EFTAs overvåkningsorgan, sitert ovenfor, nr. 57, og sak E-2/05, EFTAs overvåkningsorgan v Island, [2005] EFTA-domstolens rapport, s. 202, nr. 24.

⁽³³⁾ Forente saker T-298/97 til T-312/97, Alzetta e.a. v Kommisjonen, [2000] saml. II-2319, nr. 76-78.

⁽³⁴⁾ Sak C-71/04, Administración del Estado v Xunta de Galicia, [2005] saml. I-7419, nr. 41; sak C-280/00 Altmark Trans, [2003] saml. I-7747, nr. 81; forente saker C-34/01 til C-38/01, Enirisorse, [2003] saml. I-14243, nr. 28; sak C-142/87, Belgia v Kommisjonen ("Tubemeuse"), [1990] saml. I-959, nr. 43; forente saker C-278/92 til C-280/92, Spania v Kommisjonen, [1994] saml. I-4103, nr. 42.

⁽³⁵⁾ Sak E-6/98, Norge v EFTAs overvåkningsorgan, sitert ovenfor, nr. 59; sak C-303/88 Italia v Kommisjonen, [1991] saml. I-1433, nr. 27; forente saker C-278/92 til C-280/92, Spania v Kommisjonen, [1994] saml. I-4103, nr. 40, sak C-280/00, Altmark Trans, sitert ovenfor, nr. 78.

⁽³⁶⁾ Sak C-280/00, Altmark Trans, sitert ovenfor, nr. 77; sak C-172/03, Wolfgang Heiser, [2005] saml. I-1627, nr. 33; sak C-71/04, Administración del Estado v Xunta de Galicia, [2005] saml. I-7419, nr. 40.

⁽³⁷⁾ Sak C-280/00, Altmark Trans, [2003] saml. I-7747, nr. 81, sak C-172/03, Wolfgang Heiser, [2005] saml. I-1627, nr. 32.

⁽³⁸⁾ Sak E 6/98, Norge v EFTAs overvåkningsorgan, sitert ovenfor, nr. 59; sak 730/79, Philip Morris v Kommisjonen, [1980] saml. 2671, nr. 11.

finansielle tjenester, tjenester som ledd i offentlig myndighetsutøvelse, tjenester i form av rett til å overvære teater-, opera-, ballett-, kino- og sirkusforestillinger, utstillinger i gallerier og museer, lotteritjenester, serveringstjenester fra elev- og studentkantiner osv., ikke omfattes av loven. Alle disse tjenestene er derfor unntatt fra merverdiavgiftsplikt, men de er i prinsippet omfattet av Lov om mva-kompensasjon⁽³⁹⁾. Noen av disse sektorene, for eksempel finansielle tjenester, serveringstjenester fra elev- og studentkantiner, visse tanntekniske tjenester, noen undervisningstjenester som gis mot vederlag, og visse kinotjenester, er helt eller delvis åpne for EØS-omfattende konkurranse. Støtte gitt til foretak i sektorer som er åpne for konkurranse, kan derfor påvirke samhandelen mellom avtalepartene til EØS-avtalen.

På denne bakgrunnen, og hensett til Domstolens rettspraksis, anser Overvåkningsorganet at Lov om mva-kompensasjon er en generell, landsomfattende kompensasjonsordning som kan påvirke samhandelen mellom avtalepartene til EØS-avtalen.

1.7 Konklusjon

Av ovennevnte grunner konkluderer Overvåkningsorganet med at Lov om mva-kompensasjon utgjør en statsstøtteordning i henhold til EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1.

2 Krav til framgangsmåte

Ifølge overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3 *"skal EFTAs overvåkningsorgan underrettes i tide til å uttale seg om planer som går ut på å innføre eller endre støtteordninger (...). Den berørte stat skal ikke iverksette de foreslåtte tiltakene før framgangsmåten har resultert i et endelig vedtak"*.

De norske myndighetene meldte ikke Lov om mva-kompensasjon til Overvåkningsorganet før ordningen ble iverksatt. Overvåkningsorganet konkluderer derfor med at de norske myndighetene ikke har overholdt sine forpliktelser i henhold til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3.

3 Spørsmålet om støtten er forenlig med EØS-avtalen

Overvåkningsorganet anser at ingen av unntakene nevnt i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 2 kan anvendes i denne saken.

Når det gjelder anvendelsen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3, kan kompensasjonen for inngående merverdiavgift ikke vurderes innenfor rammen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav a) ettersom ingen av de norske regionene kommer inn under denne bestemmelsen, som krever unormalt lav levestandard eller alvorlig underbeskjeftigelse.

Denne kompensasjonen ser ikke ut til å fremme realisering av et viktig prosjekt av felles europeisk betydning eller bøte på en alvorlig forstyrrelse av økonomien i en stat, slik det kreves for å anse den som forenlig med EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav b).

Når det gjelder EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3 bokstav c), kan støtte anses som forenlig med EØS-avtalen dersom den letter utviklingen av enkelte næringsgrener eller på enkelte økonomiske områder, forutsatt at den ikke endrer vilkårene for samhandelen i et omfang som strider mot felles interesser. Den berørte støtteordningen ser ikke ut til å lette utviklingen av enkelte næringsgrener eller på enkelte økonomiske områder, men som de norske myndighetene har uttalt, har den som formål å skape like konkurranseforhold for merverdiavgiftspliktige varer og tjenester med hensyn til egenproduksjon og konkurranseutsetting av tjenester i kommunene.

Overvåkningsorganet anser at en reduksjon i et foretaks løpende kostnader, som den inngående merverdiavgiften, utgjør driftsstøtte. Denne typen støtte er i prinsippet forbudt. Overvåkningsorganet anser derfor at Lov om mva-kompensasjon utgjør en støtteordning som, slik den er i dag, ikke kan anses som forenlig med EØS-avtalens statsstøtteregler.

⁽³⁹⁾ Paragraf 4 i Lov om mva-kompensasjon innfører en viss begrensning av muligheten til å motta kompensasjon.

Likevel minner Overvåkningsorganet om, som nevnt ovenfor, at spørsmålet om hvorvidt tiltaket utgjør statsstøtte, bare oppstår i den utstrekning støtten gjelder en økonomisk virksomhet, det vil si en virksomhet som består av å tilby varer og tjenester på et gitt marked. Dette innebærer i denne saken at i den utstrekning de som tilgodeses gjennom ordningen, utfører oppgaver i offentlig administrasjon eller oppfyller lovpålagte forpliktelser som ikke utgjør en økonomisk virksomhet, får statsstøttevurderingen samt vurderingen av tiltakets forenlighet ikke anvendelse på dem.

Videre får statsstøtteregele i henhold til EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2 ikke anvendelse på foretak som er blitt tillagt oppgaven å utføre tjenester av allmenn økonomisk betydning, i den utstrekning anvendelsen av disse reglene ikke hindrer dem i å utføre de særlige oppgavene som er tillagt dem, og i den utstrekning samhandelen ikke påvirkes i strid med avtalepartenes interesser.

Generelt sett har statene stor mulighet til å bruke skjønn når de definerer hvilke tjenester som kan klassifiseres som tjenester av allmenn økonomisk betydning. Med hensyn til dette er Overvåkningsorganets oppgave å sikre at det ikke finnes åpenbare feil i definisjonen av tjenester av allmenn økonomisk betydning. Overvåkningsorganet kan i denne sammenheng ikke foreta en detaljert vurdering av om alle leverandører i sektorene som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt, og som tilgodeses gjennom refusjon av inngående merverdiavgift, dvs. som omfattes av støtteordningen, oppfyller vilkårene fastsatt i EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2. Overvåkningsorganet kan bare begrense seg til å påpeke at når det gjelder oppfyllelse av disse vilkårene, kan refusjonen av inngående merverdiavgift som gis til et gitt foretak eller en bestemt gruppe av foretak, anses å utgjøre statsstøtte som er forenlig med EØS-avtalens artikkel 59 nr. 2. Lov om mva-kompensasjon er ikke begrenset på en slik måte.

28. november 2005 gjorde Kommisjonen et vedtak om anvendelsen av EF-traktatens artikkel 86 nr. 2 på statsstøtte i form av kompensasjon for offentlig tjenesteytelse til visse foretak som er blitt tillagt oppgaven å utføre tjenester av allmenn økonomisk betydning⁽⁴⁰⁾. Nevnte vedtak ble innlemmet i EØS-avtalen i juli 2006⁽⁴¹⁾.

I henhold til nevnte vedtak⁽⁴²⁾ har sykehus og foretak med ansvar for sosiale boliger som er tillagt oppgaver som omfatter tjenester av allmenn økonomisk betydning, spesifikke egenskaper som må tas i betraktning. Graden av konkurransevridning i disse sektorene på det utviklingstrinnet det indre marked befinner seg på nå, står ikke nødvendigvis i forhold til omsetnings- og kompensasjonsnivået. Sykehus som yter medisinsk behandling, herunder, der det er aktuelt, øyeblikkelig hjelp og tilleggstjenester direkte knyttet til hovedvirksomhetene, særlig på forskningsområdet, og foretak med ansvar for sosiale boliger for vanskeligstilte borgere eller sosialt vanskeligstilte grupper som på grunn av begrenset betalingsevne ikke kan skaffe seg bolig på markedsvilkår, er derfor unntatt fra plikten til forhåndsmelding.

Refusjon av inngående merverdiavgift gitt til et foretak for den delen av den økonomiske virksomheten det utøver som ikke er del av denne lovpålagte offentlige tjenesteytelsen, omfattes imidlertid ikke av dette unntaket. Som vurdert ovenfor, utgjør refusjonsordningen statsstøtte og kan ikke anses som forenlig med EØS-avtalens regler. I denne forbindelse kan det vises til noen av de berørte virksomhetssektorene, dvs. til de sektorene som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt og der det klart framgår av eksisterende rettspraksis enten fra Kommisjonen, Overvåkningsorganet eller eksisterende rettslære at virksomheten utgjør en økonomisk virksomhet som utøves i konkurranse med andre. Dette gjelder særlig tanntekniske tjenester⁽⁴³⁾ og ambulansetjenester⁽⁴⁴⁾.

Videre kan noen av mottakerne av støtte gjennom ordningen med merverdiavgiftskompensasjon nyte godt av andre unntak, som bagatellmessig støtte, anvendelsen av bestemmelsene i gruppeunntaksforordningene, f.eks. gruppeunntaksforordningen om små og mellomstore bedrifter (SMB), osv.

⁽⁴⁰⁾ Offentliggjort i EUT L 312 av 29.11.2005, s. 67.

⁽⁴¹⁾ Kommisjonsvedtak 2005/842/EF av 28. november 2005 om anvendelsen av EF-traktatens artikkel 86 nr. 2 på statsstøtte i form av kompensasjon for offentlig tjenesteytelse til visse foretak som er blitt tillagt oppgaven å utføre tjenester av allmenn økonomisk betydning, ble innlemmet i vedlegg XV til EØS-avtalen som nr. 1h ved vedtak nr. 91/2006 (EUT L 289 av 19.10.2006, s. 31, og EØS-tillegget nr. 52 av 19.10.2006, s. 24), ikrafttredelse 8.7.2006.

⁽⁴²⁾ Punkt 15.

⁽⁴³⁾ Sak C-172/03, Wolfgang Heiser, sitert ovenfor.

⁽⁴⁴⁾ Sak C-475/99, Firma Ambulanz Glöckner v Landkreis Südwestpfalz, [2001] saml. I-8089.

Slik ordningen fremstår nå, er den imidlertid ikke utformet for bare å omfatte lovpålagt offentlige tjenesteytelse eller noen av de ovennevnte unntakene. Lov om mva-kompensasjon anvendes og tolkes vidt. Den inneholder ikke de nødvendige kriteriene for å sikre at disse unntaksbestemmelsene overholdes. Ordningen som sådan kan derfor ikke anses som forenlig med EØS-avtalens statsstøtteregler.

4 Konklusjon

Overvåkningsorganet anser at norske myndigheter ulovlig har innført Lov om mva-kompensasjon i strid med overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del I artikkel 1 nr. 3. Refusjonen av inngående merverdiavgift som er fastsatt i denne loven slik den er i dag, er av ovennevnte grunner ikke forenlig med EØS-avtalens funksjon.

I henhold til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del II artikkel 14 om ulovlig støtte som anses som uforenlig, krever Overvåkningsorganet som regel at den berørte EFTA-staten innkrever støtten fra mottakeren.

Overvåkningsorganet er av den oppfatning at ingen generelle prinsipper utelukker tilbakebetaling i denne saken. I henhold til innarbeidet rettspraksis er fjerning av ulovlig støtte gjennom tilbakebetaling en logisk konsekvens av at det fastslås at den er ulovlig. Tilbakebetaling av ulovlig tildelt statsstøtte med sikte på å gjenopprette den tidligere situasjonen, kan derfor i prinsippet ikke anses som uforenlig med EØS-avtalens formål for statsstøtten. Ved å tilbakebetale støtten mister mottakeren den fordelene vedkommende hadde framfor konkurrentene på markedet, og situasjonen gjenoprettes slik den var før støtten ble utbetalt⁽⁴⁵⁾. Det følger også av denne virkningen av å tilbakebetale støtten at Overvåkningsorganet som hovedregel, men med unntak under uvanlige omstendigheter, ikke vil gå ut over rammene for sin skjønnsutøvelse, som er etablert gjennom Domstolens rettspraksis, dersom det ber den berørte EFTA-stat om å inndrive beløpene som er gitt i form av ulovlig støtte, ettersom det bare gjenoppretter den tidligere situasjonen⁽⁴⁶⁾.

I lys av at Overvåkningsorganets overvåkning av statsstøttereglene er obligatorisk i henhold til overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3, kan foretak som har mottatt støtte, i prinsippet ikke kan ha noen berettiget forventning om at støtten er lovlig med mindre den er gitt i samsvar med framgangsmåten fastsatt i bestemmelsene i nevnte protokoll⁽⁴⁷⁾.

Uttalelsene fra kommisjonsmedlem Bolkestein som ble sitert av de norske myndighetene, viste til at de berørte ordningene er i samsvar med merverdiavgiftsreglene som sådanne. Dessuten tok Bolkestein et forbehold i minst én av uttalelsene: *"forutsatt at statsstøttereglene overholdes"*. Overvåkningsorganet anser derfor at ingen berettigede forventninger kan rettferdiggjøres ut fra disse uttalelsene.

De norske myndighetene har dessuten ikke vist til noen lignende statsstøtteordning som er godkjent av enten Kommisjonen eller Overvåkningsorganet og som kunne underbygge at det foreligger berettigede forventninger med hensyn til Lov om mva-kompensasjon.

Av disse grunnene anser Overvåkningsorganet at det i denne saken ikke foreligger noen uvanlige omstendigheter som ville gitt støttemottakerne berettigede forventninger.

Tilbakebetalingen skal omfatte rentes renter i tråd med overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 3 del II artikkel 14 nr. 2 og artikkel 9 og 11 i Overvåkningsorganets vedtak nr. 195/04/COL av 14. juli 2004⁽⁴⁸⁾.

De norske myndighetene bes derfor om å iverksette de nødvendige tiltak for å inndrive all uforenlig støtte gitt på grunnlag av paragraf 3 i Lov om mva-kompensasjon, og underrette Overvåkningsorganet om dette innen **to måneder**.

⁽⁴⁵⁾ Sak C-350/93, Kommisjonen v Italia, [1995] saml. I-699, nr. 22.

⁽⁴⁶⁾ Sak C-75/97, Belgia v Kommisjonen, [1999] saml. I-3671, nr. 66, og sak C-310/99, Italia v Kommisjonen, [2002] saml. I-2289, nr. 99.

⁽⁴⁷⁾ Sak C-169/95, Spania v Kommisjonen, [1997] saml. I-135, nr. 51.

⁽⁴⁸⁾ Offentliggjort i EUT L 139 av 25.5.2006, s. 37, og EØS-tillegget nr. 26 av 25.5.2006, s. 1.

De norske myndighetene skal endre Lov om mva-kompensasjon med umiddelbar virkning for å utelukke tildelingen av statsstøtte. Innen to måneder skal de underrette Overvåkningsorganet om de nødvendige lovgivningsmessige endringene som er gjort –

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Statsstøtte gitt i forbindelse med Lov om mva-kompensasjon som er innført av norske myndigheter, er ikke forenlig med EØS-avtalens virkemåte.

Artikkel 2

Norge skal endre Lov om mva-kompensasjon med umiddelbar virkning for å utelukke tildeling av statsstøtte.

Artikkel 3

Norske myndigheter skal iverksette alle nødvendige tiltak for å få tilbakebetalt støtten fra enhver mottaker av støtte som nevnt i artikkel 1.

Artikkel 4

Tilbakebetaling skal skje uten opphold og i samsvar med framgangsmåter fastsatt i nasjonal lovgivning forutsatt at de muliggjør en umiddelbar og effektiv oppfyllelse av vedtaket. Støtten som skal tilbakebetales skal omfatte rente og renters rente fra den dato støtten ble tilgjengelig for mottakeren, til den dato den tilbakebetales. Renter skal beregnes på grunnlag av artikkel 9 og 11 i EFTAs overvåkningsorgans vedtak nr. 195/04/COL.

Artikkel 5

Norske myndigheter skal innen to måneder etter underretning om dette vedtak underrette EFTAs overvåkningsorgan om de tiltak som er gjort for å oppfylle vedtakets bestemmelser.

Artikkel 6

Dette vedtak er rettet til Kongeriket Norge.

Artikkel 7

Dette vedtak har gyldighet i engelsk språkversjon.

Utferdiget i Brussel, 3. mai 2007

For EFTAs overvåkningsorgan

Bjørn T. Grydeland

President

Kurt Jaeger

Medlem av Kollegiet

Godkjenning av statsstøtte**2008/EØS/56/04****Vedtak i EFTAs overvåkningsorgan i forbindelse med et bidrag på CHF 2,9 millioner fra den liechtensteinske stat til Personalstiftung Ferdinand Frick AG**

EFTAs overvåkningsorgan anser at følgende tiltak ikke utgjør statsstøtte i betydningen av EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1:

Vedtaksdato: 12. mars 2008

EFTA-stat: Liechtenstein

Saksnr.: 60953

Tittel: Bidrag på CHF 2,9 millioner fra den liechtensteinske stat til Personalstiftung Ferdinand Frick AG

Formål: Sikre at alle utestående pensjonskrav fra forsikrede arbeidstakere ble ivaretatt etter konkursen i Ferdinand Frick AG

Juridisk grunnlag: Vedtak 79/2006 i den liechtensteinske Landtag

Varighet: -

Teksten til vedtaket, der alle fortrolige opplysninger er fjernet, foreligger på

<http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldStateAid/stateAidRegistry/>

EFTA-DOMSTOLEN

DOMSTOLENS DOM

2008/EØS/56/05

av 5. mars 2008

i sak E-6/07

HOB vín ehf.

og

Faxaflóahafnir sf.

*(Havneavgifter – avgifter som har samme virkning som toll – interne avgifter –
fri bevegelighet for varer)*

I sak E-7/07 mellom HOB vín ehf. og Faxaflóahafnir sf. – ANMODNING til EFTA-domstolen fra Hæstiréttur Íslands (Íslands høyesterett) angående reglene for fri bevegelighet for varer innen EØS – har domstolen, sammensatt av Carl Baudenbacher, president, og dommerne Henrik Bull (saksforberedende dommer) og Thorgeir Örlygsson den 5. mars 2008 avgitt følgende rådgivende uttalelse:

1. At det ilegges avgifter for havnetjenester som ytes av et interkommunalt foretak, faller inn under EØS-avtalen artikkel 14 dersom det ikke finnes noen alternativ havn til det interkommunale foretakets havner, innenfor det område som normalt betjenes av disse havnene.
2. En havneavgift som den det gjelder i det foreliggende tilfellet utgjør ikke diskriminering av importerte alkoholholdige drikkevarer i forhold til innenlandske alkoholholdige drikkevarer, i strid med EØS-avtalen artikkel 14, så langt årsaken til at bare importerte alkoholholdige drikkevarer underlegges avgiften er det faktum at innenlandske alkoholholdige drikkevarer ikke transporteres sjøveien og derfor ikke trenger havnetjenester, samt at organet som fastsetter avgiftssatsen for havnetjenestene ikke også fastsetter satsen for sammenlignbare tjenester som trengs i forhold til innenlandske alkoholholdige drikkevarer.

For at en slik avgift skal utgjøre brudd på EØS-avtalen artikkel 14 ved å diskriminere importerte alkoholholdige drikkevarer i forhold til innenlandske ikke-alkoholholdige drikkevarer, må avgiften ha den virkning at den reduserer det potensielle forbruket av de importerte produktene på det aktuelle markedet, til fordel for konkurrerende innenlandske produkter.

DOMSTOLENS DOM**2008/EØS/56/06****av 7. mai 2008****i sak E-7/07****Seabrokers AS**

og

Den norske stat v/Skattedirektoratet

(Etableringsrett – skatteavtale – beregning av maksimalt kreditfradrag for skatt betalt i en annen EØS-stat – gjeldsrenter og konsernbidrag)

I sak E-7/07 mellom Seabrokers AS og Den norske stat v/Skattedirektoratet – ANMODNING til EFTA-domstolen fra Stavanger tingrett angående fortolkning av EØS-avtalen artikkel 4 om diskriminering som følge av nasjonalitet, artikkel 31 om etableringsrett og artikkel 40 om fri bevegelighet av kapital i EØS – har domstolen, sammensatt av Carl Baudenbacher, president, og dommerne Thorgeir Örlýgsson (saksforberedende dommer) og Henrik Bull 7. mai 2008 avgitt følgende rådgivende uttalelse:

1. En EØS-stat som, i sin anvendelse av nettoinntektsprinsippet, ved beregningen av maksimalt kreditfradrag for skatt betalt i en annen EØS-stat tilordner en andel av et selskaps gjeldsrente-kostnader til inntekt ervervet ved selskapets filial i den andre EØS-staten, hindrer den frie etableringsretten etter EØS-avtalen artikkel 31 for så vidt kostnadene bare kan knyttes til selskapets virksomhet i den førstnevnte staten.
2. En EØS-stat som, i sin anvendelse av nettoinntektsprinsippet, ved beregningen av maksimalt kreditfradrag for skatt betalt i en annen EØS-stat tilordner en andel av et selskaps utgifter i form av konsernbidrag ytt til andre selskaper under den førstnevnte statens beskatningsmyndighet til inntekt ervervet ved selskapets filial i den andre EØS-staten, hindrer den frie etableringsretten etter EØS-avtalen artikkel 31.

EF-ORGANER

KOMMISJONEN

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning

2008/EØS/56/07

(Sak COMP/M.4920 – Haniel/Schmidt-Ruthenbeck/Metro)**Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 5. september 2008 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der de tyske foretakene Franz-Haniel & Cie GmbH ("Haniel") og Gesellschafterstamm Schmidt-Ruthenbeck ("Schmidt-Ruthenbeck") i fellesskap overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over det tyske foretaket Metro AG ("Metro") ved sammenslåing av stemmeretter.
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Haniel: engrossalg av legemidler og drift av apoteker, omsetning av råmaterialer til stålindustrien, tekstiler og hygienetjenester, b2b-salg av kontor- og lagerutstyr samt produksjon av byggematerialer, byggeteknikker uten bruk av tørrmørtel, samt råmaterialer til byggebransjen,
 - Schmidt-Ruthenbeck: feriehoteller, bildebehandlingssystemer,
 - Metro: cash&carry-markeder, hypermarkeder og supermarkeder for dagligvarer, detaljsalg av forbrukerelektronikk, varehus.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 235 av 13.9.2008. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.4920 – Haniel/Schmidt-Ruthenbeck/Metro, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5253 – Sanofi-Aventis/Zentiva)

2008/EØS/56/08

1. Kommisjonen mottok 5. september 2008 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det franske foretaket Sanofi-Aventis Europe, société par actions simplifiée, som tilhører Sanofi-Aventis-konsernet, overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det nederlandske foretaket Zentiva N.V. gjennom et offentlig kjøpstilbud kunngjort 11. juli 2008.
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Sanofi-Aventis: forskning, utvikling, framstilling og markedsføring av legemidler samt vaksiner til mennesker,
 - Zentira: utvikling, framstilling og markedsføring av generiske legemidler under merkenavn.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 235 av 13.9.2008. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5253 – Sanofi-Aventis/Zentiva, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5301 – Capgemini/BAS)

2008/EØS/56/09

1. Kommisjonen mottok 8. september 2008 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det franske foretaket Cap Gemini S.A. ("DB") ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det nederlandske foretaket Getronics PinkRocade Business Application Services B.V. ("BAS").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Capgemini: globalt tjenesteforetak som gjennom forskjellige selskaper er aktivt innen konsulent- og informasjonsarbeid,
 - BAS: livssyklusforvaltning for applikasjoner, deriblant kontrollert migrasjon, applikasjonsstyring, testing, utvikling, integrering, gjennomføring og styring av prosjekter samt konsulentvirksomhet.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 235 av 13.9.2008. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5301 – Capgemini/BAS, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5322 – Marfrig/OSI Group Companies)

2008/EØS/56/10

1. Kommissjonen mottok 8. september 2008 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det brasilianske foretaket Marfrig Frigoríficos e Comércio de Alimentos S.A. ("Marfrig") ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over noen av foretakene innen OSI Group, LLC ("OSI Group", USA) som befinner seg i Brasil og Europa ("OSI Group Companies").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Marfrig: foretak med base i Sør-Amerika som driver oppdrett, produksjon, eksport og levering til hjemmemarkedet av ferskt og behandlet kjøtt (storfe og i mindre grad kylling, svin og lam),
 - OSI Group Companies: oppdrett og levering av ferskt og behandlet kylling samt levering av andre kjøttprodukter i Europa og Brasil.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommissjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt.
4. Kommissjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommissjonen.

Merknadene må være Kommissjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 238 av 17.9.2008. Merknadene sendes til Kommissjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5322 – Marfrig/OSI Group Companies, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

**Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5325 – Alliance Boots/Megapharm)**

2008/EØS/56/11

Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte

1. Kommisjonen mottok 9. september 2008 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning der det britiske foretaket Alliance Boots Holdings Ltd. ("Alliance Boots") ved kjøp av aksjer overtar kontroll i henhold til rådsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele det tyske foretaket Megapharm GmbH Pharmazeutische Erzeugnisse ("Megapharm").
2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Alliance Boots: engrossalg av legemidler, detaljsalg av helse- og skjønnhetsprodukter,
 - Megapharm: engrossalg av legemidler til kreftbehandling, samt tilknyttede tjenester i Tyskland.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det er imidlertid ikke gjort endelig vedtak på dette punkt. Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge eventuelle merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter at dette ble offentliggjort i EUT C 239 av 18.9.2008. Merknadene sendes til Kommisjonen per faks (faksnr. +32 (0)2 296 43 01 eller +32 (0)2 296 72 44) eller med post, med referanse COMP/M.5325 – Alliance Boots/Megapharm, til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 56 av 5.3.2005, s. 32.

Tilbakekalling av en forhåndsmelding
(Sak COMP/M.5252 – Hombergh-De Pundert/RSDB)

2008/EØS/56/12

Kommisjonen mottok 5. august 2008 melding om en planlagt foretakssammenslutning mellom foretakene Hombergh-DePundert og RSDB. Foretakene underrettet 8. september 2008 Kommisjonen om at de trakk tilbake meldingen.

Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.4667 – Syral/Tate & Lyle Assets)

2008/EØS/56/13

Kommisjonen vedtok 23. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M4667. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5009 – Randstad/Vedior)**

2008/EØS/56/14

Kommisjonen vedtok 17. april 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 sett i sammenheng med artikkel 6 nr. 2 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5009. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5068 – L'Oréal/YSL Beauté)**

2008/EØS/56/15

Kommisjonen vedtok 17. juni 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på fransk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5068. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5075 – Vienna Insurance Group/EBV)**

2008/EØS/56/16

Kommisjonen vedtok 17. juni 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 2 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på tysk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5075. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5157 – Volkswagen/Scania)**

2008/EØS/56/17

Kommisjonen vedtok 13. juni 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5157. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5170 – E.ON/Endesa Europa/Viesgo)**

2008/EØS/56/18

Kommisjonen vedtok 19. juni 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5170. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5188 – Mars/Wrigley)**

2008/EØS/56/19

Kommisjonen vedtok 28. juli 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5188. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5193 – Schlumberger/First Reserve/Saxon)**

2008/EØS/56/20

Kommisjonen vedtok 11. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5193. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5204 – Vion/Grampian)**

2008/EØS/56/21

Kommisjonen vedtok 31. juli 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5204. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5227 – Robert Bosch/Samsung/JV)**

2008/EØS/56/22

Kommisjonen vedtok 18. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5227. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5230 – CapMan/Litorina/Cederroth)**

2008/EØS/56/23

Kommisjonen vedtok 30. juli 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5230. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5235 – Sabanci/Verbund/Baskent)**

2008/EØS/56/24

Kommisjonen vedtok 25. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5235. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5240 – GE/GMT/Bigpoint)**

2008/EØS/56/25

Kommisjonen vedtok 8. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5240. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5246 – Goldman Sachs/LEG and Westphalian Companies)**

2008/EØS/56/26

Kommisjonen vedtok 6. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5246. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5256 – Burani/3i/APB)**

2008/EØS/56/27

Kommisjonen vedtok 4. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5256. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5260 – BNP Paribas/Chomette/GE/Capital France Hôtel)**

2008/EØS/56/28

Kommisjonen vedtok 21. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5260. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5270 – Parcom/Bakkersland)**

2008/EØS/56/29

Kommisjonen vedtok 29. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5270. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5275 – Delek Nederland/Salland Olie Holding)**

2008/EØS/56/30

Kommisjonen vedtok 27. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5275. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5278 – Banque Fédérative du Crédit Mutuel/
Citibank Private Banking Germany)**

2008/EØS/56/31

Kommisjonen vedtok 28. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5278. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5279 – Linde/Flowserve/JV)**

2008/EØS/56/32

Kommisjonen vedtok 27. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5279. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

**Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5281 – NBC/Blackstone/Bain/Landmark)**

2008/EØS/56/33

Kommisjonen vedtok 27. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5281. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5282 – Barclays/Computerlinks)

2008/EØS/56/34

Kommisjonen vedtok 22. august 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på engelsk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5282. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

Vedtak om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning
(Sak COMP/M.5291 – Abenex Capital/Natixis Private Equity/Colbison SAS)

2008/EØS/56/35

Kommisjonen vedtok 2. september 2008 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning, og å erklære den forenlig med det felles marked. Vedtaket er gjort på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004. Det foreligger i uavkortet tekst bare på fransk, og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Vedtaket kan fås:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker, på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>. Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne et bestemt vedtak, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32008M5291. EUR-Lex gir tilgang til Det europeiske fellesskaps regelverk på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/>).

Statsstøtte – Italia**2008/EØS/56/36****Statsstøtte C 15/08 (tidl. N 318/07, N 319/07, N 544/07 og N 70/08) – Forlengelse av leveringsfristen på tre år for 4 kjemikalietankere bygd av Cantiere Navale de Poli****Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2**

Kommisjonen har besluttet å innlede formell undersøkelse etter EF-traktatens artikkel 88 nr. 2 med hensyn til ovennevnte støtteordning, se [EUT C 208 av 15.8.2008](#).

Interesserte parter kan sende sine merknader til de aktuelle tiltakene innen en måned etter at denne oppsummeringen og følgebrevet ble offentliggjort i EUT, til:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Registry
Rue de la Loi/Wetstraat 200
B-1049 Brussel/Bruxelles

Faks +32 2 296 12 42

Merknadene vil bli oversendt til Italia. En part som ønsker å få sine merknader behandlet fortrolig, kan sende inn en skriftlig, begrunnet anmodning om dette.

Statsstøtte – Frankrike**2008/EØS/56/37****Statsstøtte C 25/08 (tidl. NN 23/08) – Reform av finansieringen av pensjonene til offentlig ansatte i France Télécom****Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2**

Kommisjonen har besluttet å innlede formell undersøkelse etter EF-traktatens artikkel 88 nr. 2 med hensyn til ovennevnte støtteordning, se [EUT C 213 av 21.8.2008](#).

Interesserte parter kan sende sine merknader til de aktuelle tiltakene innen en måned etter at denne oppsummeringen og følgebrevet ble offentliggjort i EUT, til:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Registry
SPA 3 6/5
B-1049 Brussel/Bruxelles

Faks +32 2 296 12 42

Merknadene vil bli oversendt til Frankrike. En part som ønsker å få sine merknader behandlet fortrolig, kan sende inn en skriftlig, begrunnet anmodning om dette.

Statsstøtte – Tyskland**2008/EØS/56/38****Statsstøtte C 34/08 (tidl. N 170/08) – Stort investeringsprosjekt – Deutsche Solar****Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2**

Kommisjonen har besluttet å innlede formell undersøkelse etter EF-traktatens artikkel 88 nr. 2 med hensyn til ovennevnte støtteordning, se [EUT C 217 av 26.8.2008](#).

Interesserte parter kan sende sine merknader til de aktuelle tiltakene innen en måned etter at denne oppsummeringen og følgebrevet ble offentliggjort i EUT, til:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
B-1049 Brussel/Bruxelles

Faks +32 2 296 12 42

Merknadene vil bli oversendt til Tyskland. En part som ønsker å få sine merknader behandlet fortrolig, kan sende inn en skriftlig, begrunnet anmodning om dette.

Statsstøtte – Tyskland**2008/EØS/56/39****Statsstøtte C 21/08 (tidl. N 864/06) – Tyskland – MSF 2002 – EverQ****Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til EF-traktatens artikkel 88 nr. 2**

Kommisjonen har besluttet å innlede formell undersøkelse etter EF-traktatens artikkel 88 nr. 2 med hensyn til ovennevnte støtteordning, se [EUT C 227 av 4.9.2008](#).

Interesserte parter kan sende sine merknader til de aktuelle tiltakene innen en måned etter at denne oppsummeringen og følgebrevet ble offentliggjort i EUT, til:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
B-1049 Brussel/Bruxelles

Faks +32 2 296 12 42

Merknadene vil bli oversendt til Tyskland. En part som ønsker å få sine merknader behandlet fortrolig, kan sende inn en skriftlig, begrunnet anmodning om dette.

2008/EØS/56/40

Ruteflyging – Anbudsinnydelse kunngjort av Det forente kongerike i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav d) i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 med hensyn til ruteflyging på strekningene Stornoway–Benbecula og Benbecula–Barra (Skottland)

Det forente kongerike har i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav a) i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 av 23. juli 1992 om EF-luftfartsselskapers adgang til flyruter innenfor Fellesskapet innført forpliktelse til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging på strekningene Stornoway–Benbecula og Benbecula–Barra. Vilråene for forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste når det gjelder strekningen Stornoway–Benbecula ble kunngjort i EFT C 53 av 4.3.1995 og endret i EFT C 143 av 8.5.1998, EFT C 154 av 29.5.2001 og EFT C 310 av 13.12.2002, med ytterligere endringer i EUT C 285 av 17.11.2005 og EUT C 218 av 27.8.2008. Når det gjelder strekningen Benbecula–Barra ble vilråene offentliggjort i EFT C 53 av 4.3.1995 og endret i EFT C 143 av 8.5.1998, EFT C 154 av 29.5.2001 og EFT C 310 av 13.12.2002, med ytterligere endringer i EUT C 295 av 5.12.2003, EUT C 285 av 17.11.2005 og EUT C 218 av 27.8.2008.

Under forutsetning av at ikke noe luftfartsselskap innen 1. mars 2009 har startet eller er i ferd med å starte ruteflyging mellom Stornoway og Benbecula og mellom Benbecula og Barra i samsvar med vilråene for forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste og uten å anmode om økonomisk kompensasjon, har Det forente kongerike i samsvar med artikkel 4 nr. 1 bokstav d) i nevnte forordning besluttet at adgangen til hver av disse rutene fortsatt skal begrenses til bare ett luftfartsselskap (for å unngå tvil presiseres at ett luftfartsselskap kan yte tjenester for begge rutene), som etter gjennomført anbudsrunder skal gis rett til å betjene ruten fra 1. april 2009.

Frist for innsending av anbud er 1 måned etter at denne anbudsinnydelsen ble kunngjort i *Den europeiske unions tidende* den 28.8.2008.

Den fullstendige anbudsinnydelsen er gjengitt i [EUT C 219 av 28.8.2008](#), s. 34.

Ruteflyging – Anbudsinnydelse kunngjort av Ålands landskapsregjering i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav d) i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 med hensyn til ruteflyging mellom Mariehamn på Åland og Stockholm/Arlanda i Sverige **2008/EØS/56/41**

Ålands landskapsregjering besluttet 26. juni 2008 å supplere den nåværende forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging på ruten MHQ–ARN i perioden 1. mars 2009–29. februar 2012 i henhold til rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 artikkel 4 nr. 1 bokstav a).

Vilkårene knyttet til den aktuelle forpliktelse til å yte offentlig tjeneste ble offentliggjort i *Den europeiske unions tidende* C 218 av 27.8.2008, s. 17.

Under forutsetning av at ikke noe luftfartsselskap har startet eller er i ferd med å starte ruteflyging i samsvar med vilkårene for forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste og uten å anmode om økonomisk kompensasjon, vil Ålands landskapsregjering begrense adgangen til denne ruten til bare ett luftfartsselskap i en periode på tre år. Retten til å betjene ruten vil bli tildelt etter offentlig anbudskonkurranse i henhold til ovennevnte forordnings artikkel 4 nr. 1 bokstav d). Den 26. juni 2008 besluttet Ålands landskapsregjering å utlyse anbudskonkurransen.

Fullstendige anbudsdokumenter, herunder anbudsinnydelsen, betingelser i forbindelse med anbudskonkurransen, kontraktsvilkår, detaljer om forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste, detaljer om destinasjonene samt anbudsskjemaer kan fås kostnadsfritt fra:

Ålands landskapsregjering, PB 1060, AX-22111 Mariehamn, Åland.

Dokumentene kan også bestilles via e-post:

registrator@ls.aland.fi, telefon +358 18 250 00 eller faks +358 18 237 90.

Kontaktperson er sjefsingeniør Niklas Karlman, e-post niklas.karlman@ls.aland.fi, telefon +358 18 251 30.

Anbudene må være innsendt senest **31 dager** etter at denne anbudsinnydelsen ble kunngjort i *Den europeiske unions tidende* av 28.8.2008.

Den fullstendige anbudsinnydelsen er gjengitt i [EUT C 219 av 28.8.2008](#), s. 30.

P-Lisboa: Ruteflyging**2008/EØS/56/42****Anbudsinnydelse kunngjort av Portugal i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav d)
i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 med hensyn til ruteflyging på strekningen
Lisboa–Vila Real–Bragança–Vila Real–Lisboa**

Portugal har i henhold til artikkel 4 nr. 1 bokstav a) i rådsforordning (EØF) nr. 2408/92 av 23. juli 1992 om EF-luftfartsselskapers adgang til flyruter innenfor Fellesskapet, besluttet å endre forpliktelsen til å yte offentlig tjeneste med hensyn til ruteflyging på strekningen Lisboa–Vila Real–Bragança–Vila Real–Lisboa.

Følgelig ble det i *Den europeiske unions tidende* C 143 av 10. juni 2008 kunngjort en internasjonal åpen anbudskonkurranse for driften av ruteflyging på strekningen Lisboa–Vila Real–Bragança–Vila Real–Lisboa.

Søknadsfristen i den aktuelle anbudskonkurransen er utløpt uten at det er mottatt forslag fra noen luftfartsselskaper, og den internasjonale anbudskonkurransen anses derfor ikke å ha gitt resultater.

Ettersom det er nødvendig å sikre kontinuerlig drift av ruteflyging på den ovennevnte strekningen, og det foreligger en allmenn interesse i å drive tjenesten som var omfattet av anbudskonkurransen, blir det imidlertid utlyst en ny anbudskonkurranse for ruteflyging på strekningen Lisboa–Vila Real–Bragança–Vila Real–Lisboa, slik at eventuelle potensielle anbydere som ikke var klar over den forrige anbudskonkurransen, kan få anledning til å levere anbud.

Gjennom denne utlysningen innbyr den portugisiske regjering derfor interesserte luftfartsselskaper i å fremme anbud på driften av ruteflyging på strekningen Lisboa–Vila Real–Bragança–Vila Real–Lisboa på de vilkår som det henvises til i anbudsinnydelsen.

Anbudene må være innsendt senest kl. 17.00 tretti dager etter at denne anbudsinnydelsen ble kunngjort i *Den europeiske unions tidende* av 28.8.2008.

Den fullstendige anbudsinnydelsen er gjengitt i [EUT C 219 av 28.8.2008](#), side 32.

Melding fra den franske regjering i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner⁽¹⁾ **2008/EØS/56/43**

(Kunngjøring i forbindelse med søknad om enerett til leting etter olje og gass, kalt "Permis de Savigny")

Den 29. februar 2008 søkte foretaket Geopetrol, som har forretningskontor i 9, rue Copernic BP 20, F-93151 Le Blanc-Mesnil (Frankrike), om enerett til leting etter flytende og gassholdige hydrokarboner, kalt "Permis de Savigny", i en periode på fem år i et ca. 400 km² stort område i departementene Esonne og Seine-et-Marne.

Området som dekkes av denne tillatelsen ligger innenfor en perimeter avgrenset av lengde- og breddegrader som møtes i punktene definert under ved deres geografiske koordinater, der basismeridianen går gjennom Paris.

Punkt	Lengdegrad (°Ø)	Breddegrad (°N)
A	0,20	54,10
B	0,50	54,10
C	0,50	54,00
D	0,42	54,00
E	0,42	53,99
F	0,41	53,99
G	0,41	53,98
H	0,40	53,98
I	0,40	53,90
J	0,30	53,90
K	0,30	53,80
L	0,20	53,80

Innsending av søknader og kriterier for tildeling

Den opprinnelige søkeren og eventuelle andre søkere må dokumentere at de oppfyller kravene for tillatelse som fastsatt i artikkel 4 og 5 i dekret 2006-648 av 2. juni 2006 om rettigheter til gruvedrift og underjordisk lagring (fransk rettsidende av 3. juni 2006).

Foretak som ønsker det kan sende inn en konkurrerende søknad innen 90 dager etter at denne melding ble kunngjort, etter framgangsmåten beskrevet i en kunngjøring om tildeling av tillatelser til utvinning av hydrokarboner i Frankrike, offentliggjort i De europeiske fellesskaps tidende C 374 av 30.12.1994, s. 11 og fastsatt ved dekret 2006-648 av 2. juni om rettigheter til gruvedrift og underjordisk lagring.

Eventuelle konkurrerende søknader må sendes til den ansvarlige ministeren for gruvedrift på adressen som er oppgitt nedenfor.

Beslutninger om den innledende søknaden og eventuelle konkurrerende søknader vil bli truffet på bakgrunn av kriteriene for tildeling av utvinningstillatelser som fastsatt i artikkel 6 i ovennevnte dekret, senest 10. mars 2010.

Krav og vilkår i forbindelse med drift og opphør av drift

Søkere henvises til gruvelovens artikkel 79 og 79.1 og til dekret 2006-649 av 2. juni 2006 om gruvedrift, underjordisk lagring og regler i den forbindelse (fransk rettsidende av 3. juni 2006).

Ytterligere informasjon kan fås fra: Ministère de l'écologie, du développement et de l'aménagement durables (direction générale de l'énergie et des matières premières, direction des ressources énergétiques et minérales, bureau de la législation minière), 61, boulevard Vincent Auriol, Télédoc 133, F-75703 Paris Cedex 13 (tlf. +33 144 97 23 02, faks +33 144 97 05 70).

De ovennevnte lover og forskrifter er tilgjengelige på nettstedet Légifrance:

<http://www.legifrance.gouv.fr>

⁽¹⁾ EFT L 164 av 30.6.1994, s. 3.

**Melding fra det nederlandske økonomidepartementet i henhold til artikkel 3 nr. 2 i 2008/EØS/56/44
europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av
tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner**

Økonomiministeren kunngjør at det er mottatt en søknad om å utvinne hydrokarboner for blokk F6 angitt på kartet vedlagt som vedlegg 3 til forskriften om gruvedrift (Mijnbouwregeling) (Statstidende 2002, nr. 245).

I henhold til direktivet som angitt i overskriften samt artikkel 15 i loven om gruvedrift (Mijnbouwwet) (Tidende for lover og dekreter 2002, nr. 542), innbyr økonomiministeren herved interesserte parter til å sende inn søknad om tillatelse til å utvinne hydrokarboner for blokk F6 på den nederlandske kontinentalsokkelen.

Økonomiministeren er vedkommende myndighet for tildeling av tillatelser. Kriterier, vilkår og krav i henhold til direktivets artikkel 5 nr. 1, artikkel 5 nr. 2 og artikkel 6 nr. 2 er beskrevet i loven om gruvedrift (Mijnbouwwet) (Tidende for lover og dekreter 2002, nr. 542).

Søknader kan sendes i 13 uker etter denne kunngjøringen i Den europeiske unions tidende (publisert 22. august 2008) og sendes til: De Minister van Economische Zaken, ter attentie van J.C. De Groot, directeur Energiemarkt, ALP A/562, Bezuidenhoutseweg 30, Postbus 20101, NL-2500 EC Den Haag, Nederland.

Søknader innsendt etter denne fristen vil ikke bli tatt i betraktning.

Beslutning vil bli tatt senest tolv måneder etter at søknadsfristen har utløpt.

Ytterligere informasjon kan fås per telefon +31 70 379 77 62 (kontaktperson: E.J. Hoppel).

**Melding fra det nederlandske økonomidepartementet i henhold til artikkel 3 nr. 2 i 2008/EØS/56/45
europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av
tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner**

Økonomiministeren kunngjør at det er mottatt en søknad om å utvinne hydrokarboner for blokk F11 angitt på kartet vedlagt som vedlegg 3 til forskriften om gruvedrift (Mijnbouwregeling) (Statstidende 2002, nr. 245).

I henhold til direktivet som angitt i overskriften samt artikkel 15 i loven om gruvedrift (Mijnbouwwet) (Tidende for lover og dekreter 2002, nr. 542), innbyr økonomiministeren herved interesserte parter til å sende inn søknad om tillatelse til å utvinne hydrokarboner for blokk F11 på den nederlandske kontinentalsokkelen.

Økonomiministeren er vedkommende myndighet for tildeling av tillatelser. Kriterier, vilkår og krav i henhold til direktivets artikkel 5 nr. 1, artikkel 5 nr. 2 og artikkel 6 nr. 2 er beskrevet i loven om gruvedrift (Mijnbouwwet) (Tidende for lover og dekreter 2002, nr. 542).

Søknader kan sendes i 13 uker etter denne kunngjøringen i Den europeiske unions tidende, og sendes til: De Minister van Economische Zaken, ter attentie van J.C. De Groot, directeur Energiemarkt, ALP A/562, Bezuidenhoutseweg 30, Postbus 20101, NL-2500 EC Den Haag, Nederland.

Søknader innsendt etter denne fristen vil ikke bli tatt i betraktning.

Beslutning vil bli tatt senest tolv måneder etter at søknadsfristen har utløpt.

Ytterligere informasjon kan fås per telefon +31 70 379 77 62 (kontaktperson: E.J. Hoppel).

MEDIA 2007**2008/EØS/56/46****Innbydelse til å sende inn forslag – EACEA/19/08****Tiltak for å fremme markedsføring og markedstilgang****1. Formål og beskrivelse**

Denne innbydelsen er basert på europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1718/2006/EF av 15. november 2006 om gjennomføring av et støtteprogram for den europeiske audiovisuelle sektor (MEDIA 2007).

Formålene med ovennevnte rådsvedtak omfatter å:

- fremme og oppmuntre til markedsføring og utbredelse av europeiske audiovisuelle verk og filmverk ved handelsarrangementer, messer og audiovisuelle festivaler i Europa og resten av verden, i den grad slike arrangementer kan spille en viktig rolle for markedsføringen av europeiske verk og nettverkssamarbeid mellom yrkesutøvere
- oppmuntre til nettverkssamarbeid mellom europeiske operatører ved å støtte nasjonale offentlige eller private markedsføringsorganers felles tiltak på det europeiske og det internasjonale markedet.

2. Hvem kan søke?

Innbydelsen gjelder europeiske foretak med aktiviteter som bidrar til å oppnå formålene ved MEDIA-programmet som beskrevet i rådsbeslutningen.

Denne innbydelsen er rettet til europeiske organisasjoner registrert i og kontrollert av personer fra medlemsstatene i Den europeiske union og medlemsstatene i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde som deltar i MEDIA 2007-programmet (Island, Liechtenstein og Norge), samt Sveits og Kroatia.

3. Budsjett

Maksimalt tilgjengelig beløp under denne innbydelsen er anslått til EUR 2 500 000.

Det økonomiske bidraget fra Kommisjonen kan ikke overstige 50 % av de samlede støtteberettigede kostnadene.

Den finansielle støtten vil bli gitt i form av et tilskudd.

4. Søknadsfrist

Fristene for innsending av forslag er:

21. november 2008 for prosjekter som starter tidligst 1. juni 2009 og avsluttes senest 31. desember 2009.

5. Ytterligere opplysninger

Retningslinjene for innbydelsen i sin helhet og søknadsskjemaer finnes på

<http://ec.europa.eu/media>.

Søknader må være i samsvar med kravene i innbydelsen, og sendes inn på det fastsatte skjemaet.

**MEDIA 2007 – UTVIKLING, DISTRIBUSJON, MARKEDSFØRING OG
OPPLÆRING**

2008/EØS/56/47

Innbydelse til å sende inn forslag – EACEA/20/08**Støtte til fjernsynssending av europeiske audiovisuelle verk****1. Formål og beskrivelse**

Denne innbydelsen er basert på europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1718/2006/EF av 15. november 2006 om gjennomføring av et støtteprogram for den europeiske audiovisuelle sektor (MEDIA 2007).

Et av formålene med programmet er å fremme flernasjonal kringkasting av europeiske audiovisuelle arbeider produsert av uavhengige produksjonsselskaper, ved å oppmuntre til samarbeid mellom kringkastingsselskaper på den ene side, og uavhengige distributører og produsenter på den annen side.

2. Hvem kan søke?

Denne innbydelsen er rettet til europeiske foretak hvis virksomhet bidrar til å nå ovennevnte mål, og særlig til uavhengige TV-produksjonsselskaper.

Søkere må være etablert i et av følgende land:

- de 27 medlemslandene i Den europeiske union
- EØS EFTA-landene, Sveits eller Kroatia.

3. Aktiviteter som kan finansieres

Det audiovisuelle verket som foreslås må være en uavhengig europeisk fjernsynsproduksjon (fiksjon, animasjon eller kreativ dokumentar) som involverer minst tre kringkastingsselskaper fra forskjellige medlemsstater i Den europeiske union eller land som deltar i MEDIA 2007-programmet.

Søknaden må sendes inn tidligst 6 måneder fra den første dagen av hovedtrearbeidene og senest på den første dagen av hovedtrearbeidene.

Maksimumsvarighet for prosjektet er 30 måneder, eller 42 måneder ved serier og animasjonsprosjekter.

4. Kriterier for tildeling

Det gis poeng på en skala som går til 100. Vurderingen er basert på følgende faktorer:

- den europeiske dimensjonen i og finansieringen av arbeidene (45 poeng):
 - hvilket land søkerforetaket kommer fra
 - antall kringkastingsselskaper knyttet til arbeidet
 - det finansielle bidraget fra kringkastingsselskapene
 - nivået av ikke-nasjonal finansiering
- den internasjonale distributørens bidrag (10 poeng):
 - antall distributører involvert i arbeidet, og deres renommé
 - omfanget av distributørens bidrag
 - om det finnes en organisasjon for distribusjon innenfor det søkende produksjonsselskapet
- verkets internasjonale appell (25 poeng):
 - verkets kvalitet
 - potensial for internasjonalt salg
 - internasjonal markedsføringsstrategi

- styrking av europeisk språklig og kulturelt mangfold (7 poeng):
 - antall språkområder som omfattes
 - fremme av europeisk kulturelt mangfold
- styrking av den europeiske audiovisuelle arv (3 poeng):
 - undersøkelse av arkivmaterialet som brukes
- tidligere erfaringer med internasjonalt salg (10 poeng):
 - søkerforetakets/produsentens internasjonale salg de siste 5 årene.

5. Budsjet

Det totale tilgjengelige budsjettet er EUR 11,4 millioner.

Tilskuddet gis i form av subsidiering. Det maksimale tilskuddet som kan gis er EUR 500 000 per arbeid ved fiksjons- og animasjonsprosjekter, og EUR 300 000 per arbeid ved dokumentarprosjekter. Tilskuddet som gis vil ikke under noen omstendighet overstige 12,5 % av de støtteberettigede kostnadene som innleveres av produsenten for fiksjons- og animasjonsfilm, og 20 % av de støtteberettigede kostnadene for dokumentarfilm.

6. Frist for innsending av søknader

Søknader må sendes til EACEA (Forvaltningsorganet for undervisning, audiovisuelle medier og kultur) senest **14. november 2008, 27. februar 2009** og **26. juni 2009**, til følgende adresse:

Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) – MEDIA
Constantin Daskalakis
BOUR 3/30
Avenue du Bourget 1
B-1140 Brussel

Bare søknader som er innsendt på det offisielle søknadsskjemaet, er rettmessig undertegnet av en person som har fullmakt til å inngå juridisk bindende forpliktelser på vegne av søkerorganisasjonen, og inneholder all informasjon og alle vedlegg som er oppgitt i den fullstendige innbydelsen, vil bli godtatt.

Søknader sendt per faks eller e-post vil bli avslått.

7. Ytterligere opplysninger

Retningslinjene i sin helhet og søknadsskjemaer finnes på nettstedet

http://ec.europa.eu/information_society/media/producer/tv/index_en.htm

Søknader må være i samsvar med alle kravene i retningslinjene, og sendes inn på de fastsatte skjemaer.

**Informasjon fra medlemsstatene om statsstøtte gitt i henhold til
kommisjonsforordning (EF) nr. 2204/2002 av 12. desember 2002 om anvendelsen av
EF-traktatens art. 87 og 88 på støtte til sysselsetting**

2008/EØS/56/48

Kommisjonen har publisert opplysninger om følgende statsstøttesaker:

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Navnet på støtteordningen eller på foretaket ved individuell støtte	Nærmere opplysninger
XE 8/08	Estland	Eesti	Puuetega töötajate tööhõive	EUT C 68 av 13.3.2008
XE 12/08	Italia	Aree delle regioni Calabria, Campania, Puglia, Sicilia, Basilicata, Sardegna, Abruzzo e Molise ammissibili alle deroghe previste dall'articolo 87, paragrafo 3, lettere a) e c), del trattato CE	Credito d'imposta per le nuove assunzioni nelle aree svantaggiate	EUT C 76 av 27.3.2008
XE 14/08	Ungarn	—	TÁMOP foglalkoztatási támogatás	EUT C 88 av 9.4.2008
XE 6/08	Polen	—	Refundacja 60 % kosztów płacy osoby niepełnosprawnej za okres jednego roku od dnia jej zatrudnienia	EUT C 90 av 11.4.2008
XE 7/08	Spania	Comunidad Valenciana	Subvenciones públicas destinadas al fomento del empleo protegido para personas con discapacidad en Centros Especiales de Empleo y enclaves laborales para el ejercicio 2008	EUT C 90 av 11.4.2008
XE 16/08	Italia	Regione autonoma Friuli Venezia Giulia	Incentivi alle cooperative sociali per l'inserimento lavorativo di persone svantaggiate o disabili e a favore del lavoro protetto	EUT C 119 av 16.5.2008
XE 17/08	Italia	Regione autonoma Friuli Venezia Giulia	Aiuti all'occupazione di lavoratori disabili	EUT C 119 av 16.5.2008
XE 18/08	Latvia	Latvija	Aktīvais nodarbinātības pasākums noteiktām personu grupām	EUT C 119 av 16.5.2008
XE 9/08	Polen	Wielkopolska	Program pomocy horyzontalnej na zatrudnienie dla przedsiębiorców udzielanej na terenie Miasta Kalisza	EUT C 124 av 21.5.2008
XE 10/08	Italia	Regione Basilicata	Disciplinare per la concessione delle agevolazioni previste dall'art. 17 della L.R. n. 28 del 28 dicembre 2007 per la realizzazione dei piani di reindustrializzazione e di salvaguardia dei livelli occupazionali nei siti produttivi inattivi sul territorio della regione Basilicata	EUT C 124 av 21.5.2008
XE 11/08	Den tsjekkiske republikk	NUTS II Jihovýchod, NUTS II Jihozápad, NUTS II Moravsko-slezsko, NUTS II Severovýchod, NUTS II Severozápad, NUTS II Střední Čechy, NUTS II Střední Morava, NUTS II Praha	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost	EUT C 124 av 21.5.2008
XE15/08	Slovakia	1. Regióny Západné Slovensko (územie Trnavského, Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja), Stredné Slovensko (územie Žilinského a Banskobystrického kraja) a Východné Slovensko (územie Košického a Prešovského kraja). 2. Región vymedzený územím Bratislavského kraja	Schéma štátnej pomoci na podporu zamestnanosti doplnená podľa dodatku č. 4 k pôvodnej schéme XE 14/04, ktorá sa týmto mení C 124/16 EN Official Journal of the European Union 21.5.2008	EUT C 124 av 21.5.2008

**Informasjon fra medlemsstatene om statsstøtte gitt i henhold til
kommisjonsforordning (EF) nr. 1628/2006 om anvendelse av EF-traktatens
artikkel 87 og 88 på nasjonal investeringsstøtte til regionene**

2008/EØS/56/49

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Navnet på støtteordningen eller på foretaket ved ekstraordinær individuell støtte	Nærmere opplysninger
XR 177/07	Polen	Dolnośląskie	Program pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości (Jelcz-Laskowice)	EUT C 78 av 29.3.2008
XR 178/07	Polen	Dolnośląskie	Program pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją, w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości (Głogów)	EUT C 78 av 29.3.2008
XR 179/07	Polen	Zachodnio-pomorskie	Szczeciński Program Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej w Podatku od Nieruchomości	EUT C 78 av 29.3.2008
XR 8/07	Italia	Friuli Venezia Giulia	Fondo di rotazione per iniziative economiche	EUT C 89 av 10.4.2008
XR 11/07	Det forente kongerike	Northern Ireland	Selective Financial Assistance (SFA) for Northern Ireland	EUT C 89 av 10.4.2008
XR 181/07	Polen	Śląskie	Uchwała nr 157/XIV/2007 Rady Miasta Częstochowy z dnia 27 sierpnia 2007 roku w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją	EUT C 89 av 10.4.2008
XR 180/07	Polen	Dolnośląskie	Zwolnienie z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców inwestujących na terenie gminy Kobierzyce	EUT C 93 av 15.4.2008
XR 16/08	Polen	Lubuskie	Program pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji i na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją, przeznaczonych dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Gorzowa Wlkp. oraz na terenie specjalnych stref ekonomicznych usytuowanych w obrębie miasta Gorzowa Wlkp.	EUT C 94 av 16.4.2008
XR 187/07	Estland	Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismist ja Norra finantsmehhanismist antav regionaalabi	Rahandusministri 26. oktoobri 2007 käskkiri nr 610 'Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismist ja Norra finantsmehhanismist regionaalabi andmise tingimused'	EUT C 97 av 18.4.2008
XR 17/08	Polen	Warmińsko-Mazurskie	Program pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Elbląg	EUT C 97 av 18.4.2008
XR 171/07	Romania	—	Schemă de ajutor de stat regional privind reciclarea și depozitarea deșeurilor provenite din activități industriale și gospodării individuale	EUT C 102 av 24.4.2008

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Navnet på støtteordningen eller på foretaket ved ekstraordinær individuell støtte	Nærmere opplysninger
XR 182/07	Romania	—	Schemă de ajutor de stat pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții	EUT C 106 av 26.4.2008
XR 20/08	Italia	Friuli Venezia Giulia	Fondo Gorizia	EUT C 114 av 9.5.2008
XR 190/07	Tyskland	Thüringen	Richtlinie für die Übernahme von Bürgschaften durch die Thüringer Aufbaubank zugunsten der gewerblichen Wirtschaft und der freien Berufe (TAB-Bürgschaftsprogramm) (Bürgschaften für Investitionskredite in den Ratingkategorien 1 bis 5 entsprechend der genehmigten Berechnungsmethode vom 25.9.2007 (Nr. N 197/07))	EUT C 117 av 14.5.2008
XR 191/07	Tyskland	Thüringen	Richtlinie für die Übernahme von Bürgschaften durch den Freistaat Thüringen zugunsten der gewerblichen Wirtschaft und der freien Berufe (Landesbürgschaftsprogramm) (Bürgschaften für Investitionskredite in den Ratingkategorien 1 bis 5 entsprechend der genehmigten Berechnungsmethode vom 25.9.2007 (Nr. N 197/07))	EUT C 117 av 14.5.2008
XR 42/08	Belgia	Région wallonne, province du Hainaut	Incitants en faveur des entreprises (grandes entreprises et PME) objectif convergence	EUT C 117 av 14.5.2008
XR 91/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a)	Podpora cestovního ruchu	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 109/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a)	Operační program Podnikání a inovace 2007–2013, Podprogram Inovace, Výzva I	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 110/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a)	Operační program Podnikání a inovace 2007–2013, Podprogram ICT v podnicích, Výzva I	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 112/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a)	Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 172/07	Tyskland	Brandenburg	Bürgschaftsrichtlinie des Landes Brandenburg für die Wirtschaft und die freien Berufe Bürgschaften für Investitionskredite in den Ratingkategorien 1 bis 5 entsprechend der genehmigten Berechnungsmethode vom 25.9.2007 (Nr. N 197/2007)	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 142/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a)	Program LEADER ČR	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 159/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a)	Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 8/08	Polen	Lubuskie	TPV Displays Polska Sp. z o.o.	EUT C 118 av 15.5.2008

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Navnet på støtteordningen eller på foretaket ved ekstraordinær individuell støtte	Nærmere opplysninger
XR 19/08	Polen	Warmińsko-Mazurskie	Program pomocy regionalnej na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nowymi inwestycjami dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Elbląg	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 21/08	Polen	Śląskie	Uchwała nr VII/165/2007 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie określenia zwolnień z podatku od nieruchomości w ramach pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z tą inwestycją	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 158/07	Slovakia	87(3)(a)	Schéma štátnej pomoci na podporu regionálneho rozvoja č. 1621/2007-1000	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 167/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a), 87(3)(c)	OP ŽP, prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí oblast podpory 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší; podoblast podpory 2.1.2: – Snižování příspěvku k imisní zátěži obyvatel omezením emisí z energetických systémů včetně CZT	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 23/08	Italia	87(3)(a); 87(3)(c)	Interventi di reindustrializzazione destinati alle aree di crisi industriale comprese nella Carta degli aiuti a finalità regionale	EUT C 118 av 15.5.2008
XR 132/07	Spania	Galicia	Proyectos de inversión empresarial en nuevos emplazamientos, o bien en ampliación o modernización de instalaciones preexistentes	EUT C 121 av 17.5.2008
XR 52/08	Litauen	87(3)(a)	Priemonė "Turizmo paslaugų (produktų) įvairovės plėtra ir turizmo paslaugų kokybės gerinimas"	EUT C 121 av 17.5.2008
XR 169/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a), 87(3)(c)	OP ŽP, prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie oblast podpory 3.1 – Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny	EUT C 121 av 17.5.2008
XR 18/08	Irland	Border, Midland and Western South-East	Regional Aid (Tourism) Scheme, 2008-2013	EUT C 122 av 20.5.2008
XR 43/08	Italia	87(3)(a); 87(3)(c)	Contratti di programma	EUT C 122 av 20.5.2008
XR 9/08	Polen	Łódzkie	Indesit Company Polska Sp. z o.o.	EUT C 125 av 22.5.2008
XR 40/08	Italia	Piemonte	L.R. 34/2004 "Contratto di insediamento e sviluppo"	EUT C 125 av 22.5.2008
XR 133/07	Spania	Galicia	Proyectos de inversión empresarial en centros de servicios avanzados, referidos a alguna de las actividades subvencionables e intensivos en creación de empleo	EUT C 129 av 27.5.2008

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Navnet på støtteordningen eller på foretaket ved ekstraordinær individuell støtte	Nærmere opplysninger
XR 168/07	Den tsjekkiske republikk	87(3)(a), 87(3)(c)	OP ŽP, prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí; oblast podpory 2.3 – omezování emisí; podoblast podpory 2.3.a – rekonstrukce spalovacích zdrojů s instalovaným výkonem větším než 5 MW za účelem snížení emisí NOx a prachových částic	EUT C 129 av 27.5.2008
XR 43/07	Den tsjekkiske republikk	Jihovýchod	Podpora investic v souvislosti se zpracováním a uváděním zemědělských produktů na trh	EUT C 130 av 28.5.2008
XR 134/07	Spania	Galicia	Proyectos de inversión empresarial de carácter tecnológica o en equipamiento en general en el sector turístico, superiores a 600 000 EUR y hasta 3 000 000 de EUR de inversión subvencionable	EUT C 130 av 28.5.2008
XR 135/07	Spania	Galicia	Ayudas a proyectos medioambientales de ampliación hasta 3 000 000 de EUR	EUT C 130 av 28.5.2008
XR 186/07	Spania	Región de Murcia	Programa de ayudas a proyectos innovadores y creadores de empleos de calidad	EUT C 130 av 28.5.2008
XR 1/08	Den tsjekkiske republikk	Střední Morava	Regionální operační program NUTS 2 Střední Morava	EUT C 130 av 28.5.2008

**Informasjon fra medlemsstatene om statsstøtte gitt i henhold til
kommisjonsforordning (EF) nr. 68/2001 om anvendelse av EF-traktatens art. 87 og
88 på støtte til opplæring**

2008/EØS/56/50

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Navnet på støtteordningen eller på foretaket ved ekstraordinær individuell støtte	Nærmere opplysninger
XT 24/08	Italia	Abruzzo	Misura D1 – Formazione continua Macroprogetto Adattabilità – Intervento A2D ”Progetti regionali di formazione continua per imprese medie e grandi”	EUT C 68 av 13.3.2008
XT 25/08	Italia	Regione Emilia-Romagna	Contribuzioni ad iniziative per la formazione nelle aziende agricole della provincia di Reggio Emilia	EUT C 68 av 13.3.2008
XT 26/08	Tyskland	Bremen	Richtlinie ”Förderung der Forschung und Entwicklung in betrieblichen Innovationsprojekten in kleinen und mittleren Unternehmen”	EUT C 68 av 13.3.2008
XT 18/08	Italia	Provincia autonoma di Bolzano	Criteri e modalità relativi agli aiuti a favore delle imprese di trasformazione e di commercializzazione dei prodotti agricoli	EUT C 88 av 9.4.2008
XT 22/08	Den tsjekkiske republikk	NUTS II Severovýchod, Moravskoslezský, Střední Morava	Cíl Evropská územní spolupráce Česká republika-Polsko 2007–2013 Prioritní osa 3: Podpora spolupráce místních společenství	EUT C 88 av 9.4.2008
XT 23/08	Den tsjekkiske republikk	NUTS II Severovýchod, Moravskoslezský, Střední Morava	Cíl Evropská územní spolupráce Česká republika-Polsko 2007–2013 Prioritní osa 2: Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu	EUT C 90 av 11.4.2008
XT 27/08	Italia	Regione Basilicata	Disciplinare per la concessione delle agevolazioni previste dall’art. 17 della L.R. n. 28 del 28.12.2007 per la realizzazione dei piani di reindustrializzazione e di salvaguardia dei livelli occupazionali nei siti produttivi inattivi sul territorio della regione Basilicata	EUT C 90 av 11.4.2008
XT 28/08	Den tsjekkiske republikk	NUTS II Jihovýchod, NUTS II Jihozápad, NUTS II Moravskoslezsko, NUTS II Severovýchod, NUTS II Severozápad, NUTS II Střední Čechy, NUTS II Střední Morava, NUTS II Praha	Operační program: Lidské zdroje a zaměstnanost	EUT C 90 av 11.4.2008
XT 29/08	Ungarn	Magyarország	TÁMOP képzési támogatás	EUT C 90 av 11.4.2008
XT 30/08	Det forente kongerike	Yorkshire & Humber	Training Aid support to Yorkshire and Humber enterprises	EUT C 91 av 12.4.2008
XT 32/08	Italia	Liguria	Azioni di formazione professionale – annualità 2007-2008 – rivolte ai lavoratori occupati delle imprese localizzate sul territorio regionale, inclusi i titolari di PMI, cofinanziate dal Fondo Sociale Europeo, così come previste in particolare nell’ambito degli Assi I, III e IV del Programma Operativo per l’Obiettivo 2 ”Competitività regionale e occupazione” Fondo sociale europeo – Regione Liguria 2007-2013	EUT C 91 av 12.4.2008

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Navnet på støtteordningen eller på foretaket ved ekstraordinær individuell støtte	Nærmere opplysninger
XT 33/08	Slovakia	1. Regióny Západné Slovensko (územie Trnavského, Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja), Stredné Slovensko (územie Žilinského a Banskobystrického kraja) a Východné Slovensko (územie Košického a Prešovského kraja). 2. Región vymedzený územím Bratislavského kraja	Schéma štátnej pomoci "Vzdelávanie a adaptabilita zamestnancov"	EUT C 91 av 12.4.2008
XT 34/08	Slovakia	1. Regióny Západné Slovensko (územie Trnavského, Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja), Stredné Slovensko (územie Žilinského a Banskobystrického kraja) a Východné Slovensko (územie Košického a Prešovského kraja). 2. Región vymedzený územím Bratislavského kraja	Schéma štátnej pomoci na vzdelávanie doplnená podľa dodatku č. 2 k pôvodnej schéme XT 76/04, ktorá sa týmto mení	EUT C 91 av 12.4.2008
XT 40/08	Italia	Regione autonoma Friuli Venezia Giulia	Finanziamenti alle spese per la formazione del personale dei Centri di assistenza tecnica alle imprese artigiane	EUT C 118 av 15.5.2008
XT 41/08	Spania	Comunidad Valenciana	Ayudas públicas durante el ejercicio 2008 para la realización de programas de formación profesional para el empleo dirigido prioritariamente a trabajadores ocupados	EUT C 118 av 15.5.2008
XT 42/08	Tyskland	Land Sachsen-Anhalt (SA)	Richtlinie zur Förderung der Qualifizierung von Beschäftigten mit Mitteln des Europäischen Sozialfonds	EUT C 118 av 15.5.2008
XT 19/08	Det forente kongerike	Wales	Welsh Red Meat (Training for Processors and Marketers) Scheme	EUT C 119 av 16.5.2008
XT 36/08	Spania	—	Acción Estratégica de Telecomunicaciones y Sociedad de la Información dentro del Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica, 2008-2011. Subprograma Avanza Formación	EUT C 119 av 16.5.2008
XT 37/08	Spania	Comunidad Valenciana	Federación de Cooperativas Agrarias Valencianas	EUT C 119 av 16.5.2008
XT 38/08	Italia	Regione autonoma Friuli Venezia Giulia	FSE – Programma operativo obiettivo 2, 2007-2013 della Regione autonoma Friuli Venezia Giulia. Avviso per la presentazione di operazioni a valere sull'asse 1 – Adattabilità	EUT C 119 av 16.5.2008
XT 39/08	Italia	Regione autonoma Friuli Venezia Giulia	Formazione a favore di lavoratori occupati (Legge 8 marzo 2000 n. 53, articolo 6, comma 4) – annualità 2008	EUT C 119 av 16.5.2008